

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ANASINIFI VE İLKÖĞRETİM 1. SINIFA DEVAM EDEN
ÇOCUKLARIN VELİLERİ VE ÖĞRETMENLERİNİN, ÇOCUKLARIN
OKUL OLGUNLUĞU HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ülkü Büşra ÜLKÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2007

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ANASINIFI VE İLKÖĞRETİM 1. SINIFA DEVAM EDEN
ÇOCUKLARIN VELİLERİ VE ÖĞRETMENLERİNİN, ÇOCUKLARIN
OKUL OLGUNLUĞU HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ülkü Büşra ÜLKÜ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2007

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Okulöncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL
(Danışman)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Fulya CENKSEVEN

ONAY

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../.../...

Prof. Dr. Nihat KÜÇÜKSAVAŞ

Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

ANA SINIFI VE İLKÖĞRETİM 1. SINIFA DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN VELİLERİ VE ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN OKUL OLGUNLUĞU HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ülkü Büşra ÜLKÜ

Yüksek Lisans Tezi, Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL

Eylül-2007, 145 sayfa

Bu araştırmada ailelerin ve öğretmenlerin görüşleri saptanarak, okul olgunluğu kavramından ne anlaşıldığı ve bu konu hakkında neler yapıldığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Adana ili merkezinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na ait ana sınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa giden çocukların velileri (350 anasınıfı velisi, 400 1.sınıf velisi) ile anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri (50 okulöncesi öğretmeni, 40 1. sınıf öğretmeni) oluşturmuştur. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme daha sınırlı sayıda veli ve öğretmenle yapılmıştır (10 ilköğretim 1. sınıf velisi, 10 ilköğretim 1. sınıf öğretmeni, 10 okulöncesi velisi ve 10 okulöncesi öğretmeni). Nicel verilerin (anketin tümü ve görüşmedeki bazı sayısal değerler) analizi bilgisayar ortamında yapılmış ve bazı verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, ki-kare gibi betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Çalışmadaki görüşme sonucundaki veriler içerik analizi kullanılarak araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere göre incelenmiştir.

Araştırma sonucunda, velilerin ve öğretmenlerinin okul hazırbulunuşluğu ile ilgili davranışlara önem verme durumundaki düşüncelerinin değişip değişmediğine ilişkin 20 maddeye ki kare testi uygulanmıştır. Bu 20 davranışın bazılarında gruplar arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir ($P \leq 0.00$). Veliler ve öğretmenlerin okul olgunluğu ile ilgili davranışlardaki görüşlerinin değiştiğini görülmüştür. Velilerin ve öğretmenlerinin ilköğretime başlamada etkili olan 29 ifadeye verdikleri

cevaplara ilişkin bulgular da her maddeye ki kare testi uygulanmıştır. “Çocuğun çoğunlukla resim ya da yazılarında karalama yapması” ($P=.83$) maddesinde dört grubun verdiği cevaplar arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Diğer maddelerin hepsinde farklılık bulunmuştur.

Nitel verilerin sonuçlarına göre, velilerinin ilköğretime hazırlık aşamasında evde yaptıkları çalışmalar; boyama yapma-resim çizme, yazı yazmayı gösterme, ödev yapma, kavram kitaplarından çalışmadır. Velilerinin, çocukların ilköğretime başlaması için sahip olmaları gereken özellikler hakkındaki görüşleri ise, öncelikle takvim yaşı olmak üzere fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal olgunluk olarak sıralanmıştır.

Öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık aşamasında yaptıkları çalışmalar anasınıfı öğretmenlerinde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, 1. sınıf öğretmenlerinde ise, çocukları okula alıştırmayı planladıkları oryantasyon çalışmaları olmuştur. Öğretmenlerin okuma-yazma becerisinin, çocukların erkenden kazanıp kazanmamasına ilişkin görüşlerine göre; okulöncesi öğretmenlerinin yarısı bu duruma olumlu bakarken, ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri kesin bir dille bu durumun olumsuz sonuçlar doğurabileceğini belirtmişlerdir. Anasınıfı öğretmenleri ilköğretime hazırlık aşamasında velilerin en çok kavram çalışması yapılmasını, ev ödevleri verilmesini ve yıl sonu gösterisi yapılması gibi beklentileri olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi eğitim, ilköğretim 1. sınıf, okul olgunluğu, ilköğretime hazırlık.

ABSTRACT**VIEW ANALYSIS OF KINDERGARTENER AND FIRST YEAR
STUDENTS' PARENTS AND TEACHERS ON SCHOOL READINESS OF
CHILDREN****Ülkü Büşra ÜLKÜ****Master Thesis, Department of Preschool Education****Advisor: Assist. Prof. Dr. Ebru DERETARLA GÜL****September-2007, 145 pages**

The purpose of this study is to examine how parents and teachers perceive the concept of 'school readiness' and what steps are taken accordingly.

The study group of this study is the Ministry of National Education primary school first graders' and kindergarteners' parents (350 kindergarteners, 400 first graders' parents) and first grade teachers (50 teacher of kindergarten, 40 of first grade) in Adana. The data were collected through a questionnaire developed by the researcher and through a semi-structured interview form. A limited number of teachers and parents were interviewed. The quantitative data (the questionnaires and some parts of interviews) were analyzed through computers and some data through descriptive statistics such as frequency, percentage, arithmetical medium, chi-square. The interview data were analyzed by use of content analysis according to the criteria set by the researcher.

Following the study, a 20-item chi-square test was applied to parents and teachers to see the difference in their school readiness view and importance they attach to the related behaviors. A significant difference was found between these 20 behavioral items ($P=.00$). It is observed that parents and teachers' views on school readiness and related behaviors have changed. Responses of teachers and parents to the 29-items that are effective at the beginning of primary schooling were evaluated through chi-square test. No significant difference was found between the responses of "The child generally scribbles his drawings and writings" ($P=.83$), "Attention period of the child" ($P=.11$), "Calendar age of the child" ($P=.35$) and "Teacher-

parent communication” ($P=.11$) among the four groups. Significant difference was observed in all other items ($P=.00$).

The findings show that during the pre-schooling period parents are involved in activities like drawing, coloring, literacy development, homework, concept study by using books. When parents’ views are examined about the features their children need to possess for schooling; age, physical, cognitive and socio- emotional readiness are stated. Kindergarten teachers prepare children for schooling working on literacy skills and first grade teachers by organizing an orientation. Half of the kindergarten teachers approve early literacy works whereas teachers of first grade strictly oppose it considering the negative consequences. Kindergarten teachers state that parents expect them to focus on concept formation studies, to assign homework and to organize an end of year show.

Key words: Preschool education, primary school first grade, school readiness, primary school preparation.

ÖNSÖZ

Okulöncesi dönemin öneminin arttığı ve okulöncesi eğitime verilen desteğin çoğaldığı bu günlerde, çocukların sağlıklı biçimde ilköğretim yaşamına adım atmaları ümidiyle, bu çalışmayı yapmaktan mutluluk duydum. Okulöncesi dönemin çocuğun yaşamında önemli bir yere sahip olduğu ve bu dönemin kaliteli bir eğitimle şekillendirilip formal okul yaşamına çocuğun sağlıklı, mutlu ve başarılı bir şekilde başlaması gerektiğini bilmekteyiz. İlköğretime geçişin sorunsuz olması, çocukların okulöncesi eğitim almaları ile sağlanabilir. Okulöncesi eğitim zorunlu olmasa bile aile ve öğretmenlerin başarılı nesiller yetiştirmesi bu dönemin kaliteli ve bilinçli bir biçimde atlatılmasıyla gerçekleşebilir. Bu çalışma aile ve öğretmenlerin bu dönem hakkındaki görüşlerinden oluşmuştur.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde birçok değerli kişinin katkısı olmuştur. Araştırmamda beni bu konuyu seçmeye yönlendiren, çalışmanın incelenmesi ve yürütülmesinde her türlü desteğini esirgemeyen, manevi desteğini her zaman arkamda hissettiğim değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ebru Deretarla Gül'e bana destek olduğu için teşekkürü bir borç bilirim.

Lisans dönemi esnasında beni yüksek lisans yapmaya yönlendiren ve her zaman okulöncesi eğitim alanında ufkumu açan, değerli hocam Prof. Dr. Gelengül Haktanır'a ve Araş. Gör. Müge Şen'e; yüksek lisans dönemi boyunca bana destek olan, yaptığım çalışmaları destekleyen değerli bölüm başkanım Prof. Dr. Yaşare Aktaş Arnas'a; yüksek lisans dönemi boyunca benden yardımlarını esirgemeyen tüm okulöncesi eğitimi bölümü akademisyenlerine; tezimin istatistiği ve araştırma methodunda bana destek olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Doğanay'a ve lisans döneminde kardeş olarak edindiğim, desteğini her zaman arkamda hissettiğim, pes etmeden beni yüksek lisans yapmaya ikna eden değerli dostum Araş.Gör. Ayşegül Ergül'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca çalışmam sırasında hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan ve zor günlerimde hep yanımda olan canım babam, annem ve kardeşime bana destek oldukları için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Alperen'e...

Dışlanan ve görülmeyen tüm dünya çocuklarına...

Adana, Eylül, 2007

Ülkü Büşra ÜLKÜ

Not: Bu araştırma, Ç.Ü. Rektörlüğü Araştırma Fonu Saymanlığının EF2006 YL 65 no'lu projesi ile desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	x
EKLER LİSTESİ.....	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Okulöncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi.....	7
2.2. Okul Olgunluğu (School Readiness).....	9
2.2.1. Okul Olgunluğunun Tanımı ve Önemi.....	9
2.2.2. Okul Olgunluğuna Temel Olan Alanlar.....	12
2.2.3. Okul Olgunluğunda Etkili Olan Etmenler.....	13
2.2.3.1. Fiziksel Olgunluk.....	13
2.2.3.2. Zihinsel Olgunluk.....	16
2.2.3.3. Duygusal Olgunluk.....	18
2.2.3.4. Sosyal Olgunluk.....	20
2.2.3.5. Okulun Etkileri.....	21
2.3. Okula Hazır Oluşu Belirleme.....	24
2.4. Çocuğu Okuma Yazmaya Hazırlama.....	25
2.5. Dünya’da Okula Hazır Oluş ve Okula Başlama.....	30
2.6. Okul Olgunluğu ve Aile.....	31

2.7. Okul Olgunluğunun Değerlendirilmesi ve Değerlendirme Yaklaşımları....	36
2.7.1. İdealist/Doğal Yaklaşım.....	36
2.7.2. Ampirik/Çevreci Yaklaşım.....	36
2.7.3. Sosyal/Yapısalcı Yaklaşım.....	37
2.7.4. Etkileşimci Yaklaşım.....	37
2.8. İlköğretim 1. Sınıf Çocuğunun Sahip Olması Gereken Yeterlilikler.....	38
2.9. İlgili Araştırmalar.....	39

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	44
3.1. Araştırmanın Modeli.....	44
3.2. Çalışma Grubu.....	45
3.3. Veri Toplama Araçları.....	57
3.3.1. Velilerin ve Öğretmenlerinin Çocukların Okul Olgunlukları Hakkındaki Görüşleri Anketi.....	57
3.3.2. Velilerin ve Öğretmenlerinin Çocukların Okul Olgunlukları Hakkındaki Görüşlerini İncelemeye Yönelik Görüşme Soruları.....	59
3.4. Verilerin Toplanması.....	60
3.5. Verilerin Analizi.....	60

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR.....	62
4.1. Birinci Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	62
4.2. İkinci Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	74
4.3. Nitel Amaçlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar	89
4.3.1. Üçüncü Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	98
4.3.2. Dördüncü Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	100
4.3.3. Beşinci Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	102
4.3.4. Altıncı Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	104
4.3.5. Yedinci Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	106
4.3.6. Sekizinci Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	110
4.3.7. Dokuzuncu Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	113
4.3.8. Onuncu Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	115

4.3.9. On birinci Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	117
4.3.10. On İkinci Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	120

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	122
5.1. Sonuçlar.....	122
5.2. Öneriler.....	125
5.2.1. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	125
5.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	126
KAYNAKLAR.....	127
EKLER.....	135
ÖZGEÇMİŞ.....	145

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 3.2.1. Çalışma Evreni.....	45
Tablo 3.2.2. Örneklemin Genel Dağılımı.....	46
Tablo 3.2.3. Velilerin Yaşlarının Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	47
Tablo3.2.4. Velilerin Cinsiyetlerine Göre Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	47
Tablo3.2.5. Velilerin Medeni Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	48
Tablo3.2.6. Velilerin Eğitim Durumlarının Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	49
Tablo 3.2.7. Velilerin Mesleklerinin Dağılımları.....	50
Tablo 3.2.9. Ailedeki Birey Sayısının Dağılımı.....	52
Tablo 3.2.10. Ailelerin Gelir Dağılımı.....	53
Tablo 3.2.11. Öğretmenlerin Yaş Dağılımları.....	54
Tablo3.2.12. Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları.....	55
Tablo 3.2.13. Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarının Dağılımı.....	56
Tablo 3.2.14. Öğretmenlerin Deneyim Yılı Durumları Dağılımı.....	56
Tablo 4.1. Velilerin ve Öğretmenlerinin Okul Hazırbulunuşluğu İle İlgili Davranışlara Önem Verme Durumundaki Düşüncelerinin Değişip Değişmediğine İlişkin Ki Kare Testi Sonuçları.....	63
Tablo 4.2. Velilerin ve Öğretmenlerinin İlköğretime Başlamada Etkili Olan İfadelere Verdikleri Cevapların Ki Kare Testi Sonuçları.....	75
Tablo 4.3.1. Çocukların Okula Başlamadan Önce Kim Tarafından Bakıldığına İlişkin Görüşler.....	90
Tablo 4.3.2. Velilerin, Çocuklarının Rakamları Bilme Düzeyleri Hakkında Verdikleri Cevaplar.....	91
Tablo 4.3.3. Velilerin, Çocuklarına Hikaye Okuma Sıklıkları Hakkında Verdikleri Cevaplar.....	92
Tablo 4.3.4. Velilerin, Çocuklarına Hikaye Kitabı Okurken Çocukların Kitabın Hangi Özelliklerine Dikkat Ettiklerine Dair Görüşler.....	93

Tablo 4.3.5. Velilerin Çocuklarının Günde Kaç Saat TV. İzlediklerine Dair Görüşleri.....	95
Tablo 4.3.6. Velilerin, Çocuklarının Okula Başlarken Yaşadıkları Olaylar Hakkındaki Görüşleri.....	97
Tablo 4.3.1.1. Çocuklarının Durumları Hakkında Öğretmenin Nelerden Bahsettiğine Dair Velilerin Görüşleri.....	99
Tablo 4.3.2.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıf Devam Eden Çocukların Velilerinin İlköğretime Hazırlık Aşamasında Evde Yaptıkları Çalışmalara Dair Görüşleri.....	100
Tablo 4.3.3.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıf Devam Eden Çocukların Velilerinin, Çocukların İlköğretime Başlaması İçin Sahip Olmaları Gereken Özellikler Hakkındaki Görüşleri.....	102
Tablo 4.3.4.1. Velilerin İlköğretime Hazırlıkta Okuldan/Öğretmenlerden Beklentilerine Dair Görüşleri.....	105
Tablo 4.3.5.1. Öğretmenlerin Veli Toplantısı Yapma Sıklığı.....	106
Tablo 4.3.5.2. Öğretmenlerin Veli Toplantısı Yapma Nedenleri.....	108
Tablo 4.3.5.3. Öğretmenlerin Veli Toplantı Konularına Dair Görüşleri.....	108
Tablo 4.3.6.1. Okulöncesi Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık İçin Yaptıkları Çalışmalara Dair Görüşleri.....	111
Tablo 4.3.6.2. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık İçin Yaptıkları Çalışmalara Dair Görüşleri.....	112
Tablo 4.3.7.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıf Devam Eden Çocukların Öğretmenlerinin Okula Yeni Başlayan Çocuklar Hakkındaki Görüşleri.....	114
Tablo 4.3.8.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıf Devam Eden Çocukların Öğretmenlerinin Okul Olgunluğunu Kazanamamış Çocuklar Hakkındaki Görüşleri.....	116
Tablo 4.3.10.1. Anasınıfı Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık Aşamasında Velilerin Beklentilerinin Neler Olduğuna Dair Görüşleri.....	120

EKLER LİSTESİ**Sayfa No**

EK 1: Anket Veli Formu.....	135
EK 2: Anket Öğretmen Formu.....	139
EK 3: Veli Görüşme Formu.....	142
EK 4: Öğretmen Görüşme Formu.....	144

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzde, okulöncesi eğitim; farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Bu amaçlar; bazen çocuk bakımı olmakta, bazen de ilköğretime geçişi kolaylaştırma amacını taşımaktadır. Sağlıklı toplumların, sağlıklı eğitimle mümkün olacağı ve bu eğitimin erken yaşta başlaması gerektiği bilinmektedir. Ancak okulöncesi eğitim bir geçiş olarak görüldüğünde, ilköğretimin “okul” başlangıcı olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle, her çocuğun, okulöncesi eğitim almadığını göz önüne almalıyız. Okul başlangıcını, hayata atılmanın ilk sınavı olarak görürsek, bu dönemin kritik bir dönem olduğunu savunabiliriz.

Bilginin, geçmiş çağlara göre, hızla arttığı, fakat bilgiye ulaşmanın daha kolay olduğu günümüz toplumlarında, okul öğretisi, önemini hala korumaktadır. Geçmişte çoğu bilgi kaynağı; evdeki büyükler, okuldaki öğretmenler ve kitaplardan öğrenilenler ile sınırlı iken, bugün artık sayısız denilebilecek kadar çok bilgi kaynağından gelen bilgilerin; tasnifi, değerlendirilmesi ve bunların arasından birey ve toplum için en geçerli olanların ayıklanması işlemi de okullarda yapılmak durumundadır. Ayrıca, dünyada hızla çoğalan insan nüfusu, okula gönderilen çocukların sayısında da artışlara neden olurken, karmaşıklaşan bilgiler okul öğretisinin önemini daha da artırmaktadır (Haktanır, 2002).

0-6 yaş; çocuğun gelişiminin en hızlı ve en kritik yıllarıdır. Bu yıllarda temeli atılan, beden sağlığı ve kişilik yapısının, ileri yaşlarda yön değiştirmeden, daha çok aynı yönde gelişme şansı daha yüksektir. Uzun yıllara dayalı araştırmalarda, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının, yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği gözlenmiştir. Bu açıdan, okul öncesi dönemdeki eğitim; çocuğun ilerideki hayatını etkileyecek önemli bir süreçtir (Oktay, 2003).

Okulöncesi eğitim kurumları, günümüz toplumlarında, çocuğun, giderek artan güvenli oyun imkanı ve yaşlıları ile birlikte bulunma ihtiyaçlarına cevap verebilmek açısından önemli bir görevi yerine getirmektedirler (Oktay, 2001). Çocuğun, aile çevresindeki koşulları ne denli iyi ve elverişli olursa olsun, çocuğu

temel öğrenim olan, ilkokula hazırlamak; yaşlılarıyla birlikte uygun bir ortamda ve uzman eğitimcilerin gözetiminde daha olumlu sonuçlar vermektedir (Yavuzer, 2000-1).

1.1.Araştırmanın Problemi

Çocuk doğar doğmaz ilk iletişim kurduğu, uyum sağlamak zorunda olduğu kişi, annesidir. Sonra babası ve diğer aile bireyleri de önem kazanmaya başlar. Yaşı büyüdükçe fiziksel olarak gelişir, çevresini keşfeder, yaşlılarıyla ilgilenir, onlarla oynar ve sosyalleşmeye başlar. Altı yaş ile birlikte, formal ilköğretim yaşamına başlamak ve buna uyum sağlamak onun en önemli gelişimsel görevi haline gelir. Ondan, yeni girdiği bu topluma uyum sağlaması, iletişim kurabilmesi, paylaşması, arkadaşlık kurması ve okuma yazma becerisini kazanması beklenmektedir. Çocuğun, büyüme ve gelişme düzeyi ile yaşantıları; onun okul olgunluğu düzeyini belirler. Çocuğun, okul olgunluğunu kazanmasının yanı sıra, okul yaşantısı ile ilgili, ön bilgi, beceri ve tutumuda kazanması sağlanabilirse, o zaman okulda eğitim almaya hazır olduğundan söz edilebilir (Haktanır, 2002).

Çocuğun okula başlaması, onun öğrenim yaşamının en önemli olaylarından biridir. Okula başlama, zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal açıdan bir olgunlaşmayı gerektirir. Bu olgunluğa ulaşmış olan çocuğun, ilköğrenim yaşamı başarılı olabileceği gibi, daha sonraki öğrenim yaşamları da başarılı olacaktır (Binbaşıoğlu, 1995; Çoban,1996 Akt. Özdemir Kılıç, 2004).

Bugün, ülkemizde, çocukların ilköğretime hazır oluşları, takvim yaşı baz alınarak yapılmaktadır (72 ayını dolduran her çocuk) (MEB, 2006). Bu durumun ne kadar sağlıklı olduğu ise bir tartışma konusudur. Çocuğun okula başlaması veya başlamaması gerektiği konusundaki kararı verirken, takvim yaşına dayalı olma yanında, davranış yaşını (Fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve özbakım alanlarının düzeyi) bilmenin, daha önemli olduğunu son yıllarda yapılan araştırmalarda görmekteyiz. Örneğin; ilkokuma ve yazma öğretiminde, okul öncesi dönemde, zengin okuma-yazma araç-gereçleri ortamında yetişerek okuma-yazma deneyimi kazanan, okuma-yazma geleneği olan aile ortamından gelen, ailesinde öykü ve masal dinleyen, görsel ve dilsel algıyı geliştirici resim çizme ve tamamlama kitaplarıyla çalışan ve büyük resimli kitaplarla tahmini okuma

etkinliklerinde bulunan çocukların daha başarılı olduklarını göstermiştir (Çelenk, 2003). Bu konuda, aile bilgilendirme çalışmaları; Rehberlik merkezleri ve okullar tarafından yapılsada, ailelerin, çocuklarının okul olgunlukları hakkında bilgi sahibi olması olumlu ya da olumsuz değişkenlik göstermektedir.

Çevrenin, okul ortamının ve etkileşimde bulunacağı insanların değiştiği her durum, çocuk için yeni bir uyum sorunu yaratabilir. Evden okula gelmek, nasıl yeni bir durumsa, anaokulundan ilköğretime geçişte bir başka yeni durumdur. Anaokulunun fiziki ortamına, insan ilişkilerine ve eğitim yaklaşımlarına alışmış bir çocuk için, ilköğretim 1. sınıf; gerek ortam, gerek programlar ve bunların uygulanmasındaki eğitim yaklaşımları açısından farklılık içerir (Oktay, 2005).

İlköğretime başlayan çocukları, yepyeni bir gelecek ve yeni bir ortam beklemektedir. Bu yeni yaşantıları, her çocuk eşit biçimde (gelişimsel, sosyo-kültürel, çevresel, ailesel olarak) yaşayamamaktadır. Bu durumda; çocukların bu yeni yaşama uyum göstermeleri, ailelere ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Aileler ve öğretmenler, acaba bu kritik dönemi hakkında neler biliyorlar? Diğer bir soruyla bakarsak, bu dönem hakkında ne düşünüyorlar? Neler biliyorlar?

Bu yönlerden yola çıkarak, bu araştırmada; anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşleri incelenecektir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin, çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular araştırılacaktır.

1.2.1 Araştırmanın Alt Amaçları

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin;

1. Okul olgunluğu ile ilgili davranışlara önem verme durumundaki düşüncelerinde fark var mıdır?
2. İlköğretime başlamada etkili olan faktörlere verdikleri cevaplar arasında fark var mıdır?

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin;

3. İlköğretime hazırlık kapsamında, öğretmen ile iletişimlerinde görüşleri nasıldır?
4. İlköğretime hazırlık aşamasında, evde yaptıkları çalışmalar hakkındaki görüşleri nasıldır?
5. Çocukların ilköğretime başlaması için sahip olmaları gereken özellikler hakkındaki görüşleri nasıldır?
6. İlköğretime hazırlıkta, okuldan/öğretmenden beklentileri hakkındaki görüşleri nasıldır?

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin;

7. Velilerle iletişim (görüşme, toplantı) ile ilgili görüşleri nasıldır?
8. İlköğretime hazırlık aşamasında yaptıkları çalışmalar hakkında görüşleri nasıldır?
9. Okula yeni başlayan çocuklar hakkındaki görüşleri nasıldır?
10. Okul olgunluğunu kazanamamış çocuklar hakkındaki görüşleri nasıldır?
11. Okuma-yazma becerisinin, çocukların erkenden kazanıp kazanmamasına ilişkin görüşleri nasıldır?
12. Anasınıfı öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık aşamasında, velilerin beklentilerinin neler olduğuna dair görüşleri nasıldır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Çocuklardaki mevcut potansiyelin, eğitim ve öğretim ile mümkün olan en üst düzeye çıkarılması şeklinde tanımlanabilen okul olgunluğu; nesnel olarak belirli bazı beceri ve başarı oranlarıyla saptanmaktadır (National Education Goals Panel, 1997). Bu becerileri saptamada, özel yöntemler kullanılsa (testler, envanterler) bile, şu an ülkemizde, çocuğun ilköğretime başlamasının tek kriteri takvim yaşıdır. Bütün çocuklar okula öğrenmek için hazır olarak gitmelidir ve bu konuda topluma ve ailelere önemli görevler düşmektedir (Katz, 1991). Bazen, ailelerin, bu kriteri (yaş) bile göz önünde bulundurmadığını görmekteyiz. Ailelerin dışında, öğretmenlerin bu konu ile ilgili görüşleri çok net olarak bilinmemektedir. Okul olgunluğu kavramının da, toplum içinde ne derece bilindiği de bir merak konusu olmaktadır. Tüm gelişimsel becerileri kapsayan, bu kavramın anlaşılabilirliği üzerinde durulmasında fayda vardır. Toplumun okul olgunluğu için belirlediği ölçütlerin bilinmesi, bu kavram karmaşasının ve bu kritik dönemin başarılı bir şekilde tamamlanmasını sağlayacaktır.

Bu araştırmada da; ailelerin ve öğretmenlerin görüşleri saptanarak, okul olgunluğu kavramından ne anlaşıldığı ve neler yapıldığının az da olsa ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ortaya çıkan bulgular ışığında, gerekli öneriler verilmeye çalışılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında, Adana ilinde, araştırma kapsamına alınan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ana sınıfları ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocuklara sahip veliler ve bu gruba öğretmenlik yapan öğretmenler ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın verileri, uygulamaya katılan ebeveynlerin ve öğretmenlerin ölçme araçlarına verdikleri cevapların doğruluğu ile sınırlıdır.

1.6.Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmanın yapıldığı okullar (ebeveynler ve öğretmenler), evreni temsil etmektedir (Okullar sayı bakımından yeterlidir).

1.7.Tanımlar

Okul Olgunluğu (School Readiness) - İlköğretime Hazırlık :

Okul olgunluğu çocuğun herhangi bir duygusal karışıklığa uğramadan kolayca ve yeterli olarak öğrenebilmesidir. Bu yalnızca olgunlaşma ile ulaşılabilecek bir durum değildir. Çocuk, bu hazırlığa yeni öğrenme görevlerine temel olabilecek ön öğrenmesini “okulöncesi dönemde” öğrendiklerini tamamlayarak ulaşabilir (Oktay, 2000).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde okul olgunluğu ile ilgili kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar verilmeye çalışılmıştır.

2.1. Okulöncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Günümüzde, okulöncesi eğitimin önemi, artık hemen herkes tarafından kabul edilmektedir. Bu dönem, araştırmacılar için, çocuğun yüksek öğrenme potansiyeline sahip olduğu bir dönem olarak görülmektedir. Uygun fiziksel ve sosyal çevre koşullarında ve sağlıklı etkileşim ortamında yetişen çocuklar, daha hızlı ve başarılı bir gelişim gösterirler (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2004).

Sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek, onların gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda gereksinimlerinin neler olduğunu bilmeye bağlıdır. Erken çocukluk dönemindeki gelişmelerle, okul öncesi eğitim, artık anne babanın yalnız başına başarabileceği bir konu olmaktan çıkmış durumdadır. Bu noktada okul öncesi eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir (Oktay, 2000).

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak belirlenmiştir (MEB, 2002). Bunlar:

- Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazandırmak,
- Çocukların hayal güçlerinin gelişimini sağlamak, yaratıcı yollarla düşünce ve duygularını anlatabilme ve iletişim kurabilme becerilerini kazandırmak.
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.
- Koşulları elverişsiz çevreden ve ailelerden gelen çocuklar için, ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak.
- Çocukları, ilköğretime hazırlamak.

Çocuğun okulun isteklerini karşılaması ve özellikle okuma-yazma öğrenmeye hazır olması çok yönlü ve karmaşık bir olaydır. Burada, çocuğun, hem bireysel gelişimi ve yetenekleri hem de çevreden aldığı izlenimlerin, yani daha önce öğrenmiş olduklarının, büyük etkisi vardır. Okul öncesi dönemde, çocukların kazandığı olumlu deneyimler; onların ileriki eğitim yaşamlarını olumlu yönde etkileyecektir (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2004).

Çocuğun okulöncesi dönemde kazandıkları, daha sonra kazanacakları için bir güvencedir. Sıfır-altı yaş arası dönemde, özellikle zihinsel gelişimde doldurulmayan boşlukların, ileriki dönemde doldurulması, son derece güç olmaktadır. Bu anlamda, okulöncesi eğitim kurumları, çocukları ilköğretime hazırlamada büyük önem taşımaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar, önce ebeveynleri olmadan bir birey olabilmeyi denerler. Bu kişisel ve sosyal anlamda, çocuğa olgunluk kazandırmanın ilk adımıdır (Doğuş Okullar Grubu Rehberlik Servisi, 2006).

Çocuklara, okul öncesi eğitim döneminde, belli yaşantıları kazandırmak ve gelişimlerini desteklemek için gerekli eğitim, evde ebeveynler, okul öncesi eğitim kurumlarında ise öğretmenler tarafından verilmelidir. Bu eğitim yaşantılarından yararlanamayan çocukların gelişimleri, yavaş olmakta ve çocuklar bu olumsuz izleri yaşamları boyunca taşımaya mahkum edilmektedir (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2004).

Ülkemizde, çocukların okulöncesi eğitim alıp almadıklarına ve bireysel farklılıklarına bakılmaksızın, altı yaşını dolduran çocuklar, ilköğretim okullarına başlatılmaktadır. Okula başlayan çocuklardan, hangisinin okul olgunluğuna ulaştığı tam olarak netlik kazanmamaktadır. Okul için hazır olmayan çocuklar, okula başladıktan ve güçlükler yaşadktan sonra, rehberlik servislerine gönderilerek teşhis edilebilmektedirler. Çocuğu hazır olmadığı bir ortama sokarak, okuma-yazmaya zorlamak; çocuğun okul başarısızlığı yaşamasına ve okula karşı olumsuz tepkiler göstermesine neden olmaktadır. Çocukları ilköğretim döneminde girecekleri çevreye önceden hazırlamak, gerekli çevresel düzenlemeleri yapmak ve çocukları bireysel özelliklerine göre yönlendirmek, çocukların olumsuz deneyimler yaşamasına engel olacaktır (Yılmaz, 2003).

2.2. Okul Olgunluğu (School Readiness)

2.2.1 Okul Olgunluğunun Tanımı ve Önemi

Wifred (1993), okul olgunluğu kavramının ilk kez 1920’lerde ortaya atıldığını belirtmektedir. Okumaya başlamada başarılı olmak için, uygun zihin yaşının altı olduğunun bulunmasından sonra, çocukların bu zihin yaşına mümkün olan en kısa sürede ulaşmaları için, okul olgunluğuna yönelik bazı programlara ihtiyaç duyulmaktadır (Akt. Çıkrıkçı, 1999).

Okula başlama, çocuğun ve ailenin yaşamında önemli bir görevdir. Okul olgunluğu; çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal anlamda ilköğretimin gerekliliklerini karşılamaya hazır olması demektir. Genellikle her çocuk (özellikle okulöncesi eğitimin son derece yaygınlaştığı günümüzde) altı yaş civarında bu olgunluğa erişecek düzeye gelir. Ancak, bireysel farklılıklar nedeniyle, okul olgunluğuna ulaşma yaşı değişebilir. Gelişim basamakları her alanda tüm çocuklar için aynı olsa da, bazı çocukların bu basamakları tırmanışı, diğerlerinden daha yavaş ya da hızlı olabilir (Doğuş Okullar Grubu Rehberlik Servisi, 2006).

Oktay (2000) “Okul Olgunluğu” isimli yapıtında; duygusal sorunların okumanın öğrenilmesindeki önemine değinen Clay’ın şu satırlarına yer verir: “Her çocuk kendisinin önemli olduğunu, istenildiğini ve birşeyler yapabileceğini hissetmelidir. Güven ve yeterlik duyguları, başarıda önemli rol oynarlar. Okula kendileri hakkında olumlu duygularla başlayan çocuklar şanslıdır. Kabul edildiklerini bilirler, nasıl başarılı olacaklarını öğrenmişlerdir.” **Okula hazırlık** ise Thackray tarafından şöyle tanımlanmaktadır: “Her türlü öğrenme için hazırlık, çocuğun herhangi bir duygusal zorluğa uğramadan, kolayca ve yeterli bir şekilde öğrenebileceği bir dönemdir. Bu, o zamana Kadar bazı bilgi ve becerilerin kazanılmasında güçlük çeken çocuğun bunu artık kolayca yapabilmesi demektir.” (Akt.Yavuzer, 2000-2; Oktay, 1999).

Çocuğun okula hazır olması ya da okul olgunluğu, çocuğun okul eğitimini başaracak gelişimsel düzeye gelmesini ifade etmekte olup okul başarısı açısından oldukça önemlidir (Özdemir Kılıç, 2004).

Gessell' e göre okul olgunluğu olgunlaşmanın bir fonksiyonudur. Froebel, çocukları bitkilere, ebeveynleri de çocuklarını büyüten ve bakan bahçıvanlara benzetir. Böylece çocuklar kendi genetik zekalarına ve olgunlaşma zaman tablosuna göre olgunlaşırlar. Bazı psikologlar ise öğrenme için bu bekleme ve gecikmenin gereksiz olduğunu savunurlar. Ausubel, özellikle hazır olmanın yalnızca olgunlaşma ile açıklanmasına karşı çıkmakta ve okul olgunluğu öğrencinin zihinsel geçmişi, geçirdiği yaşantılar, öğretim yöntemlerinin önemli derecede etki ettiğini vurgulamaktadır. Thackray okul olgunluğunu; her türlü öğrenme için hazırlık, çocuğun herhangi bir duygusal zorluğa uğramadan kolayca ve yeterli bir şekilde öğrenebileceği dönem olarak tanımlamıştır. Drake ' e göre okul olgunluğu; çocuktan gerçekleştirilmesi istenilen mevcut belirli iş yapma karşısında ilgisinin hazır olması düzeyidir (Akt. Özdemir Kılıç, 2004).

Yörükoğlu okul olgunluğunu, “okula başlama çocuk yönünden, belli bir ruhsal olgunluğa ulaşmış olmayı gerektirir. Zihin yetenekleri bakımından, çocuğun yaşına uygun bir öğrenme ve kavrayış düzeyine varması ilk koşuldur. Zekası yerinde olan bir çocuk da ruhsal bakımdan evden kopabilme olgunluğunu göstermeyebilir” şeklinde ifade eder (Yörükoğlu, 1993).

Thatcher ve arkadaşlarının (1987), okul olgunluğunu nöro-gelişimsel açıdan ele alan çocukluk ve ergenlik dönemi boyunca beyin gelişimi ile ilgili araştırmalarından çıkan iki önemli sonuç vardır: Birincisi, çocukların okula hazır olduklarını belirlemede yaş faktörünün çok fazla dikkate alınmaması gerektiğidir. İkincisi ise çocuğun okula başlaması için bilişsel olarak yeterli olgunluğa ulaşmasının yeterli olacağı görüşüdür (Akt. Yıldız, 2003).

Katz, okula hazırlık kavramını, okumayı öğrenmeye hazırlık olarak tanımlamaktadır. Ancak çocukların sosyal ve entellektüel gelişimlerinin de bu kavram doğrultusunda düşünülmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Katz, 1991).

Peki ama günümüzde “okul olgunluğu” denince ne anlıyoruz? Washington Ulusal Eğitim Panelinde, okul olgunluğunu,

- 1- Çocukların okula girişe hazır olması,
- 2- Çocuklar için okulun hazır olması ve

3- Aile ve toplum kendi isteği ile katkıda bulunup destek verip, vermemesi olarak üç aşamada belirtmişlerdir (Child Trends, 2001; Kagan, Moore ve Bredekamp, 1995).

Bir çocuğun okul olgunluğu, doğumundan okula başlayıncaya kadar aldığı tecrübeler ve becerilerdir. Bu tecrübelerin 5 boyutu vardır.

1. Fiziksel sağlık, iyi yaşam ve motor becerileri,
2. Sosyal ve duygusal gelişim,
3. Öğrenme yaklaşımları,
4. Gelişmekte olan dil ve okur-yazarlık,
5. Bilişsel (gelişim) ve genel bilgi.

(Coppole, Carol and the Goal 1 Early Childhood Assessments Resource Group, eds., 1997; Kagan, Moore ve Bredekamp, 1995).

Görüldüğü gibi okul olgunluğunda özellikle çocuğun öğrenme için belli bir olgunluk düzeyine ulaşmasının önemi üzerinde durulmaktadır. Bu olgunluk çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimleri açısından belli bir düzeye gelmesini ve okulda kendisinden istenileni başarılı bir şekilde yerine getirmeye hazır olmasını ifade etmektedir.

Bütün bu tanımlardan ortaya çıkan şey, çocuğun okul eğitimine başlamadan önce belirli bir olgunlaşma düzeyine gelmesi gereğinin araştırmacılar tarafından zorunlu bir ön koşul olarak ifade edildiğidir. Çocuğun okula başlamadan önce bu konuda yeterince öğrenim yaşantısını alması ve bunu başaracak zihinsel ve psikolojik yeterliliğe de sahip olması gerekmektedir. Bu yeterlilik için bir çok araştırmacının belirttiği gibi kalıtsal geldilerin yanında şartlar da çok büyük önem arz etmektedir (Çataloluk, 1994).

İlköğretime hazırlık, çocuğun herhangi bir duygusal karışıklığa uğramadan kolayca ve yeterli olarak öğrenebilmesidir. Bu yalnızca olgunlaşma ile ulaşılabilecek bir nokta değildir. Çocuk bu hazırlığa yeni öğrenme görevlerine temel olabilecek ön öğrenmesini “okul öncesi dönemde” öğrendiklerini tamamlayarak ulaşabilir. Çocuğun içinde bulunduğu ortam çocuğu doğrudan etkileyebilmektedir (Oktay, 1999).

Dockett ve Perry 2003’de ebeveynler, öğretmenler ve çocuklar üzerinde yaptıkları araştırmada okula geçişte 8 önemli alanın gelişmesi gerektiğini saptamışlardır. Bu alanlar;

- bilgi (rakamlar ve yazı),
- sosyal ayak uydurma (büyük ya da küçük grup çalışmalarına katılma, öğretmen ya da lidere uygun davranma),
- beceriler (çeşitli nesneleri kullanma),
- mizaç (okula alışma),
- kurallar (hareket ve davranışların beklentileri karşılaması),
- fiziksel gelişim (yaş ve genel sağlık durumu),
- aile özellikleri (beklentiler, çocuk sayısı, ebeveynin eğitimi ve ekonomik düzeyi v.b),
- eğitim çevresi (okulların çeşitliliği v.b.) gibi alanların gelişmesi durumunda çocukların okula hazır olarak başlayabileceklerini belirtmişlerdir (Dockett, Perry 2003).

2.2.2 Okul Olgunluğuna Temel Olan Alanlar

Arıkök (2001) ve Yazıcı (2002) genel olarak okul olgunluğuna temel olan başlıca gelişim alanlarını şu şekilde ifade eder:

- Görsel olgunluk
- Renkleri ayırt etme
- Görsel hafıza
- El-göz koordinasyonu
- İşitsel ayırt etme- duyma
- Sosyal ve duygusal etkenler
- Dikkat süresi

(Akt. Özdemir Kılıç, 2004).

Çocuklar bu gelişim alanlarını başarıyla oluşturdıkları takdirde ilköğretime hazır bir şekilde başlayabilmektedirler. Ancak çocuğun içinde bulunduğu ortama da uyum sağlaması gerekmektedir. Buna paralel çocuğun içinde bulunduğu ortam da olgunluğu etkilemektedir.

2.2.3 Okul Olgunluğunda Etkili Olan Etmenler

Çocuğu etkileyen faktörler ise şöyle sıralanabilir,

- Fiziksel faktörler (Bedensel gelişim, büyüme, hastalıklar)
- Zihinsel faktörler (Zeka, dil)
- Duygusal faktörler (Duygularını ifade etme, anneden ayrılık, üzgün olma)
- Sosyal Faktörler (Ailedeki yetişkinlerin çocukla birliktelik niteliği, sosyal çevrenin çocuğa sağladığı olanaklar,...)(Oktay,1999; McAllister ve arkadaşları, 2005).

Bütün bu gelişim alanlarına ait pek çok becerinin okulöncesi dönemde aşamalı olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Evde ve anaokullarında çocuklar için yaratılan olanakların çok değerli etkileri vardır. Çocuğun yürüme, koşma, sıçrama, makasla kesme, resim ve harf çizme, arkadaşlarıyla birlikte oynama, sıra bekleme, dinlenme, sesleri ayırt etme, pek çok kavramı anlama gibi becerilerinin ve dikkat süresinin gelişmesi çocuğu okula hazırlar (Doğuş Okullar Grubu Rehberlik Servisi, 2006).

2.2.3.1 Fiziksel Olgunluk

İlk çocukluk (2-5 yaş) döneminde fiziksel gelişim hızı, 0-2 yaşa göre azalmıştır. Bu dönemde sinir sistemi gelişimini büyük ölçüde tamamlar. Çocuğun beyin gelişmesi devam eder. Kalp atışı hızı da giderek azalır. İlköğretime başlama yaşına doğru yetişkinlerinkine benzer hale gelir. Psikomotor gelişim bakımından okul öncesi dönemde çocuklar oldukça hareketlidir. Örneğin beş yaşındaki çocuk artık ayak parmakları üstünde yürüyebilir, üç tekerlekli bisiklete binebilir. Bir adım atarak merdiven çıkabilir. Bu dönemde çocuğun görme duyumu tam olarak gelişmemiş olduğundan, ancak büyük puntolu yazıları okuyabilir. Bu dönemde çocuklar el-göz koordinasyonu gerektiren etkinlikleri yapamazlar ya da uzun zamanda yaparlar. İlköğretim başlangıcında çocukların bilek ve parmak kemikleri ile ince motor kasları gelişimini tamamlamıştır. İnce motor kasların gelişimi erkeklerde kızlara göre daha yavaştır ve ergenlik dönemi sonunda gelişimi tamamlanır (Can, 2001).

Çocuklar 1-2 yaşta; Kaşık –çatal kullanmaya başlar. Kalemle kağıt üzerine karalamalar yapar. 4 –5 küpü üst üste dizer. 2-3 yaşlarında; Sağlam basarak yürür-

koşar. Dengesini kaybetmeden çömelir ve kalkar. Trabzana/duvara tutunarak tek ayakla merdiven iner - çıkar. Bisiklete biner. Topa tekme ile vurur. Kaşık –çatal – bardak kullanır. Dişini fırçalamaya çalışır. Kalem kullanarak dairesel çizgiler çizer. Kitabın sayfalarını çevirir. 3-4 yaşlarında; Yürüme, koşma, sıçrama becerilerinde ilerleme sağlar. Ayak değiştirerek merdiven çıkar, inerken tek ayak iner. 3 tekerlekli bisikleti pedalla çevirerek 1-2 metre ilerler. Çocuk bahçesindeki aletleri daha etkin olarak kullanır. Basit insan figürü çizer. Kağıt üzerine çizilmiş düz bir çizgi üzerinden makasla keser. İki elini koordineli olarak kullanmaya başlar. El tercihi belirgindir. 4-5 yaşlarında; Beden hareketlerini ustalıkla yönlendirir. Üçtekerlekli bisiklete ustalıkla biner. Top oyunlarını rahatlıkla oynar. Koşarak merdiven iner – çıkar. Kendi kendine yemek yer, dişlerini fırçalar. Çoğu giysisini giyer – çıkarır. Kalemi becerili olarak tutar. Köşeli şekiller çizer. İnsan, ağaç, ev figürlerini çizer. 5-6 yaşta motor gelişim; Bedenini kontrollü olarak kullanmada ustalaşmıştır. Denge ve vücut koordinasyonu oldukça iyidir. Grupla oynanan kurallı top oyunlarını oynar. Çift ayak sıçrayarak ip atlar. Giyinme – soyunma, beslenme, temizlik, kendine çekidüzen verme gibi özbakım ihtiyaçlarını karşılar. Kalemi, makası, fırçayı ustalıkla kullanır. Boyama, çizme, kesme, katlama, yapıştırma gibi etkinlikleri beceriyle yapar. Resimlerinde kompozisyonlar oluşturur (Metin, 2001).

Fiziksel olgunluk, genel olarak bedensel gelişimi ifade eder. Kişinin doğum öncesinden itibaren bedensel yapı olarak geçirmiş olduğu değişikliklerdir. Çocuğun fiziksel gelişimi başarılı bir öğretimi önemli ölçüde etkiler. Çünkü, fiziksel olgunlaşma ile öğrenme birbiriyle ilişkilidir. Bu durum özellikle ilköğretimde belirginleşir. Fiziksel gelişimi yavaş olan çocuklar, yavaş gelişimin sonucu olarak çeşitli zorluklar yaşayabilir. Fiziksel gelişimi olumlu yönde etkileyebilmek amacıyla kazandırılacak davranışlar, çocukların sosyal açıdan gelişmelerine ve daha gerçekçi bireysel hedefler belirlemelerine de yardımcı olur. Araştırmalar fiziksel etkinliklerin kişiler arası ilişkilerin kurulması ve devam ettirilmesinde önemli olduğunu göstermektedir. Bu etkinliklerde çocuklar, grubun ortak amacı doğrultusunda beraber çalışma imkânı bulurlar. Grup içinde arkadaşlıkları gelişir. Arkadaşlıkları geliştikçe sosyalleşme hızlanır (Yüksel, 2003).

Decker'a (1988) göre, okul çağı çocuklarının, koşma, atlama, tırmanma, yakalama gibi etkinliklerdeki becerileri ile küçük kas motor becerileri sürekli gelişmektedir. Bu dönemde süt dişleri dökülür. Kız çocukları, erkek çocuklarına göre dişlerini daha erken kaybederler ve yeni dişleri daha çabuk çıkar. İskelet gelişimi kasların gelişimine göre daha hızlıdır. Çocuklar altı yaşında iken yılda beş-yedi buçuk cm. uzarlar ve yaklaşık iki kg. daha ağırlaşırlar. Beyin beş yaşına kadar, yetişkin beyninin ağırlığının %90'ına ulaşır. Kalbin dakikadaki atış sayısı yetmiş ile yüz arasındadır. Yedi yaşında görme keskinliği yetişkine yakındır. Duyma kabiliyeti olgunlaşmaktadır. Kelimeler arasındaki küçük ses farklılıklarını ayırt edebilir. Bu okumayı öğrenmede gerekli bir beceridir. Reaksiyonlara zamanında cevap verir (Fırlatılan topu yakalama gibi). Erkek çocukları hız ve güç gerektiren etkinliklerde başarılı olurken, kız çocukları uysallık ve ritim gerektiren etkinliklerde daha başarılı olmaktadır (Akt. Yılmaz, 2003).

Okula-okumaya hazır olmada fizyolojik faktörleri incelediğimizde, bireylerin birbirinden farklı bir gelişme içinde olduğu gerçeğini göz önüne alarak bireylerin yaşları aynı olsa da okuma ve okulda başarılı olmada farklı özellikler gösterdiği göze çarpar. Yaşları aynı olduğu halde gelişme hızları, zihin seviyeleri, sosyo-ekonomik ve kültürel olanakları farklı olan çocukların, ilkokulun isteklerine cevap vermedeki başarıları da birbirlerinden farklı olmaktadır (Çataloluk, 1994).

İlköğretimin ilk yıllarında küçük ve büyük kaslar birçok etkinliği yapabilmek için gerekli olgunluğa ulaşmıştır. Ancak, küçük ve büyük kas becerilerinin gelişimi için, öğrenmeye ihtiyaç vardır. Bu nedenle ana-baba ve öğretmenler, çocukların gerek küçük kas becerilerinin gelişimlerine, gerekse büyük kas gelişimlerine yardım edecek öğretme-öğrenme etkinlikleri düzenlemelidirler (Senemoğlu, 2005).

Genellikle her ülkede ilköğretime başlamak için belirli bir kronolojik yaş kabul edilir. Ancak okula yeni başlayan bir çocuğun belirli bir yaşa erişmiş olması yeterli değildir. Çocukta bulunması gereken en önemli niteliklerden biri, çocuğun sağlıklı ve normal bir bedensel gelişime sahip olmasıdır. Çocuk okula başladığında yaşitlarının boy ve kilosuna yakın bir düzeye ulaşmamışsa, bu durum onun için bir takım sorunlar ortaya çıkarır. Aynı şekilde görme, işitme açısından da çocuğun sağlıklı olması gereklidir. Aksi halde, iyi göremediği, iyi işitemediği

için öğretmenin talimatını iyice anlamayan çocuk, başarısızlığı erken tatmış olacaktır. Okumaya geçişte, yönlerin doğru tayin edilmesinin ve seslerin ayırtlaştırılmasının da rolü önemlidir. Seslerin doğru ayrıştırılmaması yanlış anlamaya, yönlerin doğru tayin edilmemesi de yazmada karışıklığa neden olabilir (Oktay ve Unutkan, 2005).

2.2.3.2 Zihinsel Olgunluk

Çocuktaki öğrenme yeteneğini etkileyen bir başka önemli özellikte zekadır. Zeka, çocuğun anne-babadan almış olduğu önemli kalıtımsal özelliklerden biridir. Ancak bu kalıtımsal özellik daha iyi geliştirilmek için uygun koşullar ister. Bu konudaki çeşitli araştırma bulgularını gözden geçiren Downing ve Thackray (1972), değişik zamanlarda farklı öğrenme yöntemleri ile yapılan araştırma sonuçlarını derledikleri “Reading Readiness” adlı yapıtlarında özetle; okuma olgunluğu ve zeka arasındaki ilişkinin, kullanılan yöntem, dilin ve alfabenin özelliklerine göre değişiklik göstermekle birlikte, çocukların zeka düzeyleri ile okuma başarısını gösteren puanlar arasında yüksek bir bağlantı olduğunu bulmuşlardır (Akt. Oktay ve Unutkan, 2005).

Bebek doğar doğmaz çevresiyle hızlı bir etkileşime girer; bilişsel gücünü artırmaya başlar. Bebeklik ve ilk çocukluk evrelerini kapsayan okulöncesi dönemde çocuk, çevreye uyma; çevredekilerle iletişim kurma; ilkel kavramları geliştirme ve sorun çözme çabalarında bulunur. Bebeğin bedensel sağlığını koruması, bilişsel işlevlerini yerine getirebilmesi için çevreyle uyum içinde olması zorunludur. Bebeğin bilişsel gelişimi, çevresiyle etkileşime geçtikten sonra başlar. Bebek çevresini tanıdıkça, anladıkça bilişsel gelişimini sürdürür (Unutkan, 2003).

Yeni doğan bebek uyaranlara ilkel refleksleri ile cevap verir. 3. aydan itibaren çevresindeki kişilerin kendisinden farklı varlıklar olduğunu keşfetmeye başlar. 3.- 4. ayda sesin, duygusal tonuna göre farklı tepkiler verir. 8. ayda nesne devamlılığı gelişir, amaçlı eylemlerde bulunur. Yürüme ile birlikte çevresini keşfetmeye ve tanımaya çalışır. 1-2 yaşta ise, ilişki bilinci gelişmeye başlar. Aynı nesneleri eşleştirir. 18. aydan itibaren düşünme belirtileri görülür. Kendi vücudunu tanımaya başlar. Taklit davranışı gelişmeye başlar. 2-3 yaşlarında ise; Eleştirme becerisini geliştirmeye devam eder. Ana renkleri tanımaya başlar.

Büyük – küçük nesneleri ayırt etmeye başlar. 3-4 yaşlarda ise çocuklar, zengin hayal gücüne sahiptir. Ayırt etme ve eleştirme becerileri gelişir. Nesnelerin benzer yada farklı olduğunu söyler. Yer bildiren terimleri anlar. 6 parçalı bul-yap tamamlar. Ezbere 3'e kadar sayar. Ana renkleri isimlendirir. 4-5 yaşlarda ise çocuklar; olayların neden ve sonuçları ile yakından ilgilenir. Kavram gelişimi hızlıdır. Sayıların anlamlarını kavramaya başlar. 1 –10 arası ritmik sayar. 1 –5 arası rakamları sıraya dizer. 8 rengi tanır. 5-6 yaşlarda çocuklar; Daha mantıklı düşünce yapısına sahiptir. Kavram bilgisi oldukça fazladır. Bazı zaman kavramlarını kazanır. Sağını–solunu bilir. 50'ye kadar sayar. 1 –10 ara sıra rakamları sıraya dizer. 5 biçimde toplama – çıkarma yapar. Bazı paraları tanır. İsmi yazır. 10 sözcüğü okur. Öğrenmeye ve keşfetmeye çok isteklidir (Metin, 2001). Kısacası çocukların bilişsel yapıları çok hızlı gelişme gösterir.

Dil, belli başlı öğrenme yollarından biri olduğundan hem sözlü hem de yazılı olarak büyük önem taşımaktadır. Etkin bir şekilde dinleyebilen ve konuşabilen çocuk başkalarıyla ilişkilerinde başarılı olduğu gibi etkin öğrenme stratejileri geliştirmekte ve okuma yazma becerisi kazanmakta da öne çıkmaktadır. Yaşına uygun dil becerileri geliştirmeyen çocuklar ise sosyal uyumsuzluk, okuma zorluğu yaşamakta ve okulda çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Çocukların 4-5 yaşlarında dil gelişimini kabaca kazanmış olduklarını söyleyebiliriz. Ancak anaokullarına gelen çocukların bazılarında hem ifadede, hem de dinleme/anlama aşamasında gerilik görülmektedir. Zira aile içindeki iletişim düzeyi okul ortamının gerektirdiği iletişim düzeyinden farklı olabilir. Bu durum ailede ana-baba tutumlarından, kardeş sayılarından, ana-babanın çalışıyor olmasından, sosyo-ekonomik ve kültürel etkilerden kaynaklanabilir. Bu yetersiz dil gelişim düzeyi çocuğun ilerideki okul başarısını da etkileyecek ve sorunlar yaratabilecektir (Sevinç, 2005).

Piaget bilişsel gelişimde ilerleme olabilmesi için organizmanın biyolojik olgunluğa erişmesi ve çevresiyle etkileşimleri sonucu yaşantı kazanması gerektiğini savunmuştur. Bilişsel gelişim, olgunlaşma ve yaşantı kazanma arasındaki sürekli etkileşimin bir ürünüdür (Akt. Senemoğlu, 2005).

Gaag'a göre, sıfır-beş yaşa yatırım yapmanın hemen görülen faydaları olduğunu savunur. Psikososyal uyum, yeterli ve dengeli beslenme, sağlıklı

bakım ve ebeveyn eğitimi ile çocukların daha yüksek IQ, pratik akıl yürütme, göz ve el koordinasyonu, duyma ve konuşma, okumaya hazır olma gibi zihinsel aktiviteleri daha etkili kazandıkları görülmektedir (Gaag, 2006).

2.2.3.3 Duygusal Olgunluk

Doğumla birlikte sosyalleşme süreci başlar. 3. aydan itibaren kendisi ile konuşulduğunda gülümser. 5 ile 10. aylarda kendisi ile sürekli ilgilenen kişiye bağılılık başlar. 0-12 yaş devresinde temel güven duygusunun oluşması bakımından bebekle ilgilenme çok önemlidir.

Çocuk 1-2 yaşlarında, çevresiyle ilgilidir. Aile bireylerinin davranışlarını gözleyerek taklit eder. Tek başına veya paralel oyun oynar. Duygusal açıdan hala anneye bağımlıdır. Kitaplara ilgi duymaya başlar.

2-3 yaşta, daha bağımsızdır. Özerkliğini ispata çalışır. Benmerkezcidir. İki seçenekten birini tercih eder. Akran ilişkileri gelişmeye başlar. 3-4 yaşlarda ise çocukların, davranışları daha dengeli ve olumludur. Akranları ile beraber oyun oynar. Adını-cinsiyetini söyler. Telefonda tanıdığı biri ile konuşur.

4-5 yaşta çocuklar, akranları ve yetişkinlerle iletişimde başarılıdır. Kuralları anlar ve uygular. Sorumluluk almaktan hoşlanır. Yetişkin desteğine daha az ihtiyaç duyar, daha bağımsızdır.

Duygusal yönden daha dengelidir. 5-6 yaşta ise çocuklar; ailesine, okula ve topluma uyumu belirginleşmiştir. Grup oyunlarını tercih eder. Kooperatif oyun oynar. Arkadaş tercihi belirgindir. Empatik anlayış gelişmeye başlar. Erkek çocuklar babayla, kız çocuklar anneye özdeşim kurar (Metin, 2001).

Duygusal gelişim; çocuğun duygularının farkında olması, kendini tanıması, yeterliliklerini ve yetersizliklerini bilmesi, hangi durumda nasıl davranacağını bilerek duyguları üzerinde denetiminin artması, böylelikle iç dünyasında yaşadıkları ile çevrenin beklentileri arasında denge kurabilmesini ifade etmektedir. Çocuk, duygusal gelişim sürecinde olumlu ve olumsuz duyguları doğal bir şekilde yaşar. Ancak olumsuz duyguların yaşanma sıklığı, yoğunluğu, şekli çok önemlidir. Bu da büyük ölçüde çocuğun çevresindeki kişilerin tutum ve

davranışlarına bağlıdır. Olumsuz duyguların yaşanmasında bu anlamda da sorun varsa çocuğun çevresiyle uyumunu bozabileceğinden, bu durum beraberinde uyum ve davranış problemlerini de getirebilir. Bu nedenle, çocuğa, olumsuz duyguları yaşarken nasıl davranılması gerektiği konusunda önemle durulması gerekmektedir (Kandır, 2003).

Duygusal olarak dengeli olmayan, aşırı derecede hassas ve anneye bağımlı, anneden ayrılmakta zorluk çeken çocukların okuldaki öğrenme faaliyetlerine katılmaları çok güçtür. Anneden ayrılmaları diğer çocuklardan daha uzun süren bu çocuklar, sonunda bunu başardıkları zaman da, artık sınıf arkadaşları öğrenme sürecinin büyük bölümünü aşmış olurlar. Bu kez de onlardan geri kalmış olmak yüzünden kırıklığa uğrarlar. Araştırmacılar, çocuğun duygusal olarak kararlı ve dengeli olmamasının mı okumayı öğrenmeye engel olduğunu, yoksa öğrenemediği için mi duygusal sorunların (isteksizlik, ilgisizlik, ağlama, aşırı saldırganlık veya hareketsizlik, kardeşleri, arkadaşları, öğretmenleri ile iletişim kuramama, kendi hayal dünyasında kapalı kalma v.b.) ortaya çıktığını belirlemede güçlüğü uğramaktadırlar. Ancak kesin olan nokta şudur ki, duygusal sorunlarla, öğrenmede başarısızlık her zaman birlikte görülmektedir. Duygusal olarak sağlıklı olmanın en belirgin işareti çocuğun insanlara (yaşlıları ve yetişkinler) rahatça yaklaşması ve öğrenme konusunda gösterdiği istektir (Oktay, 2000).

2.2.3.4 Sosyal Olgunluk

Sosyal gelişim, çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlama süreci olarak tanımlanabilir. İnsan toplumsal bir varlıktır ve çevresiyle sürekli bir etkileşim içindedir. Çocuk doğumundan itibaren aileyle yaşamaya başlar. Bu, onun ilk sosyal çevresidir. İnsanlarla nasıl ilişki kuracağının ilk deneyimlerini ailesi ile yaşar. Daha sonra, aile içinde başlayan sosyal etkileşim, diğer yetişkinlerle ve arkadaş ilişkileri ile sürer (Kandır, 2003).

İlköğretime başlama, çocuğun değişen yeni çevresi ile önemli bir dönüm noktası olmaktadır. Eğer çocuk okulöncesi eğitim almamışsa ve yeterli sosyal becerileri edinmemiş ya da yaşamamışsa çocuk bakımından sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Katz, çocukların ilköğretime hazırlık konusunda sosyal hazır olma ve entelektüel hazır olma konusunun öğretmenler ve aileler tarafından üstünde durulması gereken bir konu olduğunu belirtmektedir. Özellikle çocukların evden ve alıştıkları çevreden uzakta yeni bir grupta bulunma yönündeki pozitif deneyimlerinin, aileleri dışındaki yetişkinlerin otoritesini kabul etme yönündeki olumlu deneyimlerinin, yaşlılarıyla ilk defa zaman geçirmek gibi sosyal olgunluk bakımından önemli beceriler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, çocuklar okulda karşılaştıkları yaşlıları ve yetişkinler ile sınıf içi entelektüel olayların (dil kullanabilme, sınıf içi tartışmalar, fikir belirtme v.b.) entelektüel hazırlık olarakta üstünde durulması gerekmektedir (Katz, 1991).

Aile ortamı ve sosyal çevre; hem zeka gelişmesinde, hem de zeka gelişmesinden etkilenen öğrenme yeteneğinin gelişmesinde, dolayısıyla çocuğun gelişmesinde önemli rol oynar. Toplumsal çevre koşullarının da çocuğun gelişmesinde önemli rolü olduğunu vurgulayan ve özellikle yaşamın ilk yıllarında içinde yaşadığı aile ve yakın çevrenin sağladığı olanakların çocuğun duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimindeki rolüne değinen görüşler giderek daha çok ön plana çıkmaktadır (Oktay ve Unutkan, 2005).

Aile ortamı ve sosyal çevre, zekâ gelişiminde ve zekâ gelişiminden etkilenen öğrenme yeteneğinin gelişiminde, dolayısıyla okula hazır olmada son derece önemli rol oynar. Toplumsal çevre koşullarının da çocuğun gelişmesinde önemli rolü olduğunu vurgulayan, özellikle yaşamın ilk yıllarında içinde yaşadığı aile ve yakın çevrenin sağladığı olanakların çocukların duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimindeki rolüne değinen görüşler giderek daha ön plana çıkmaktadır. Çocuk, yetişkinin rehberliği yoksa, deneyimlerinin önemli yönlerini özümlemekte ve dilin içeriğini ve yapısını geliştirmekte güçlük çeker. Bu nedenle ev çevresi, çocuğun yaşamının ilk beş yılında önemli bir temel eğitim kurumudur. Bu kurum, çocuğa sağladığı olanaklar ve kazandırdığı deneyimlerle onu evden sonra ikinci en önemli eğitim kurumu olan okul hakkında aydınlatmada da tek sorumlu durumundadır. Ev çevresi denildiğinde üzerinde durulması gerekenler şunlardır :

1. Ekonomik koşullar (ailenin geliri, evde yaşayan kişi sayısı, evin tipi, yeterli ve düzenli beslenme vb.),

2. Oyun ve çeşitli sosyal deneyimler için olanaklar,

3. Evdeki konuşma ortamı (çocukların konuşmasını etkileyen anne-baba konulmasının cinsi, konuşma modeli vb.),

4. Okuma-yazmaya karşı tutum (evde çeşitli kitapların bulunup bulunmaması, evdeki okuma miktarı vb.),

5. Çocuğun güven ve kişilik gelişimini etkileyen, özellikle anne-baba ilişkileri bakımından, aile yaşamının nitelikleri (M.E.B., 2006).

2.2.3.5 Okulun Etkileri

Çocuklar, aile hayatı içindeki olaylara son derece duyarlıdırlar. Annenin baba ile konuşma tonundaki değişmeyi veya annesinin küçük kardeşini okşayışını kolaylıkla fark ederler. Özellikle kardeşler arasında geçen olaylarda anne ve babanın hakemliğine başvurduklarında, anne-babanın yeterince tarafsız olmaması veya çocuğun kendisine haksızlık edildiği duygusuna kapılması, zaman zaman birbirine eklenerek çocuğu çözümlenmesi son derece güç bir duygu yumağı haline getirir. Bu açıdan anne-babanın sevginin dağıtılması ve olayların değerlendirilmesi konusunda son derece dikkatli olmaları, en ufak bir taraflı davranışın çocuğun tüm insanlara güvenini sarstığını ve kocaman dünyada yalnız bırakıldığı duygusuna kapılması na neden olduğunu hiç hatırdan çıkarmamaları gerekir. Kuşkusuz bu ilgi ve sevgiyi daha çok sayıda çocuğa vermek zorunda olan öğretmenler içinde geçerlidir. Duygusal olarak sağlıklı olmanın en belirgin işareti çocuğun insanlara -yaşlıları ve yetişkinler- rahatça yaklaşması ve öğrenme konusunda gösterdiği istektir. Çocuk herhangi bir nedenle kendi iç dünyasına kapalı olmadığı zaman çevresi ile ilgilidir. Yeni şeyler öğrenmeye heveslidir ve bu, aynı gelişme evresini yaşayan tüm çocuklar için doğru bir olaydır. Özellikle okumayı öğrenmenin çocuk için son derece çekici olan bir yönü de çocuğa sağlayacağı olanaklardır. Çocuk, bu yolla kimseye bağımlı olmadan, istediği konuda okuyarak ufkunu genişletebileceğini öğrenir. Beden, zekâ ve duyu organlarının gelişmesi açısından normal gelişim gösteren bir çocuk, öğrenme konusunda istekli değilse, onun iç dünyasında yolunda gitmeyen bir şeylerin bulunduğu kesindir. Önce bunun bulunup ortaya çıkarılması ve giderilmeye çalışılması zorunludur (Oktay, 1982).

İlköğretime başlamak, çocuğun yaşamındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. İlköğretim evden ilk defa ayrılan çocuğun, günün büyük bir bölümünü yeni arkadaş ve yeni yetişkinlerle geçirdiği evden farklı bir ortamdır. Çocuk ilk kez programlı öğretimin gerektirdiği etkinliklere katılmak, belirli bir disiplin planı dahilinde kurallara uymak, öğretmenin talimatını yerine getirmek ve daha da önemlisi okuma-yazma, aritmetik v.b. konuları öğrenmek ile karşı karşıyadır. Anaokulu ve hazırlık sınıflarının görevi çoğu kez yanlış anlaşıldığı gibi çocuğa ilköğretime başlamadan, erken yaşta okuma yazma öğretmek değil, gerçekten onun ilköğretimde başarılı olabilmesi için gerekli davranışları, okuma yazma öğrenmesine yardımcı olacak kavramları ve becerileri kazandırmak olmalıdır. Böyle bir hazırlık dönemiyle ilköğretime gelen çocuk güler yüzlü, tüm çocuklarını eşit derecede seven ve hepsini tanıma çabası içinde olan bir öğretmenin sınıfında kuşkusuz büyük bir gelişme fırsatı bulacaktır (Oktay ve Unutkan, 2005).

İlköğretimde birinci sınıfın, diğer sınıflara göre önemli bir özelliği vardır. Kentsel yaşam alanlarında okul öncesi eğitim kurumlarından yararlananların okul yaşamlarına uyumları kuşkusuz daha kolay olmaktadır. Ancak okul öncesi eğitim olanaklarından yararlanamayan çocuklar, ilk kez bu sınıfta okul hayatına başlamakta, alışmakta ve öğrenciliğin gereklerini burada öğrenmektedir. Öğrenci merkezli eğitimi temel alan ilköğretimin görevi, çocuğu yormadan, yıldırmadan, örselemeden, onun neşesini kaçırmadan, sevecen bir tavırla onun yeni duruma uyum sağlamasını kolaylaştırmaktır. Okul çağına giren çocuğun büyük bir hareket ve oyun ihtiyacı vardır. Bu bakımdan başlangıçta okul-içi faaliyetlere olabildiğince oyun havası verilmeli, yavaş yavaş okul etkinliklerine geçmelidir. Ayrıca birinci sınıf öğretmeni, birinci sınıfa gelen çocukların okulla ilgili her şeyi yeni öğreneceklerini sürekli göz önünde tutmalı ve defter-kitap açmak, kalem kullanmak gibi basit şeyleri bile yapmak için kendilerine yol gösterilmesi gerekli olduğunu unutmamalıdır (Bilir, 2005).

Okul öncesi eğitim olanaklarından yararlanmadan okula gelen çocuklar için bir hazırlık çalışması yapmak gereklidir. Bu hazırlık çalışmasının niteliğini ve süresini öğrencilerin hazır bulunuşluk (okul olgunluk) düzeyi belirlemektedir. İlkokuma yazmaya hazırlık çalışmalarının süresi okul olgunluğu düzeyine göre bir

haftadan, altı haftaya kadar değişebilmektedir. Bir şeyi öğrenmeye hazır olmayan çocuğa, onu öğretmeye kalkmak sadece verimsiz olmakla kalmaz aynı zamanda çocukta başarısızlığa, hayal kırıklığına ve aşağılık duygusunun oluşmasına yol açar. Böyle bir olumsuzluk yaşayan çocuk yeteri kadar olgunlaştığı zaman bile kendi yaşındaki çocukların başardığı işleri yapmaya cesaret edemez. Çocukta gelişen aşağılık duygusu, onun yaratıcılığını ve fikri ilgilerini baltalar. İyi bir öğretmen, çocuğa bir şey öğretmeye geçmeden önce, onun bunu öğrenmeye hazır olup olmadığını yoklamalıdır. İlkokuma yazma öğretimine başlamadan önce çocukta bazı niteliklerin geliştirilmesine çalışmalıdır (Bilir, 2005)

Bir anaokulu öğretmeni, çocukların özelliklerini belirlemek ve onun gelecek yıllarda yöneleceği ilkokulun istediği öğrenme deneyimlerine sahip olup olmadığını anlamak konusunda büyük olanaklara sahiptir. İyi bir anaokulunun programı, çocuğun çevresini daha iyi ve etkin bir şekilde tanımasına yardımcı olur. Ona değişik araçlara dokunma olanağı sağlar. Öğretmenle öğrencisi arasında bu ilk okul deneyimi döneminde çok kısa zamanda samimi bir ilişki kurulur. En önemlisi çocuk bu kurumda, kendi yaştı olan diğer çocuklarla ve yetişkinlerle bir arada uyumlu bir şekilde yaşamanın yollarını öğrenir. Çocuk bu uyumlu ilişkinin sağlanabilmesi için kendisinin yapması gereken şeylerin bulunduğunu öğrenir (sırasını beklemek, kimseye zarar vermemek, oyunda arkadaşları ile işbirliği yapmak, oyunun kurallarına uymak vb. gibi). Öğretmen, kısa zamanda çocuğun evdeki deneyimleri ve aile ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır ki, bu yolla küçük öğrencisine yardımcı olabilsin. Anaokulunda yaşadığı her deneyim, çocuğun gelecekte ilkokulda başlayacağı programlı öğretim için birer temel hazırlık niteliğindedir (Oktay, 1982).

2.3. Okula Hazır Oluşu Belirleme

Genellikle her ülkede ilköğretime başlamak için belirli bir kronolojik yaş kabul edilir. Ancak okula yeni başlayan bir çocuğun belirli bir yaşa erişmiş olması yeterli değildir. Çocukta bulunması gereken en önemli niteliklerden biri, çocuğun sağlıklı ve normal bir beden gelişimine sahip olmasıdır. Aynı şekilde görme, işitme açısından da çocuğun tam olarak sağlıklı olması gerekmektedir. Aksi halde, iyi göremediği, iyi işitemediği için öğretmenin talimatını iyice anlamayan çocuk, başarısızlığı erken tatmış olacaktır (Oktay, 2000).

Çocuğun beden sağlığı yerinde, el, ayak ve göz hareketleri uyumlu zekâsı yeterli ve herhangi bir duygusal sorunu yoksa, istendiği, sevildiği duygusuna sahipse öğrenmek için istekli, insanlarla rahatça ilişki kurabiliyorsa çevrede sağlanacak olanaklarla okula gitmeye ve okumaya hazır bir duruma rahatlıkla gelebilir. Son yıllarda anne-babaların çocuklarını erken okula göndermek konusunda giderek artan istekleri vardır. Kanımızca tüm saydığımız özellikler bir çocukta varsa çocuğun birkaç ay erken okula gitmesinin büyük bir sakıncası olmayabilir. Ancak bu konuda son derece dikkatli olunması ve yanlış olarak verilecek bir kararın çocukta yaratacağı başarısızlık duygusunun izlerini onun hayatı boyunca taşıyacağını da akıldan çıkarmamak gerekir. Yeterince hazır olmadan okula gönderilen çocuklar çok kere, ilk yılda önemli bir sorunla karşılaşmayabilirler, ama daha sonraki yıllarda çocuk okula ve okumaya karşı birtakım olumsuz tavırlar geliştirebilir (Oktay, 1982).

Okul olgunluğu bir çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenmesi ile oluşur. Bu süreci destekleyecek ortam önce aile sonra iyi bir okulöncesi sistemidir. Çocuğun okula hazır oluşu gelişimindeki bu kritik dönemin başarılı olarak atlatılması ve bilinçli yönlendirmeye olmalıdır. Aile çocuğunun olgunluğunun farkında olmalı, çocuk okulöncesi eğitim kurumuna devam ediyorsa öğretmeni bu durumun farkında olmalı, gerekiyorsa da alan uzmanlarına danışarak çocuğun okula hazır olup olmadığına karar verilmelidir.

2.4.Çocuğu Okuma-Yazmaya Hazırlama

21.'inci yüzyılın bilgi çağı olarak nitelendirilmesi ve bunun getirdiği koşullara uygun bilişsel ve sosyal gelişimi destekleyecek okuma-yazma becerilerinin kazanılması ve işlevselliği, erken çocukluk eğitimi kapsamında ön plana çıkmaktadır.

Çocuklar okuma yazmayı öğrenmeye yönelik ilk önemli adımı yaşamlarının çok erken dönemlerinde atarlar. Erken okuma yazma gelişimi ve okuma yazmaya başlama aşamaları çocuklarda farklı hız ve şekilde gelişir. Bu dönemin okuma yazma alanındaki özellikleri her gelişim alanında olduğu gibi bireysel farklılıklardan etkilenir. Her çocuk farklı biçimde öğrenir ve gelişimi farklı sıra takip eder (Sevinç, 2005).

Okuma-yazma çok karmaşık süreçlerdir. Bu süreçlerin kazanılmasında etkili olan sayısız faktörler vardır. Parmakları kullanma ve el-göz koordinasyonunun gelişmesi sonucu ortaya çıkan bu becerilerin kazanılması büyük oranda nörolojik gelişim ile ilgili olmakla beraber, çevresel destekleme uygun fırsatlar vererek, eğitim programları planlama yolu ile de mümkün olmaktadır. Çocuğun okuma-yazma becerisini kazanabilmesi için bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan belli bir olgunluk düzeyine ulaşması, belli bazı yeteneklere sahip olması şarttır. Araştırma bulgularına göre çocuğun okuma-yazma becerisini kazanabilmesi anlayarak okumayı başarabilmesi ve bu alanda ilerleyebilmesi için :

- Sağlıklı olması
- Psiko – motor açıdan belli bir olgunluk düzeyinde olması (El-göz koordinasyonuna, kas koordinasyonuna sahip olması)
- Görme – işitme fonksiyonlarının iyi gelişmesi (özellikle görsel ve işitsel ayırma yeteneklerinin iyi gelişmesi)
- Dili anlayabilmesi ve iyi kullanabilmesi, bunun için belli bir kelime dağarcığına sahip olması
- Çevre ile iletişim kurma arzusu içinde olması
- Belli bir zeka düzeyine sahip olması
- Duygusal ve sosyal açıdan belli bir olgunluğa ulaşması
- Nörolojik açıdan belli bir gelişim düzeyinde olması
- Okumayı öğrenmeye karşı istekli olması şarttır.

Okuma öğretimine başlamadan önce çocuğun bu özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çünkü çocuğa öğretilmek istenen mekanik okuma değil, anlayarak okumadır. Çocuğun anlayarak okuma alışkanlığını kazanacak olgunluk düzeyine ulaşması 6 yaş dolaylarında mümkün olmaktadır. Bazı uzmanlara göre 6 yaş kronolojik yaş (takvim yaşı) olarak ifade edilirken, bazı uzmanlar zihin yaşından söz etmektedir. Hatta 6 yaşın kesin bir yaş olmadığı, bu yaşın 5-5.6 ya kadar inebileceği gibi 6.6 yaşa çıkabileceği de kabul edilmektedir.

Okuma eylemi bir süreçtir. Okul öncesi dönemde dinlemeyi öğrenme başlar. İlköğretimde ve lisede ders kitabı dışında yazınsal kitaplarla sürer. Üniversitede bunlara bilimsel yayınlar eklenir. Mesleki dönemde de kitapları ve meslek dışı

ilgilere cevap vererek kitaplarla sürer. Okuma becerisi üzerine iki görüş vardır. Eski görüşe göre; okuma motor gelişim, sesli konuşma, görsel algı ve işitmenin birlikte olması şeklinde formül edilir. Yeni görüşe göre ise; çocuk söylediğini işitir, söyleneni anlar, işittiğini görür, işittiğini tekrar eder, gördüğünü de söylerse bu çocuk okuyabilir (Sucuoğlu ve Kauıss, 1994).

Okuma; çocukların harfleri öğrenmesi, sözcükleri tanınması ve cümleleri doğru olarak okuyabilmesi şeklinde anlaşılmamalıdır. Okuma çocukların; okudukları bir yazıyı anlaması, üzerinde düşünmesi, eleştirmesi, uygulamaya koyması, olumlu davranışlar edinmesi, değerlerini ve dünya görüşünü geliştirmesi, sanat zevkini edinmesi, olayları analiz ederek, sentez yaparak değerlendirmesi, kısaca beyin teknolojisini geliştirmesi olarak düşünülmelidir (Güneş, 2004).

Galda ve arkadaşları (1997), çocukların konuşma dilini doğal yollarla öğrendiğini, yazı dilini ise eğitim yoluyla öğrendiğini belirtmişlerdir ve yazı dilinin öğrenilmesinde formal eğitimin gerektiğini savunmuşlardır. Ancak, günümüzde yapılan araştırma sonuçlarına göre bu görüşlerin değiştiği görülmektedir. Araştırmacılar çocukların dil ve yazma becerilerinin bebeklikten itibaren birlikte geliştiği yönünde birleşmektedirler (Akt: Yazıcı, 2002).

Okul öncesi dönemde birçok çocuk, çok farklı tecrübeler yoluyla okumayla karşı karşıya kalmaktadır. Yetişkinler tarafından okunan hikayeleri dinlemekte ve onlar hakkında konuşmakta, her ne kadar yazılı metnin ne anlama geldiğini anlamasa da, basılı malzemenin neye benzediğini öğrenmekte, alfabe kitaplarına bakarak harfler hakkında bilgi edinmekte ve hatta ezberlediği bu harflerle isimlerini bile yazabilmektedir (Aktan Kerem, 2001).

Okuma yazma öncesi kazanılması gereken temel beceriler şunlar olmalıdır;

- Sözel dil becerisi
- Genel kültür becerisi
- Yazı bilinci
- Alfabe bilgisi
- Fonolojik duyarlılık (ses farkındalığı)

- Yazı öncesi çalışmalar

Bu okuma yazma becerileri ile ilgili temel beceriler okulöncesi çocuklarda çeşitli etkinlikler ve oyun yoluyla geliştirilebilir. Tüm bu becerilerin kazanımı eş zaman içinde hedeflenmelidir. Zira çocuklara gerekli deneyimleri eş zamanda vermenin bütünsel gelişim açısından önemi vardır (Sevinç, 2005).

Okuma konusundaki araştırmaların çoğunda, okuma olgunluğunun desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Çocukların okuma yazma ile ilgili deneyimler kazanması için ev ve okul ortamında zengin uyarıcı ortamın hazırlanması, çocuklarda okuma bilincini geliştirmektedir. Örneğin; ev veya okul ortamında çocuklara düzenli olarak okunan resimli hikaye kitapları, çocukların konuşma dili ile yazılı dil arasında ilişki kurmalarını sağlayarak, okuma yazma becerilerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Çocuklara yazılı ve sözlü dil arasında ilişkiler kurmasını sağlayacak zengin uyarıcı ortamların hazırlanması, okuma olgunluğunun desteklenmesinde önemli bir yere sahiptir. Okulöncesi dönemdeki çocuklar, ilk okuma yazma deneyimlerini ev ortamında edinmektedirler. Çocukların okuma yazma deneyimlerinin şekillenmesinde ebeveynlerin ve kardeşlerin önemli rolleri vardır. Çocuklar, okuma yazmadaki ilk deneyimlerini onlarla kurduğu etkileşimlerle kazanmaktadırlar. Çocuğun çevresinde yer alan resimli kitaplar çocuğun merakını uyandırarak ebeveynleri veya kardeşleri ile etkileşime geçmesine yardım etmektedir. Ebeveynler, çocuğa resimli kitapları okurken, çocuk sayfalar üzerindeki sembollerle konuşma arasındaki ilişkileri anlamaya başlar . Okunan resimli kitaplar, çocuğun konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklılıkları ayırt etmesine ve anlamasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, çocuğun çevresinde yer alan zengin uyarıcılar, onun okuma yazmaya karşı isteğinin artmasını sağlar.

Çocukların okul öncesi dönemde edindiği okuma yazma deneyimleri, okumaya başlangıçta karşılaştıkları materyalleri tanıma, anlama ve yorumlama becerilerinin gelişimini destekler. Genellikle çocuğun eğitiminin evde başladığı ve okulun görevinin evde edinilen deneyimlerin yeni öğretilen bilgilerle birleştirilmesi olduğu kabul edilmektedir. Özellikle anaokulu veya hazırlık sınıflarına ilk başlayan çocuklar için evdeki deneyimler ile okuldaki deneyimlerin

birleştirilmesi çok önemlidir. Eğitimcilerin, çocukların önceki deneyim ve bilgilerinin, yeni edinilecek deneyimlerle birleştirebilmelerini sağlamak için, çocukların bireysel özelliklerinin farkında olmaları gerekmektedir. Çocukların dil ve okuma yazma gelişimi bebeklikten itibaren beraber geliştiği için sosyo kültürel açıdan dezavantajlı durumda olan çocuklar bu tür deneyimleri ev ortamlarında edinme olanaklarına sahip olamayabilirler. Bu durum okul öncesi dönemde deneyim kazanmadan ilköğretime başlayan çocukların okuma başarı grafiğini düşürebilir. Bu nedenle dezavantajlı çocukların, okumayı öğrenmek için ihtiyaç duyduğu deneyimleri kazandırmak, anaokulu ya da ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin sorumluluğundadır (Akt: Yazıcı, 2002).

Okuma yazma becerilerinin gelişmesi için, çocukların dilsel becerileri, görsel ve işitsel algı, motor becerileri, sayı bilgisi, verilen yönergeleri izleyebilme ve anlayabilme gibi becerilerinin gelişmesi gerekmektedir. Bu becerilerin gelişmesine yönelik okulöncesi eğitim programlarında şu tür etkinlikler hazırlanabilir.

1. Dil Becerisi: Okumaya hazırlık için en önemli beceridir. Çocuklar, okuma yazmaya başlamadan önce dinlemeyi ve konuşmayı öğrenmektedirler. İfade edici dili geliştirmek için, çocuğun diğer çocuklarla iletişime geçebileceği, kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebileceği, deneyimlerini ve izlenimlerini paylaşabileceği uygun ortamlar hazırlanmalıdır. Örneğin; hikaye okuma, hikaye tamamlama, yeni bir hikaye oluşturmaya teşvik, şiir okuma ve dinleme, açık hava oyunları, inceleme geziler, dramatik oyunlar, fen doğa çalışmaları, kitap resimlerinin veya çocukların kendi yaptıkları resimlerin yorumlanması gibi etkinlikler çocuklarda ifade edici dilin gelişmesini sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde çocuğun kendi yaptığı çizimler, alfabe ve onun sesleri üzerinde çocukla konuşulması, çocuğun bildiği öykülerin okunması gibi etkinlikler okuma olgunluğunda gerekli olan ifade edici dilin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

2. Görsel Algı: Görsel algının bir boyutu olan küçük detayların fark edilmesi okuma olgunluğunun kazanılmasında önemli bir yere sahiptir. Bu alan ile ilgili beceriler okuma yazma ile ilgili etkinliklere temel oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim programlarında yer alan, nesne resim arasındaki benzerlik veya farklılıkları bulma, geometrik şekillerin ya da resimlerin eşleştirilmesi, renk ayırt etme, şekil

zemin ilişkisini ayırt etme gibi etkinlikler görsel ayırt etmeye yöneliktir. Bu etkinlikler çocukların harf-kelime analizi yapmalarını sağlayarak, kelime biçimlerini tanıma ve kelimeleri analiz etme, becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Çocukların, harfleri ve sesleri ayırt edebilme becerilerinin gelişimi kelimeler ve cümlelerin birbirine bağlanmasına yardımcı olmaktadır. Çizme, boyama, resim yapma ve yaptığı resimlerdeki olayları ve konumları anlatma gibi etkinlikler ise görsel motor algısını geliştirmeye yöneliktir. Bu tür etkinlikler çocukların dil deneyimleri kazanma, yer-yön tayin etme, el göz koordinasyonu kurma gibi okuma yazma için gerekli olan becerilerin gelişimini sağlamaktadır (Akt: Yazıcı, 2002).

Okul başarısı ya da başarısızlığı çocuğun okula ne ölçüde hazır olduğuylla ilişkilidir. Bu bakımdan, çocuğun edinmiş olduğu okulöncesi sözel ve sayısal beceriler ve evdeki okuma yazma ortamı çocuğu okula hazırlayacak önemli etkenlerdir. Okuma yazmanın öğrenilmesindeki farklılıkların çocukların sözel dil kullanımıyla ilişkili olduğu gösterilmiştir (Akt. Bekman, 2000).

2.5. Dünya’da Okula Hazır Oluş ve Okula Başlama

Bugün, dünya ülkelerinde okula başlama yaşı ve özellikleri değişiklik göstermektedir. Almanya’da zorunlu okula başlama yaşı 6’dır. Bu yaştan önceki eğitimde gönüllülük esastır. Değişik kurum çeşitleriyle, çocuğun toplumun sorumlu bir üyesi olarak gelişmesine yardım etme amaçlanmaktadır. Alman anaokulları, ailenin sunduğu eğitim ve yetiştirme çabasını tamamlamayı da amaçlar, hem bilgi edinmeyi hem de duygusal gelişmeyi de vurgular. Okulöncesi eğitim kurumları, 3-5 yaş arasındaki çocuklara içinde bulundukları yaş ve ihtiyaçlara uygun anaokullarının eğitsel, sosyal görevlerine bağlı olarak hizmet sunulmasını, özellikle bütün 5 yaş çocuklarına ilkokula geçişlerini kolaylaştıracak pedagojik teşviklerin aile, okul ve sosyal kurumlarla işbirliğinin, anaokullarının bütün çocuklara hizmet götürebilmesi için bölgesel, çocukların oturdukları mahallere yakın ihtiyaca yönelik anaokullarının yeterli miktarda sağlanmasını hedeflemektedir (Dere ve Poyraz, 2001; Oktay 1999).

Avusturya’da da okula başlama yaşı 6’dır. Resmi akademik takvim eylül ayının başında başlar, haziran ayının sonuna doğru sonlanır. Okulöncesi eğitim 4

yaşından itibaren isteğe bağlı olarak gidilen ve çocuklara okuma-yazma ve hesaplama ait temel kavramların öğretildiği 6. yaşın tamamlanmasına kadar devam etmektedir (Dere ve Poyraz, 2001).

Belçika’da zorunlu okula başlama yaşı 6’dır. Anaokullarının çoğu ilkokula bağlı olarak çalışmakla birlikte buralarda gerçek anlamda öğretim yapılmamaktadır (Dere ve Poyraz, 2001). Danimarka’da okula başlama yaşı 7’dir. Okulöncesi eğitimin amacı okula hazırlık olmayıp, çocuklara güvenli ve uyarıcı bir ortam hazırlamaktır (Oktay 1999).

Finlandiya’da da okula başlama yaşı 7’dir. Okulöncesi eğitim zorunlu değildir. Kırsal kesimlerde çok amaçlı gündüz bakımevi olan ilköğretim okulları mevcuttur. Fransa’da zorunlu okula başlama yaşı 6’dır. Okulöncesi eğitim zorunludur. İlkokul 1.sınıfa başlamadan önce çocuklar 1-2 yıllık bir okulöncesi eğitimden geçerler (Oktay 1999).

İngiltere’de zorunlu okula başlama yaşı 5’dir. Okulöncesi eğitim kurumları ilköğretime bağlı olarak bütüncül eğitim yaklaşımı benimsenmiştir(Oktay 1999; Dere ve Poyraz, 2001). Amerika Birleşik Devletleri’nde ise her eyalet kendi eğitim sistemini oluşturduğu için yönlendirme ile ilkokula başlanmaktadır (Dere ve Poyraz, 2001). Japonya’da okulöncesi eğitim çok yönlü olarak devam eder. Amaç çocukları ilkokula hazırlamaktır. Geleneksel okula başlama yaşı 6’dır. Okul japonların hayatında büyük öneme sahip bir yapıdır (Dere ve Poyraz, 2001).

İsrail’de zorunlu eğitim yaşı 5-16’dır. Çocukların %90’ından fazlası okulöncesi eğitim almaktadır. Eğitim İsrail’de hayatın bir parçasıdır ve bütüncül bir yol kateder (Acarlar, 1994).

Gelişmiş birçok ülkede (İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey Avrupa ülkeleri) okula başlama uzman denetiminde aile ve çocuk ile birlikte kararlaştırılarak verilmektedir. Takvim yaşı baz alındığında ise çoğu ülkelerde aynı yaş aralığında ilköğretime başlanmaktadır. Bu yaş aralığı 5-8 yaşlar arasında değişse de genelde 6 ve 7 yılı tamamlamış olan çocuklar okula başlamaktadır. Okula başlamada ise okuma olgunluğu ön plana çıkmaktadır. İngiltere’de yapılan araştırmalarda tam okumanın, yani okul olgunluğuna tam ulaşma yaşının, 9-14

yaşlar arasında değiştiği ortaya konmuştur. Yine yapılan çalışmalarda okula başlama yaşının 5.9 ile 6.3 yaşlar arasında olmasının olgunluk bakımından en iyi sonuçları verdiği ve bu yaşlarda çocukların okula başlanmasının uygun olduğu belirtilmiştir. Buna paralel bir kaç ayın esneklik payı olarak fark edebileceğide eklenmiştir. Ayrıca yaz aylarında doğan çocukların ay bakımından şanslı ve akademik avantaja sahip olduklarıda bilinmektedir (Sharp, 1998).

2.6. Okul Olgunluğu ve Aile

Çocuğun öğretim yaşantısına hazır bulunuşluk düzeyi, her toplumda farklı faktörlere bağlı olarak değişebilmektedir. Dolayısıyla yaşam değişikliklerine uyum sorunları toplumlara göre farklılık gösterebilmektedir (Haktanır, 2002). Ebeveyn gözlemleri ve Türkiye’de yapılan araştırmalar sonucunda çocukların okulöncesi yaşantısından ilköğretim yaşantısına geçişteki önemli faktörlerden biri her ne kadar sosyal faktör olarak göze çarpsada “aile” olmaktadır.

Tazebay (2000), okumanın çevresel boyutunun incelendiğinde, okuma eğitiminin gelişiminde aile bireylerinin etkisinin ön plana çıktığını vurgulamıştır. Bireyin belli bir kültür düzeyinde eğitim aldığı düşünülürse, çevresel etmenlerin önemi bir kez daha kendisini göstermektedir. Aile içindeki bireylerin okumuş ya da okumamış olmaları; bu kişilerin özel olarak okuma eylemini sürdürmeleri; evde bir kitaplığın bulunması; evdeki bireylerin kitaplar üzerinde tartışmaları ve fikir alış-verişinde bulunmaları, çocuğu olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir. İyi eğitim almış bir anne-baba tarafından yetiştirilen ve okuma alışkanlıkları kazanırken onları model alan çocukların okuma gelişimleri çok hızlı ve başarıyla gerçekleşecektir (Aktan Kerem, 2001).

Erözkan’a (2000) göre, toplumu oluşturan en küçük sosyal kurum aile olduğuna göre sağlıklı toplumların oluşması açısından çocuğun eğitimi ile ilgili olarak ailenin izlediği yol çok önemlidir. Ailenin eğitime ilişkin tutumu ve eylemleri, içinde yaşanan kültürün değerlerine ve normlarına göre şekillenmektedir. Gerek kırsal, gerek kentsel kültüre ait olsun her ailenin toplum içinde bir konumu vardır. Bu sosyal konum doğal olarak ailenin eğitsel ortamını da etkilemektedir. Çocuğun hızlı gelişiminin olduğu ve kişilik özelliklerini

yerleştirdiği temel eğitim döneminde aile ortamı eğitim açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır (zdemir Kılıç, 2004).

Türkiye’de büyük kentlerde çekirdek ailelerin sayısında artış görülmesine rağmen aile yapısı gelenekselliğini korumakta, evde disiplini sağlayan kişinin baba olduğu görülmektedir. Büyükanne ve büyükbabalar ile birlikte oturmak da buna eklendiğinde geniş ailelerde gözlenen disiplin sorunları ön plana çıkmaktadır (Haktanır, 2002). Karşılıklı ana baba ocuk etkileşimi ocuk gelişiminin kilit özelliklerindendir. Ana babanın katılması, ana babanın kendine yardım edebilme yetenekleri ve ocuk yetiştirme stilleri, ana baba ve ocuk etkileşimlerini etkileyen ve erken dönemdeki gelişmeye, okula geçişe ve çocuğun gelecekteki verimine katkıda bulunan faktörlerdir.

Ailenin her şeyden önce çocuktaki gelişim özelliklerini tarafsız bir biçimde değerlendirmesi önem taşımaktadır. Yanlış değerlendirmeler, özellikle çocuğu okula erken göndermekle sonuçlanıyorsa, bunun çocuğa yapabileceği zararları da önceden görebilmek ve önlemler alabilmek gereklidir. Bu konuda özellikle, çocuğun zekası yanıltıcı olabilir. Genellikle ailelerde zeka düzeyi yüksek olan çocukların daha erken okula gnderilebilmeleri gerektiği kanısının yaygın olduğu gözlenmektedir (Oktay, 1999).

Erözkan’a (2000) göre, ailenin eğitsel ortamının kompleks bir yapısı olup bu yapının içine ailenin yapısı, yönetimi, geçimi, çocuğun aile içindeki konumu ve ailenin çocuğa karşı tutumu girmektedir. Ailenin yapısı, aileyi oluşturan üyelerin her birinin birbirleriyle olan ilişkilerini, babanın konumunu, anne ve çocukların aile içindeki pozisyonlarını içermektedir. Ailenin yönetimi, çocuğun yetiştirilmesinde ya anne ve babanın nderliği ve denetimini ya da anne babanın birlikte aldığı kararlarda uzlaşmaya dayalı ve her aile bireyinin söz hakkına sahip olduğu demokratik aile kavramını içermektedir. Ailenin geçimi, babanın mesleği, annenin çalışması ve çocuğun okul çağında iken annenin çalışmak zorunda kalması, ailenin geliri, anne-baba ile çocuğun ilişkileri ve kardeşlerin birbirleriyle olan ilişkilerini içerir. Çocuğun aile içindeki konumu, çocuğun aile yeleri arasındaki yerini, yani tek ocuk oluşu, diğer çocuklar arasındaki sırası, ortanca, küçük ocuk, kız yada erkek ocuk oluşunu içerir. Ailenin ocuğa karşı tutumu ise

çocuğu benimseme, çocuğa ilgi gösterme ya da çocuk üzerinde otorite kurmayı içermektedir (Özdemir Kılıç, 2004).

Zengin bir donanımla okula başlayan çocuklar bu donanımlarını yeterli zaman, enerji, maddi kaynak ve ruhsal donanıma sahip olan ailelerinden elde ederler. Okula başlamadan önceki yıllarda çocukların kazanmış oldukları bu donanımlar, yaşamlarının geri kalan kısımlarında da büyük etkiye sahip olacaktır (National Center for Early Development and Learning, 1996).

Anne ve babanın okula verdiği önem ve buna bağlı olarak geliştirdiği tutum kadar, çocuğa sunduğu olanaklarda büyük önem taşır. Okul öncesi evrede çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna gönderilmiş olması, tiyatro, sinema, konser, resim galerisi ve müzeye götürülerek bunlar hakkında tartışılması, okula hazırlık adına çocuğa sunulan önemli olanaklardır (Yavuzer, 2000-2).

Çocuğun okul olgunluğu çevresel bağlamıdır ve çevre hangi bağlamda etkilediğini belirler ve çocuk becerilerini bu çevreden elde eder. Yetişkinler genç çocukların yaşam faktörlerini de etkilerler. **Anne-Babalar** her zaman çocuklarının ilk ve en önemli olan öğretmenleri ve karar yapımcılarıdır. Ancak 2000’de yapılan ulusal bir incelemede (ankette) ebeveynlerin sadece yüzde bir ila üçüncüsü çocuğunu okula göndermek için kendini çok hazır hissediyordu. (DYG. Inc., 2000). Diğer bir araştırmada ise, bir çocuğun gelişimi için 4 kritik faktörün sözü geçmektedir : Çocuğun ailesi, bakıcıları ve okul öncesi öğretmenleri, yakınları ve toplumdur. Okul olgunluğunu geliştirme, tüm çalışanları ve bireysellerin birlikte yapılmış hareketi ve fazla okullaşmayı gerektirir. (National Education Goals Panel, 1997; Pianta ve Kraft-Sayre, 2003).

Anne babaların sağladığı destek, okulöncesi dönemde çocuklarını cesaretlendirmeli, onlara yapıcı beceriler kazandırmaya yönelik olmalıdır. Anne ve babaların çocuklarının ilk öğretmenleri olduklarını bilmeleri ve onlara zaman harcamayı bilmeleri gerekmektedir (Katz, 2000).

Okul öncesi dönem okul-aile işbirliğinin en yoğun olması gereken dönemdir. Bu dönemde ailelerle yalnızca kendi çocukları ile ilgili bilgi almak için değil, etkinlikleri zenginleştirmek için de iletişime girilmelidir. Aile ile işbirliği ya da

daha yaygın bir deyişle aile katılımı, okul öncesi eğitim programının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Kurumda verilen eğitimin devamlılığı, ailenin çocuğunu daha iyi tanınması, program konusunda bilgi sahibi olabilmesi vb. nedenlerle mutlaka planlı olarak yapılmalıdır. Çünkü aile desteği, çocuğun ilköğretime hazırlığında olumlu katkı sağlar. İlköğretim için hazırlık çalışmaları ile ilgili iyi bir aile katılımı programı için temel stratejiler şunlardır:

- **Ailenin bilgilendirilmesi**

Aileye ilköğretime hazırlık çalışmaları ve onların bu çalışmaları nasıl destekleyeceği hakkında bilgi verme, uygulama sırasında bilgilendirme, çocuklardaki davranış değişikliği hakkında bilgi verme vb. çalışmaları içerir

- **Ailenin okuldaki eğitim etkinliklerine katılımı**

Ailenin bizzat sınıfta belli etkinlikleri gerçekleştirmesi, okul dışında yapılacak çalışmalarda öğretmenin desteklenmesi, öğretmenin rehberliğinde evde programın devamlılığını sağlayacak çalışmaların yapılması vb. çalışmaları içerir.

- **Okulda yapılan çalışmaların evde de desteklenmesi**

Okuldan gönderilen çalışmaların evde gerçekleştirilmesi, okulda yapılan çalışmalarla paralel olarak evde de farklı etkinliklerin yapılması vb. çalışmaları içerir.

- **Okul seçiminde yönlendirme**

Çocukların gelişim düzeyine ve kişilik özelliklerine, aldığı okul öncesi eğitime, ailenin okuldan beklentilerine uygun olarak okul seçiminde rehberlik yapılmasını içerir.

- **Aileye rehberlik**

Ailelere, her ay çocuktan kazanılması beklenen davranışlara yönelik değerlendirme formu gönderilmelidir. Doldurulan formun geri istenerek öğretmenin doldurduğu değerlendirme formuyla karşılaştırılması önem taşımaktadır. Ailelere ilköğretime hazırlıktan neler beklemeleri gerektiğine yönelik seminerlerin verilmesi, çocuğa ilköğretimi tanıtırken anaokulu ile bir kıyaslama yapılmaması, aradaki farklılıklardan çok orada çocuğu bekleyenler konusunda bilgi verilmesi yararlı olacaktır. Çocuk okula başlamadan önce ailelerin mutlaka göz muayenesi yaptırmalarının gerekliliği, okul seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiği, çocuğun sınıf atlamasına karar verileceği durumlarda sadece zihinsel gelişim düzeyinin değil sosyal-duygusal, psikomotor, özbakım becerileri gibi diğer gelişim alanlarının da göz önünde bulundurulmasının

gerekliliği vb. alışmalar aileye rehberlik çalışmaları kapsamındadır (M.E.B, 2006).

Çocuğun erken çocukluk dönemindeki çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmek, bugünkü bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sağladığı imkanlarla artık ailenin yalnız başına başarabileceği bir durum olmaktan ıkmyş durumdadır (Oktay, 2000). Ne var ki aileler gerek eğitim düzeyi, gerek sosyo ekonomik düzeyi farklı olsun, çocukları ilköğretime hazır hale getirmek için çeşitli yollara başvurmaktadırlar. Bu yolların genelinde çocuğu bir okulöncesi eğitim kurumuna göndermek yatar.

2.7. Okul Olgunluğunun Değerlendirilmesi ve Değerlendirme Yaklaşımları

2.7.1. İdealist/Doğal Yaklaşım

Gelişim tahmin edilebilir aşamalar içinde gerçekleşmektedir. Değerlendirme çocuğun bu aşamalardan geçiş süreci değerlendirilerek yapılabilir. Bu yaklaşım takvim yaşının ölçüt olarak alınmasına teorik temel sağlamıştır.

Bu yaklaşımın ölçme araçları

- Geseli Öğrenime Hazır Oluşluluk Testi

— Sık kullanılan bir testtir

— Bu test APA'nın normal, güvenirlik ve geçerlilik standartlarına uymadığı konusunda eleştiriler almaktadır.

— Yanlış sınıflandırma yaptığı incelemelerde belirtilmiştir (Ardıç, 2005)

2.7.2. Ampirik/Çevreci Yaklaşım

Hazır oluşluk çocuğun dışındaki koşullara bağlıdır. Bu koşullar ampirik olarak değerlendirilebilir beceri, davranış ve bireysel özelliklerden oluşur. Bu beceri, davranış ve bireysel özellikler çocuğun okul başarısında temel belirleyicilerdir.

Bu yaklaşımın ölçme araçları:

- Iowa Temel Beceriler Testi: Kelime analizi, kelime bilgisi, dil, dinleme, matematik
- Ayrıntılı Temel Beceriler: Ses tanıma, kelime bilgisi, görsel tanıma, kavrama, matematik
- California Başarı Testi: Kelime analizi, kelime bilgisi, kavrama, ifade edici dil, matematik
- Stanford Erken Okul Başarı Testi: Ses tanıma, kelimeler, okuma, harfler, matematik, çevre, dinleme (Ardıç, 2005).

2.7.3. Sosyal Yapısalcı Yaklaşım

Hazır oluşluluk kavramı; duruma özel, yerel olarak üretilen ve son derece göreceli bir kavramdır. Hazır oluşluluk; yerel değerler, toplumsal gereklilikler, yerel eğitim politikaları, toplumsal norm ve beklentiler ışığında yerel olarak tanımlanabilir.

Toplumsal değerlendirme stratejisi :

- Hazır oluşluluk amaçlarına uygun olarak bütün boyuttan değerlendirme,
- Ana okuluna girecek bireylerin kollektif statülerine odaklanma,
- İlk olarak mevcut olan araçlara güven çoklu değerlendirme yollarını işe koşma,
- Değerlendirmede çoklu yaklaşımları kullanma,
- Yerel koşullara uyum gösterme,
- Kültürel ve etnik/ırksal grup çeşitliliğine uygun olma,
- Hazır oluşluluğun boyutlarının olumlu ve olumsuz belirtilerini dengeleme,
- Uygulama için hazır olma (Ardıç, 2005).

2.7.4. Etkileşimci Yaklaşım

Değerlendirmede iki kritik koşul

- Öğrenci ile öğretmen arasında etkileşimin gerçekleşmesi için fırsatların güçlendirilmesi
- Etkileşimin zamanla ortaya çıkmasıdır

Müfredat içinde performans değerlendirmesi; öğrenme ve gelişimin, zaman ve sınıf arkadaşları ile materyaller ve diğer insanlarla etkileşim içinde değerlendirilmesidir .

Performans değerlendirmesi için bize yardımcı olacak ölçütler :

- Değerlendirme bütünleştirici olmalıdır. Farklı beceri ve davranışları kapsamalı ve bunları öğretimin gerçekleştiği içerik içinde değerlendirmelidir
- En yüksek beceri düzeyini vurgulamalıdır (Ardıç, 2005).

2.8. İlköğretim 1. Sınıf Çocuğunun Sahip Olması Gereken Yeterlilikler

Okulöncesi dönemde gerek okulöncesi öğretmenin gerekse ailenin çocukları yönlendirebilmeleri için ilköğretim 1. sınıfa başlayacak çocukların sahip olması gereken özellikleri bilmesi son derece önemlidir.

Çocukların;

- Dikkatlerini uzun süre yoğunlaştırmaları (ders süresi 40 dk.)
- Kendi kendine giyinme becerisini (fermuarını çekme, düğmesini ilikleme, ayakkabı bağlama v.b.) kazanmış olmaları,
- Sırada dik ve belli bir mesafede oturmaları,
- Tuvalet kontrolünü sağlamış olmaları,
- Kendi temizliklerini yapabilmeleri,
- Sırasını bekleme ve sabır göstermeleri,
- Tenefüslerde kendilerini korumaları ve dengeli hareket etmeleri,
- Kendi sorumluluklarını taşımaları,
- Anneden ve evden kolay ayrılabilimleri,
- Anneden ayrı oldukları için kırıklık duymamaları,
- Öğretmen ile iletişim kurabilmeleri,
- Öğretmenin verdiği talimatlara uymaları,
- Diğer çocukların varlığına katlanabilme ve onlarla baş edebilmeleri,
- Kendinilerini ifade edebilmeleri,
- Arkadaşlık ilişkileri ve iletişim kurma becerileri, ilköğretimin 1. sınıfındaki çocuğun okula uyumu ve öğrenme başarısındaki en temel yeterliliklerdir (Oktay ve Unutkan, 2005 s. 149-150).

Okulöncesi yıllarında çocuğun başından geçenleri kesin olarak saptamak zor olsa da, bu ilk deneyimlerin çocuğun yaşamında sürekli etkileri olduğunu söylemek mümkündür.

Buradan hareketle okula hazırlık için okulöncesinde destek olunması gereken alanları şöyle ifade edebiliriz:

- Okumaya hazırlık becerileri (okuma ve yazma öncesi beceriler, sesleri tanıma, el-göz koordinasyonu sağlama),

- Matematik becerileri (0-20 arası rakamları tanıma, setler oluşturma, renkleri, şekilleri öğrenme v.b),
- Sosyal becerileri (sırasını bekleme, verilen yönergeleri takip etme, sessiz dinleme, paylaşma, iş birliği yapma, dikkat yoğunlaştırma),
- Motor becerileri (büyük ve küçük kas gelişimi),
- Duygusal beceriler (kendi duygularını uygun biçimde ifade etme, başkalarıyla empati kurabilme),
- Öz bakım becerileri (kendi gereksinimlerini karşılama, temizlik, beslenme, dinlenme v.b. alanlarla ilgili işleri yapma, giysilerini yardımsız giyip çıkarma) (Oktay ve Unutkan, 2005 s. 149).

2.9. İlgili Araştırmalar

Kim ve arkadaşlarının 1993'te National Household Education Survey ile yaptığı okul olgunluğu ve ailelerin inanışları ile ilgili çalışma, Amerika Birleşik Devletleri'nde 3-8 yaş arasında çocuğa sahip, değişik ırk ve kültürde 10.888 aile ile yapılmıştır. Ailelere ulusal ev bireyleri eğitim anketi uygulanmıştır. Verilerin analizi sonucu, ebeveynlerin sosyal ve akademik becerilere daha fazla önem verdiği ortaya çıkmıştır. İnançlar aile temelini oluştururken ankette 3 farklı grup ortaya çıkmıştır: "Tipik", "Yüksek standartlar" ve "Düşük akademik vurgu". Bu üç grubu etkileyen yaş, eğitim, gelir ve etnik arka plan ailelerin isteklerini de etkilemiştir (Kim, J. ve ark. 2005).

Çataloluk (1994) korunmaya muhtaç çocukların okul olgunluk düzeylerini belirlenmeye çalışmıştır. Bu amaçla S.H.Ç.E.K. Gen. Müdürlüğüne bağlı Bakırköy Çocuk yuvasında korunma altında olan 5.6-6.0 yaşlarında 10 kız 21 erkek çocuk ile, S.H.Ç.E.K. Gen. Müdürlüğüne bağlı Bakırköy ve Okmeydanı kreş ve gündüz bakım evlerinde gündüz bakımdan yararlanan aynı yaşlarda 10 kız 21 erkek toplam 62 denekle bu çalışma yapılmıştır. Sonuç olarak korunmaya muhtaç çocuklar kontrol grubuna göre Head Kendi Bedeninde Sağ-Sol Tayini Testi hariç anlamlı düzeyde düşük skorlar elde etmişlerdir. Korunmaya muhtaç çocuklar bu çalışmada %38.09'u zayıf-tehlike, %57.14'ü ise ortanın altı skorlarını Metropolitan Readiness Testinden elde etmişlerdir. Zihin yaşı itibarıyla Bir Adam Çiz Testinde iki grup arasında "1.81"lik bir zihin yaşı farklılık saptanmıştır ki bu

anlamalı bir sonuçtur. Stambak Ritim Testinde de korunmaya muhtaç çocuklar anlamalı düzeyde başarısız olmuşlardır (Çataloluk, 1994).

Çıkrıkçı 1999'da, Ankara il sınırları içinde resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu ve aile tutumu arasında ilişkiyi incelemiştir. Örnekleme 72 kız, 78 erkek olmak üzere toplam 150 çocuğu kapsamaktadır. Çocukların okul olgunluğunu saptamak için Metropolitan Olgunluk Testi, ana-baba tutumlarını hakkında bilgi toplamak için Jackson Aile Tutumları Testi ve çocukla ailesi hakkında bilgi toplamak için de kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Metropolitan Olgunluk testi sonucunda cinsiyetler arasındaki fark önemsiz bulunurken ailenin gelir düzeyi ve anne-babanın eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğun başarısının arttığı gözlenmiştir. Kardeşi olan ve olmayan çocuklar arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. Aile tutumları ile okul olgunluğu arasındaki ilişki önemsiz bulunmuştur (Çıkrıkçı, 1999).

Yazıcı'nın 2000 yılında okul öncesi eğitiminin okul olgunluğu üzerine etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, Ankara ili merkez ilçelerine bağlı ilköğretim okullarının birinci sınıfına yeni başlayan 72 ve anasınıflarına devam eden (dönem sonunda) 70 olmak üzere altı yaşında toplam 142 çocuk araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, çocukların okul olgunluğu düzeylerini okul öncesi eğitiminin etkilediği görülmüştür. Okul öncesi eğitim alan çocukların okul olgunluğu puanlarının, okul öncesi eğitimi almayan çocukların okul olgunluğu puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Anne baba eğitim düzeyine göre çocukların okul olgunluğu puanları arasında önemli bir farklılık görülmüştür. Üniversite mezunu anne babaların çocukların okul olgunluğu puanlarının, lise ve ilköğretim mezunu anne babaların çocuklarının okul olgunluğu puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır (Yazıcı, 2002).

Çelenk (2003), ilk okuma ve yazma öğretiminde, okul öncesi dönemde zengin okuma-yazma araç-gereçleri ortamında yetişerek okuma-yazma deneyimi kazanan, okuma-yazma geleneği olan aile ortamından gelen, ailesinde öykü ve masal dinleyen, görsel ve dilsel algıyı geliştirici resim çizme ve tamamlama kitaplarıyla çalışan ve büyük resimli kitaplarla tahmini okuma etkinliklerinde bulunan çocukların daha başarılı olduklarını göstermiştir. Türkçe ilkokuma-yazma öğretiminde "kuluçka dönemi" olarak kavramsallaştırılabilecek bu dönemin, geniş

ölçüde çocuk okula başladığında uygulanan ilkokuma-yazma öğretimine hazırlık döneminin yerini almaya başlayacağını belirtmiştir (Çelenk, 2003).

Yılmaz (2003), Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubu çocukları için okul olgunluğu kontrol listesi geliştirilmesi adlı çalışma, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubu çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeylerini tespit etmek için okul olgunluğu kontrol listesi oluşturmayı planlamıştır. Araştırma bulgularına göre, çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri ile dikkat süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, kız çocuklarının küçük kas motor ve sosyal gelişimlerinin erkek çocuklara göre daha ileride olduğu tespit edilmiştir. Çocukların büyük kas motor, bilişsel ve dil gelişimleri puanları ile kardeş sayısı ve doğum sırası arttıkça çocukların bu gelişimlerinde gerileme olduğu tespit edilmiştir. Aileleri yüksek sosyo-ekonomik düzey grubunda bulunan çocukların okul olgunluk düzeylerinin diğer gruplarda bulunan çocuklara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonucunda, çocukların okul olgunluk düzeylerinin çevresel şartlardan oldukça etkilendiği ve çevresel şartları daha gelişmiş ortamlarda bulunan çocukların geliştirilen kontrol listesini başarı ile tamamladıkları bulunmuştur (Yılmaz, 2003).

Özbek 2003’de, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen çocukları ilköğretim birinci sınıfta sosyal gelişim açısından öğretmen görüşüne dayalı olarak karşılaştırmıştır. Öğretmenlerin görüşleri, okulöncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında sosyal gelişim açısından fark olduğunu ve bu farklılığın okulöncesi eğitim alanlar lehine olduğu yönündedir. Öğretmenler, sosyal gelişim açısından okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerle de sorunlar yaşadıklarını; ancak okulöncesi eğitim almayanlarla daha fazla sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir (Özbek, 2003).

Balat Uyanık (2003), Altı yaş grubu korunmaya muhtaç ve ailesinin yanında kalan çocukların okula hazır bulunuşluk ile ilgili temel kavram bilgilerinin incelenmesi adlı çalışmada, örneklem olarak İstanbul ili Kadıköy ilçesine bağlı özel ve resmi okullardan random yöntemi ile seçilen 11 farklı okula devam eden 462 çocuk ile İstanbul Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürlüğü’ne bağlı 4 farklı kurumda bulunan 51 çocuk olmak üzere toplam 513 çocuk ile çalışmıştır. Çocukların okula hazır bulunuşluk ile ilgili temel kavram bilgi

düzeyleri; kurumda ve aile yanında kalma, cinsiyet, sosyoekonomik düzey, okulöncesi eğitimden yararlanma, anne ve baba eğitim düzeyleri gibi değişkenlere göre değerlendirilmiş ve parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Boehm Temel Kavramlar Testinin (Boehm-3) güvenilir ve geçerli bir test olduğu bulunmuştur. Kurumda ve aile yanında kalma, anne-baba eğitim düzeyi, çocuğun okulöncesi eğitimden yararlanma durumu ve farklı sosyo-ekonomik düzeyde bulunan çocukların okula hazır bulunuşlukla ilgili kavram puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Örnekleme oluşturan çocukların %25.3'ünün okula hazır bulunuşluk ve okul başarısı ile ilgili becerilerde öğrenme güçlüğü açısından risk altında olduğu bulunmuştur (Balat Uyanık, 2003).

McBryde, Ziviani ve Cuskelly 2004'te yaptığı, "Okul olgunluğu ve bu kararı verirken etkileyen faktörler" adlı araştırmada ilkokula hazırlık aşamasında ailenin ve okulöncesi öğretmenlerinin çok büyük etkisi olup olmadığı ve bu aşamadaki kararların bu kişiler tarafından nasıl verildiği araştırılmıştır. Bu çalışmada ev ve gelişimsel çevresi göz önünde bulundurulmuş 215 okulöncesi çocuk (ortalama 62.2 ay) baz alınmıştır. Anne baba ve öğretmenler her çocuk için davranış, mizaç ve istek ile ilgili okul olgunluğu anketini cevaplamışlardır ve algıları ayrı ayrı analiz edilmiştir. Sonuçlar, kronolojik adapte olabilirliğin, iyi geliştirilen sosyal becerilerin ve yeteneğin tamamlanmasının önemli olduğunu ortaya koyduğu gibi öğretmenlere paralel ebeveynlerinde, çocukların okul olgunluklarını etkilediği ve okula başlama konusunda söz sahibi oldukları da ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenler cinsiyet (kız çocukların erkek çocuklara göre okul algılarının daha hazır olduğunu) ve çekingenlik ve karakteristik mizacında varlığının okula başlamada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, başka faktörlerin çocuğun okul olgunluğunu etkilediği ve ana babalarında öğretmenler kadar söz sahibi olduğunu ortaya koymuştur (Mcbryde, ve ark. , 2004).

Kılıç'ın 2004 yılında yaptığı araştırma, ailesiyle birlikte yaşayan ve çocuk yuvasında kalan çocukların görsel algılama davranışı ile okul olgunlukları arasındaki ilişkiyi incelemek ve anne babası ile birlikte yaşayan ve çocuk yuvasında kalan çocuklarda bazı değişkenlerin okul olgunluğu ve görsel algılamada farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ailesi ile beraber yaşayan ve çocuk yuvasında kalan çocukların okul olgunluğu ve görsel

algılama alt boyutlarına ait puanlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir ($P<0.01$). Çocuklarda cinsiyet, yaş, doğum sırası, kardeş sayısının toplam olgunluk seviyesi ve görsel algılama toplam puanları açısından farklılık yaratmadığı belirlenmiştir ($P>0.05$) (Özdemir Kılıç, 2004).

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümü üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşlerini incelemeyi amaçlayan tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada okul olgunluğu ile ilgili bilinenler hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla, nitel araştırma yöntemlerinden en çok kullanılan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2004). Tarama modelindeki araştırmalar ilk ve temel araştırma eylemi niteliğini taşırlar. Eğitim sorunlarının birçoğu tanımlanabilir nitelikte olması nedeni ile tarama modelindeki araştırmalar bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuramcılara ve uygulayıcılara önemli katkılar sağlamaktadır (Balcı, 2004).

Nitel araştırma ise gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Nitel yöntemlerden en sık kullanılanı görüşmedir. Görüşme, insanların perspektiflerini, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2004).

3.2 Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem)

Bu araştırmanın çalışma evrenini Adana ili merkezinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na ait ana sınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa giden çocukların velileri ile anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Çalışma grubuna ilişkin okul verileri Tablo 3.2.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.1 Çalışma Evreni

Bağımsız Anaokulu	6
İlköğretim Okulu	11
Özel Okullar	4
TOPLAM	21

Tablo 1'de örneklem alınan okulların genel dağılımı görülmektedir. Bu okullar oransız küme örnekleme ile belirlenerek veriler toplanmıştır. Adana ilinde Seyhan ilçesinde MEB'e bağlı 3 bağımsız anaokulu, MEB'e bağlı 6 ilköğretim okulu, MEB'e bağlı 4 özel okul; Yüreğir ilçesinde MEB'e bağlı 3 bağımsız anaokulu ve MEB'e bağlı 5 ilköğretim okulu olmak üzere toplam 21 okuldan örneklem alınmıştır. Anket çalışması için seçilen okullardaki tüm evren alınarak anket formu dağıtılmıştır.

Araştırmacı yaklaşık 2000 (1000 okulöncesi veli ve öğretmeni için, 1000 ilköğretim 1. sınıf veli ve öğretmeni için) anket formunun 1000'ini geri bildirimle almış ve içlerinden tam veri verenleri ayırmıştır. Bu duruma paralel anket Tablo 3.2.2'de görüldüğü gibi 350 okulöncesi velisi, 50 okulöncesi öğretmeni, 400 ilköğretim 1. sınıf velisi ve 40 ilköğretim 1. sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 840 kişiye araştırmacı tarafından verilmiş ve eksiksiz bilgiyle toplanarak veriler analiz edilmiştir.

Örnekleme ilişkin frekans ve yüzdelerik dağılımlar Tablo 3.2.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2.2. Örneklemin Genel Dağılımı

ÖRNEKLEM	GENEL	
	f	%
Okulöncesi Anasınıfı Velisi	350	41,7
Okulöncesi Öğretmeni	50	6
İlköğretim 1. sınıf Velisi	400	47
İlköğretim 1. sınıf Öğretmeni	40	4.8
TOPLAM	840	100

Nitel verileri alma sürecinde ise, anket için belirlenen okulların içinden olasılık temelli olmayan amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenerek veriler toplanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Belirlenen okullardaki istekli veliler ve öğretmenler çalışmaya katılmıştır.

Nitel araştırma yönteminin getirdiği sınırlılıkla, daha az bir örnekleme ise örnekleme yoluyla alınan toplam 40 kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu kişilerin 10’u okulöncesi öğretmeni, 10’u ilköğretim 1. sınıf öğretmeni, 10’u okulöncesi velisi ve 10’u da ilköğretim 1. sınıf velisidir.

Örnekleme betimlemek için ilköğretim 1. sınıf ve okulöncesi velilerinin yaş, cinsiyet, birliktelik, sağ-öz olma durumları, meslek ve öğrenim durumları, ailedeki birey sayısı, gelir gibi değişkenler tablolar halinde açıklanacaktır. İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi öğretmenlerinin ise yaş, cinsiyet, eğitim durumu, kaç yıllık öğretmen olduğu gibi değişkenleri de tablolar halinde açıklanacaktır.

Velilerin Yaşlarının Frekans ve Yüzdelerik Dağılımları

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu velilerinin yaş dağılımı Tablo 3.2.3’de verilmiştir.

Tablo 3.2.3’de velilerin yaş dağılımları görülmektedir. İlköğretim 1. sınıf veli grubunun daha geniş bir yaş diliminde olduğunu görmekteyiz (23 ila 63 yaş). 1. sınıf velilerinde olduğu gibi okulöncesi velileri de diğer yaş gruplarına göre çoğunlukla orta yaş grubunda olduğu görülmüştür. 1. sınıf velilerinin %49’unda durum böyleyken, okulöncesi velilerinde %52’lik bir payla orta yaş grubu almaktadır. Velilerin genel olarak genç bir yaş grubuna sahip olduğunu söylememiz mümkün.

Tablo 3.2.3 Velilerin Yaşlarının Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

İlköğretim 1. sınıf velisi			Okulöncesi 6 yaş grubu velisi		
Yaş aralığı	<i>f</i>	%	Yaş aralığı	<i>f</i>	%
22-31	169	42,25	22-31	127	36,3
32-41	196	49	32-41	185	52,9
42-51	30	7,5	42-51	37	10,6
52 ve üstü	5	1,25	52 ve üstü	1	0,3
TOPLAM	400	100	TOPLAM	350	100

Velilerin Cinsiyetlerine Göre Frekans ve Yüzdelik Dağılımı

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu velilerinin cinsiyetlerinin frekans ve yüzdelik dağılımı Tablo 3.2.4’de verilmiştir.

Tablo 3.2.4 Velilerin Cinsiyetlerine Göre Frekans ve Yüzdelik Dağılımı

Cinsiyet	İlköğretim 1. sınıf velisi		Okulöncesi 6 yaş grubu velisi	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Kadın	250	62.5	245	70
Erkek	150	37.5	105	30
Toplam	400	100	350	100

Tablo 3.2.4’de velilerin cinsiyetlerine göre dağılımlarını görmekteyiz. Her iki grupta da dikkat çeken anketi cevaplayanların çoğunluğunun kadın veliler olduğudur. Bu oran 1. sınıf velilerinde %62.5 (250 kişi) iken, okulöncesi velilerinde %70 (245 kişi) olmaktadır. Ortalama bir değer alırsak erkek velilerin cevaplama oranı kadın velilerin yaklaşık 1/2’si kadardır diyebiliriz.

Velilerin Medeni Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu velilerinin medeni durumlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımı aşağıda Tablo 3.2.5’de sunulmuştur.

Tablo 3.2.5 Velilerin Medeni Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Medeni Durum	İlköğretim 1. sınıf velisi		Okulöncesi 6 yaş grubu velisi	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Beraber	386	96.5	328	93.7
Boşanmış	11	2.8	17	4.9
Ayrı yaşıyor	3	0.8	5	1.4
Toplam	400	100	350	100

Tablo 3.2.5’de Velilerin medeni durumlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılım tablosu görülmektedir. Tabloya göre her iki veli grubunda da ailelerin büyük çoğunluğu (1. sınıf velilerinde %96.5 , okulöncesi velilerinde %93.7) beraber yaşamaktadır. Parçalanmış ailelerin çocukları ise ilköğretim 1. sınıf ailelerinde %2.8 okulöncesi ailelerinde ise %4.9 civarındadır.

Velilerin Eğitim Durumlarının Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu velilerinin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımı aşağıda Tablo 3.2.6’da sunulmuştur.

Tablo 3.2.6 Velilerin Eğitim Durumlarının Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Eğitim Durumu	İlköğretim 1. sınıf velisi				Okulöncesi 6 yaş grubu velisi			
	Anne		Baba		Anne		Baba	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Hiçbir okul mezunu değil	3	0.8	1	0.3	4	1.1	1	0.3
İlkokul mezunu	105	26.3	59	14.8	84	24	54	15.4
Ortaokul mezunu	41	10.3	62	15.5	36	10.3	48	13.7
Lise mezunu	122	30.5	123	30.8	123	35.1	115	32.9
Yüksekokul mezunu	47	11.8	65	16.3	33	9.4	36	10.3
Üniversite (lisans) mezunu	68	17	68	17.3	64	18.3	85	24.3
Master-Doktora mezunu	14	3.5	21	5.3	6	1.7	11	3.1
Toplam	400	100	400	100	350	100	350	100

Tablo 3.2.6’da Velilerin eğitim durumlarının frekans ve yüzdelik dağılımları görülmektedir.

İlköğretim 1. sınıf velilerine baktığımızda annelerin %0.8’i hiç bir okul mezunu değildir, aynı durum babalarda %0.3’dür. Annelerin %26.3’ü ilkokul mezunu iken, babaların %14.8’i ilkokul mezunudur. İlköğretim 1. sınıf annelerinin %10.3’ü ortaokul mezunuyken babaların %15.5’i ortaokul mezunudur. Tabloya baktığımızda velilerin en çok lise mezunu olduğunu görmekteyiz. Lise mezunu anne oranı %30.5 baba oranı %30.8’dir. Yine tabloda baktığımızda annelerin %11.8’i yüksekokul mezunu, babaların %16.3’ü yüksekokul mezunudur. Annelerin %17’si lisans mezunuyken babaların %7.3’ü lisans mezunudur. Bu rakamlar birbirine benzerlik göstermektedir. Yine bakıldığında

annelerin %3.5'i master ya da doktora yaparken, babaların %5.3'ü master ya da doktora programını bitirmiştir.

Okulöncesi velilerine baktığımızda, annelerin %1.1'i hiç bir okul mezunu değildir, aynı durum babalarda %0.3'dür. Annelerin %24'ü ilkokul mezunu iken, babaların %15.4'ü ilkokul mezunudur. Okulöncesinde çocuğu bulunan annelerinin %10.3'ü ortaokul mezunuyken babaların %13.7'i ortaokul mezunudur. Okulöncesi velilerinin annelerin %35.1'i lise mezunuyken, babaların %35.9'u lise mezunudur. Yine tabloda baktığımızda annelerin %9.4'ü yüksekokul mezunu, babaların %10.3'ü yüksekokul mezunudur. Annelerin %18.3'ü lisans mezunuyken babaların %24.3'ü lisans mezunudur. Yine bakıldığında annelerin %1.7'si master ya da doktora yaparken, babaların %3.1'i master ya da doktora programını bitirmiştir. Bu oran ilköğretim 1. sınıf velilerine göre daha azdır. Genel görünüme baktığımızda ilköğretim velilerinde olduğu gibi diğer eğitim durumlarına göre çoğunluk lise mezudur. Velilerin eğitim durumlarının çeşitlilik gösterdiğini söylememiz mümkündür.

Velilerin Mesleklerinin Dağılımları

Tablo 3.2.7 Velilerin Mesleklerinin Dağılımları

Meslekler	İlköğretim 1. sınıf velisi				Okulöncesi 6 yaş grubu velisi			
	Anne		Baba		Anne		Baba	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
İşçi	1	0.3	66	16.5	-	-	66	18.9
Çiftçi	1	0.3	8	2	84	24	8	2.3
Memur	92	23	96	24	85	24,3	70	20
Esnaf/Tüccar	13	3.3	70	17.5	12	3,4	81	23.1
Serbest meslek	21	5.3	57	14.3	26	7,4	42	12
Başka (özel sektör)	27	6.8	100	25	12	3.4	83	23.7
Ev hanımı/İşsiz	245	61.3	3	0,8	215	61.4	-	-
Toplam	400	100	400	100	350	100	350	100

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu velilerinin mesleklerin dağılımına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımı aşağıda Tablo 3.2.7’de sunulmuştur.

Tablo 3.2.7’de Velilerin mesleklerinin dağılımı görülmektedir. Anne ve babaların meslek dağılımları ayrı ayrı belirtilmiştir. Bu duruma göre anne mesleklerine baktığımızda, ilköğretim 1. sınıf velisi anneler sırasıyla ev hanımı (%61,3), memur (%23), özel sektör (%6.8), serbest meslek (%5.3), esnaf/tüccar (%3.3), işçi ve çiftçi (%0.3’er dilimlerle) olarak sıralanmaktadır. 1. Sınıf annelerinin çoğunlukla ev hanımı olduğunu söyleyebiliriz. Aynı duruma okulöncesi annelerinde baktığımızda ev hanımı (%61.4), memur (%24.3), çiftçi (%24), serbest meslek (%7.4), özel sektör (%3.4), esnaf/tüccar işçi (%3.4) olarak sıralanmıştır. Durumun okulöncesi annelerinde de aynı olduğunu ve ev hanımı olan annelerin çoğunlukta olduğunu görmekteyiz. Dikkat çeken bir noktada okulöncesi annelerde çiftçi oranının (%24), ilköğretim 1. sınıf annelerine göre oranla fazla olduğu görülmektedir.

Babaların mesleklerinin dağılımına baktığımızda ilköğretim 1. sınıfta çocuğu olan babaların sırayla özel sektör (%25), memur (%24), esnaf/tüccar (%17.5), işçi (%16.5), serbest meslek (%14.3), çiftçi (%2) ve işsiz (%0.8) olarak dağılım gösterdiği görülmektedir. Babaların ½’sine yakın bir kısmı özel sektör ve devlette çalışmaktadır. Aynı durumda, okulöncesine giden çocuğu bulunan babalara baktığımızda ise özel sektör (%23.7), esnaf/tüccar (%23.1), memur (%20), işçi (%18.9), serbest meslek (%12) ve çiftçi (%2.3) olarak sıralandığını görmekteyiz.

Ortaya çıkan tabloda her iki grubun velilerinde de annelerin büyük kısmının ev hanımı olduğunu söylememiz mümkün. Babaların ise çoğunlukla esnaf-tüccar, özel sektör ve kamu kurumlarında çalıştıklarını görmekteyiz.

Ailedeki Birey Sayısının Dağılımı

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu çocukların ailedeki birey sayılarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımı aşağıda Tablo 3.2.8’de sunulmuştur.

Tablo 3.2.8’de ailedeki birey sayısının dağılımı görülmektedir. Dağılıma göre ilköğretim 1. sınıfa giden çocukların aileleri genel olarak kalabalık ailelerden oluşmaktadır (%69.8’i 6-7 kişi, %21.8’i 8 ve üstü kişi). Çekirdek aile yani ana-baba ve çocuklardan oluşan aile sayısı toplam (3-4-5 kişi) %8.5 olarak yer almıştır.

Aynı durum okulöncesinde çocuğu olan ailelerde tam tersi durumdadır. Ailelerin büyük çoğunluğu çekirdek ailelerden oluşmaktadır (%30.5’i 3 kişilik aile, %59.8’i 4-5 kişilik aileler). Kalabalık aile oranı ise daha azdır (%7.7’si 6-7 kişilik aile, %1.7’si 8 ve daha kalabalık aileler).

Tablo 3.2.8 Ailedeki Birey Sayısının Dağılımı

Ailedeki birey sayısı	İlköğretim 1. sınıf velisi		Okulöncesi 6 yaş grubu velisi	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
3 kişi	8	2	107	30.5
4-5 kişi	26	6.5	210	59.8
6-7 kişi	279	69.8	27	7.7
8 ve üstü	87	21.8	6	1.7
Toplam	400	100	350	100

Ailelerin Gelir Dağılımı

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi 6 yaş grubu çocukların ailelerin gelir düzeyine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımı aşağıda Tablo 3.2.9’da sunulmuştur.

Tablo 3.2.9’da ailelerin gelir dağılımı görülmektedir. Dağılıma göre ilköğretim 1. sınıf velilerinin %2.3’ü 350 Ytl.den daha az gelire sahipken, %18’i

1100 Ytl. ve üstü gelire sahiptir. %42.3'lük bir dilimle 950-1100 Ytl. gelir düzeyine sahip olan velilerin çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir.

Okulöncesi velilerinin gelir düzeylerine baktığımızda ise; %4'lük bir payla velilerin 350 Ytl.den az bir gelir durumuna sahip oldukları görüldüğü gibi, %19.4'lük bir payla velilerin 1100 Ytl. ve üstü bir gelire sahip oldukları görülmektedir. İlköğretim 1. sınıf velilerinde olduğu gibi yine diğer gelir dağılımlarına göre %33.4'lük bir payla çoğunluğun 950-1100 Ytl. arası gelir düzeyine sahip olduğunu görmekteyiz.

Dikkat çeken nokta her iki grupta da dağılımın benzer özellik göstermesidir. Her iki grupta da gelir dilimlerinin dağılımının benzer özellikte olmasıdır.

Tablo 3.2.9 Ailelerin Gelir Dağılımı

Ailedeki gelir düzeyi	İlköğretim 1. sınıf velisi		Okulöncesi 6 yaş grubu velisi	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
350 Ytl.den az	9	2.3	14	4
351-500 Ytl.	34	8.5	31	8.9
501-650 Ytl.	42	10.5	50	14.3
651-800 Ytl.	36	9	26	7.4
801-950 Ytl.	38	9.5	44	12.6
950-1100 Ytl.	169	42.3	117	33.4
1100 Ytl. Ve üstü	72	18	68	19.4
Toplam	400	100	350	100

Öğretmenlerin Yaş Dağılımları

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi öğretmenlerinin yaş durumlarına ilişkin betimsel veriler aşağıda Tablo 3.2.10'da sunulmuştur.

Tablo 3.2.10 Öğretmenlerin Yaş Dağılımları

Sınıf öğretmeni			Okulöncesi öğretmeni		
Yaş aralığı	<i>f</i>	%	Yaş aralığı	<i>f</i>	%
23-32	4	10	23-32	17	34
33-42	11	27.5	33-42	23	46
43-52	22	55	43-52	10	20
53 ve üstü	3	7.5	-	-	-
TOPLAM	40	100	TOPLAM	50	100

Tablo 3.2.10'da öğretmenlerin yaş dağılımları görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin %10'u 24-33 yaş aralığında, %27.5'i 34-43 yaş aralığında, %55'i olan büyük kısmı 44-53 yaş aralığında, %7.5'i ise 54 yaş ve üstünde bulunmaktadır. Genel dağılıma baktığımızda, yaş bakımından sınıf öğretmenlerinin çoğunun orta ve üst yaş grubunda olduğunu söyleyebiliriz. Yaşları çalışma yılı bakımından da aynı durumda ise sınıf öğretmenlerinin büyük kısmının deneyimli olduklarını söylememiz mümkün.

Yine tabloya okulöncesi öğretmenlerine baktığımızda daha genç bir profil görmekteyiz. Okulöncesi öğretmenlerinin %34'ü 23-32 yaş aralığında olduğu gibi, %46 gibi yarıya yakın bir kesim 33-42 yaş aralığında olup, %20'si 43-52 yaş aralığındadır. Okulöncesi öğretmenlerinin büyük kısmının orta yaşlı olduğunu söylememiz mümkün.

Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi öğretmenlerinin cinsiyet durumlarına ilişkin betimsel veriler aşağıda Tablo 3.2.11'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.11 Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Sınıf öğretmeni		Okulöncesi öğretmeni	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Kadın	27	67.5	50	100
Erkek	13	32.5	-	-
Toplam	40	100	50	100

Tablo 3.2.11'e baktığımızda sınıf öğretmenlerinin 27'sinin kadın öğretmen olduğu, 13'ünde erkek öğretmen olduğu görülmektedir. Bayan öğretmenlerin sınıf öğretmenleri içinde çoğunlukta olduğunu söyleyebiliriz. Sınıf öğretmenlerinde durum böyleyken örnekleme oluşturan okulöncesi öğretmenlerinin tümünün bayan (50 kişi) olduğunu görmekteyiz. Evreni oluşturan okulların içinde erkek öğretmene rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarının Dağılımı

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi öğretmenlerinin eğitim durumlarına ilişkin betimsel veriler aşağıda Tablo 3.2.12'de sunulmuştur.

Öğretmenlerin öğrenim durumları Tablo 3.2.12'de görülmektedir. Tabloya göre sınıf öğretmenlerinin %27.5'i (11 kişi) eğitim enstitüsünden mezundur. %17.5'i ön lisans programlarından mezunken, %55 gibi büyük çoğunluk lisans programlarından mezundur.

Aynı durum okulöncesi öğretmenlerinde daha geniş bir eğitim yelpazesinde olmaktadır. Öğretmenlerin 2'si (%4) lise mezunuyken, 19'u (%38) ön lisans, 28'i (%56) lisans, 1'i (%2) yüksek lisans programından mezundur.

Tablo 3.2.12. Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarının Dağılımı

Öğrenim durumu	Sınıf öğretmeni		Okulöncesi öğretmeni	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Lise	-	-	2	4
Eğitim enstitüsü	11	27.5	-	-
Ön lisans	7	17.5	19	38
Lisans	22	55	28	56
Yüksek lisans/doktora	-	-	1	2
Toplam	40	100	50	100

Öğretmenlerin Meslek Yılı Durumları Dağılımı

İlköğretim 1. sınıf ve okulöncesi öğretmenlerinin eğitim durumlarına ilişkin betimsel veriler aşağıda Tablo 3.2.13’de sunulmuştur.

Tablo 3.2.13 Öğretmenlerin Meslek Yılı Durumları Dağılımı

Sınıf öğretmeni			Okulöncesi öğretmeni		
Yıl aralığı	<i>f</i>	%	Yıl aralığı	<i>f</i>	%
1-10	13	32,5	1-10	28	56
11-20	11	27,5	11-20	14	28
21-30	10	25	21-30	6	12
31 ve üstü	6	15	31 ve üstü	2	4
TOPLAM	40	100	TOPLAM	50	100

Öğretmenlerin meslek yılı durumları Tablo 3.2.13’de görülmektedir. Tabloya baktığımızda sınıf öğretmenlerinin %32.5’inin 1-10 yıl kıdemli oldukları görülürken, %27.5’i 11-20 yıl, %25’i 21-30 yıl, %15’i ise 31 yıldan daha fazla yıl öğretmenlik yapmıştır. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının 10 yıldan daha

fazla öğretmenlik yaptıkları ve alanlarında deneyimli oldukları yıl baz alınarak söylenebilir.

Yine tabloya baktığımızda okulöncesi öğretmenlerinin %56 (28 kişi) gibi yarıdan fazla bir grubu 1-10 yıl arasında deneyimlidir. %28'i 11-20 yıl, %12'si 21-30 yıl, %4'ü ise 31 yıl ve üstü görev yapmıştır. Okulöncesi öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre yıl bakımından daha kıdemsiz olduğunu söyleyebiliriz.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama araçları olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

3.3.1 Velilerin ve Öğretmenlerinin Çocukların Okul Olgunlukları Hakkındaki Görüşleri Anketi

Veri toplama araçlarından tarama modelleri içinden olan anket tekniği seçilmiştir. Öncelikle, literatür taraması sonucunda, okul olgunluğu konulu aile ile yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmalara paralel olarak taslak anket düzenlenmiştir. Bir çok araştırmaya temel olan 1993 Ulusal Ev Eğitimi Anketi (screener, school readiness and school safety and dicipline) temin edilip evren ve örnekleme uygun olarak temel alınmıştır.

Gerekli literatür çalışması sonucu belirlenen veli ve öğretmen anket formu alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanları olan, Çukurova Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretim üyeleri tarafından geri bildirimler ve öneriler sonucu, anket ve görüşme soruları taslakları için ortak ve uygun değerler alınıp gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Anket pilot uygulama için hazırlanmıştır. Pilot uygulama MEB'e bağlı bir bağımsız anaokulunun 6 yaş grubu bir sınıfı ve MEB'e bağlı bir ilköğretim okulunun bir 1. sınıf sınıfının veli ve öğretmenlerine uygulanmıştır. Pilot uygulama sonuçları alınmış, geri dönütlerle dil geçerliğine bakılmış ve analiz sırasında olabilecek sorunlar görülmeye çalışılmıştır. Uygulama esnasında karşılaşma ihtimali olan problem durumlar (veli ve öğretmene ulaşma, zaman sorunu) görülüp bu durumların en aza indirilmesine çalışılmıştır.

Anket toplam iki bölümden meydana gelmektedir. Bu bölümler kişisel bilgi formu ve anketin oluşturduğu soruların olduğu bölümdür. Anketin sorularının olduğu bölümde kendi içinde iki bölüme ayrılmış ve iki ayrı soru topluluğu oluşturulmuştur. Anketi açıklayan bir paragraf sunularak gerekli açıklamalar vermeye çalışılmıştır. Anketin başında örnekleme betimlemeye yönelik kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Velilere yönelik kişisel bilgi formunda yaş, cinsiyet, anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın medeni durumu, aylık ortalama gelir gibi sorulara yer verilmiştir. Velilere yönelik ankette, Hasan Bacanlı'nın hazırlamış olduğu "Kişisel Bilgi Formu"dan yararlanılarak veli kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Bu kişisel bilgi formu sadece velilere uygulanmıştır. Öğretmenlere yönelik bilgi formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Öğretmenlere yönelik bilgi formunda öğretmenin eğitim durumu, yaşı, cinsiyeti gibi konular belirlenmiştir.

Anketteki diğer sorulardan oluşan Bölüm 2 (değişkenlere ilişkin sorular), tüm örneklem grubuna ortak verilmiştir. Anketteki soruların ilk bölümünde dördümlük likert tipi dereceli skala (hiç önemli değil, bazen önemli, önemli, çok önemli) kullanılmıştır. Veli ya da öğretmen formlarında belirtilen 20 davranış durumu, çocuğun okul olgunluğu ile ilişkisini belirlemek için düzenlenmiştir. Bu davranışları veli ya da öğretmenler önem sırasına göre işaretlemişlerdir. Her bir davranış durumunun ne derece önemli olarak görüldüğü tespit edilmeye çalışılmıştır.

Diğer soru grubunda ise ikili dereceli skala ("evet", "hayır") kullanılarak daha net cevaplar alınmaya çalışılmıştır. Bu bölümde veli ve öğretmenlere çocukların ilköğretime başlamada belirlenen 29 durumun etkili olup olmadığı sorulmuştur.

3.3.2 Velilerin ve Öğretmenlerinin Çocukların Okul Olgunlukları Hakkındaki Görüşlerini İncelemeye Yönelik Görüşme Soruları

Bu çalışmada okul olgunluğu ile ilgili derinlemesine bilgi edinmek amacıyla ayrıca nitel araştırma yöntemlerinden en çok kullanılan görüşme tekniğinden de yararlanılmıştır. Anket ile sorulamayacak uzun cevaplı sorular görüşme yoluyla alınmıştır. Araştırmanın amacına paralel velilere ve öğretmenlere ayrı görüşme soruları uygulanmıştır. Soru biçimleri literatür taramasıyla belirlendikten sonra anketteki gibi alan uzmanlarına danışılarak geri bildirimleri alınmıştır. Görüşme formları hazırlanırken formda yer alacak soruların araştırmanın genel amacına ve alt amaçlara paralel olmasına dikkat edilmiştir. Geri bildirim sonucu düzenlenen görüşme soruları kapsam geçerliği ile ilgili olarak pilot uygulamada bir okulöncesi velisine, bir okulöncesi öğretmenine, bir ilköğretim 1. sınıf öğretmenine ve bir ilköğretim 1. sınıf velisine uygulanmıştır. Ortaya çıkan aksaklıklar belirlenerek (örneklem alma zorluğu, zaman) giderilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca araştırmada nitel araştırmada veri toplama tekniklerinden görüşmede az sayıda veli ve okulöncesi öğretmenden derinlemesine bilgi toplamak amaçlandığından olasılık temelli olmayan amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s.88-89). Örnekleme yoluyla alınan toplam 40 kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu kişilerin 10'u okulöncesi öğretmeni, 10'u ilköğretim 1. sınıf öğretmeni, 10'u okulöncesi velisi ve 10'uda ilköğretim 1. sınıf velisidir.

Okulöncesi ve ilköğretim 1. sınıf velilerine ayrı, okulöncesi ve ilköğretim 1. sınıf öğretmenlerine ayrı sorular düzenlenmiştir. Her iki görüşme formunda tarih ve saat, okul ve görüşülen kişiyi aydınlatıcı; görüşmenin amacı, görüşme sürecine ilişkin bilgi, zaman, kayıt yapma ve gizlilik gibi bazı bilgiler verilmiştir.

Veli görüşme formunda toplam 16 soru yer almaktadır. Bu soruların 11 tanesi kapalı uçlu olup, bu sorularla kesin yanıtlar alınmaya çalışılmıştır. Diğer 5 soru ise açık uçlu sorulardan oluşup derinlemesine bilgi ve görüş alınmaya çalışılmıştır.

Öğretmen görüşme soruları ise sınıf ve okulöncesi öğretmeni için ayrı ayrı düzenlenmiş ancak aynı amaca yönelik, aynı hipotezler doğrultusunda hazırlanmıştır. Her iki gruba da 8 adet açık uçlu soru sorulmuştur.

3.3 Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri 2006-2007 öğretim yılının bahar yarısında (2.dönem) toplanmıştır. Çalışma grubu kapsamındaki velilere ve öğretmenlere araştırmacı tarafından hazırlanan, konu ile ilgili, sırayla; kişisel bilgi formu ve bir anket (EK.1) uygulanmıştır. Bu uygulamalar araştırmacı tarafından okullara randevu alınarak gidilmesi ve formların sınıf öğretmenleri vasıtasıyla velilere verilmesiyle olmuştur. Uygun olan sınıflarda araştırmacı, veli toplantısı esnasında anketleri velilere aktararak verileri toplamış ve dönütleri eksiksiz almıştır.

Nitel veriler ise, nitel araştırma yönteminin getirdiği sınırlılıkla, daha az bir örnekleme ise örnekleme yoluyla alınan toplam 40 kişiyle görüşme yapılmıştır. Görüşmeler okullarda sınıflarda ya da öğretmen odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşme boyunca kayıtlar görüşmeci tarafından alınan izin doğrultusunda kayıt cihazı ya da el ile yazılarak yapılmıştır. Velilerle yapılan görüşmeler ortalama 25 dk. öğretmenlerle yapılan görüşmeler ise ortalama 20 dk. sürmüştür. Öğretmen velilerle yapılan görüşme verileri yazılı kayda aktarılmış ve toplam 50 sayfalık bir yazılı metin elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler, araştırmanın amacı doğrultusunda iki grup olarak belirlenmiş ve analizi bu şekilde yapılmıştır. Veriler nicel ve nitel olarak ikiye ayrılmıştır. Nicel verilerin (anketin tümü ve görüşmedeki bazı sayısal değerler) analizi bilgisayar ortamında SPSS 11.5 Paket Programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda bazı verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, ki kare (chi-square) gibi betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Çalışmadaki görüşme sonucundaki veriler derinlemesine betimlenerek (içerik analizi kullanılarak) araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere göre incelenmiştir. İçerik analizinin ilk ve önemli aşamaları olan açık ve seçici kodlama süreci takip edilmiştir. Buna göre, yazılı hale getirilen görüşme metni birkaç kez okunarak olası

kodlarla ilgili notlar alınmıştır. Kodlama yaparken ilgili literatür, araştırma ve görüşme soruları göz önünde bulundurulmuştur. Görüşme verilerini rapor haline getirirken öncelikle var olan durumu betimlemek esas alınmıştır (Atıcı, 2004). Görüşme yapılan kişilerin bakış açılarını yansıtmak ve betimlenen durumu okuyucunun zihninde daha canlı bir şekilde resmetmesini sağlamak için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bulguları sunarken okulöncesi öğretmeninden alıntı yapıldığında “O.Ö.Ö”, okulöncesi velisinden alıntı yapıldığında “O.Ö.V.”, ilköğretim 1. sınıf öğretmeninden alıntıda “İ.Ö.Ö” ve ilköğretim 1. sınıf velisinden alıntıda “İ.Ö.V.” kısaltmalara gidilmiş ve yanına verilen numaralarla hangisinden alıntı yapıldığı belirtilmiştir (örneğin İ.Ö.Ö.3 gibi). Analiz yaparken gruplar arası farklar ve benzerlikler olup olmadığı üzerinde durulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda verilerin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır. İlk bölümde araştırmanın betimsel değerleri tablolar halinde sunularak açıklanmıştır.

4.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Velileri ve Öğretmenlerinin Okul Hazırbulunuşluğu İle İlgili Davranışlara Önem Verme Durumundaki Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Tablo 4.1 Velilerin ve Öğretmenlerinin Okul Hazırbulunuşluğu İle İlgili Davranışlara Önem Verme Durumundaki Düşüncelerinin Değişip Değişmediğine İlişkin Ki Kare Testi Sonuçları

Sorular	Gruplar	Hiç önemli değil		Bazen önemli		Önemli		Çok önemli		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1.Çocuğun okula giderken istekli olması	O.Ö Veli	41	10.2	88	22	128	32	93	23.2	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	-	-	11	22	39	78	50	100			
	İ.O.1.S.V.	2	0.5	38	9.5	167	4.7	193	48.2	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	10	25	30	75	40	100			
2. Çocuğun okul hakkında olumsuz düşüncelerini n olması	O.Ö Veli	-	-	11	3.1	53	15.1	286	81.7	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	3	6	24	48	23	46	50	100			
	İ.O.1.S.V.	8	2	60	15	144	36	188	47	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	18	45	22	55	40	100			
3.Çocuğun 20'ye kadar sayıları tanınması	O.Ö Veli	33	9.4	45	12.8	194	55.4	78	22.2	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	11	22	27	54	12	24	50	100			
	İ.O.1.S.V.	-	-	41	10.2	165	41.2	194	48.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	10	25	2	5	20	50	8	20	40	100			
4. Çocuğun okul arkadaşlarını n olması	O.Ö Veli	-	-	39	11.1	96	27.4	215	61.4	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	3	6	21	42	26	52	50	100			
	İ.O.1.S.V.	6	1.5	81	20.2	174	43.5	139	34.7	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	2	5	6	15	12	30	20	50	40	100			
5. Çocuğun bazı kelimeleri okuyabilmesi	O.Ö Veli	31	8.9	90	25.7	151	43.1	78	22.2	350	100	2.5	.00	9
	O.Ö. Öğrt.	32	64	9	18	9	18	-	-	50	100			
	İ.O.1.S.V.	53	13.2	168	42	109	27.2	70	17.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	26	65	6	15	2	5	6	15	40	100			

Tablo 4.1'in devamı

Sorular	Gruplar	Hiç önemli değil		Bazen önemli		Önemli		Çok önemli		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
6. Çocuğun yeni okul ortamından memnun olması	O.Ö Veli	9	2.5	39	11.1	173	49.4	129	36.8	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	-	-	15	30	35	70	50	100			
	İ.O.1.S.V.	12	3	131	32.7	125	31.2	132	33	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	8	20	32	80	40	100			
7. Ailenin çocuğun okul ortamı memnun olması	O.Ö Veli	-	-	-	-	69	19.7	281	80.2	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	-	-	12	24	38	76	50	100			
	İ.O.1.S.V.	-	-	22	5.5	127	31.7	251	62.7	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	2	5	14	35	24	60	40	100			
8. Çocuğun okulu ödül olarak görmesi	O.Ö Veli	45	12.8	165	47.1	122	34.8	18	5.1	350	100	2.2	.00	9
	O.Ö. Öğrt.	3	6	12	24	17	34	18	36	50	100			
	İ.O.1.S.V.	88	22	203	50.7	88	22	21	5.2	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	2	5	4	10	22	55	12	30	40	100			
9. Çocuğun alışılmış okul düzenine uyması	O.Ö Veli	20	5.7	30	8.5	219	62.5	81	23.1	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	-	-	28	56	22	44	50	100			
	İ.O.1.S.V.	9	2.2	53	13.2	184	46	154	38.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	4	10	20	50	16	40	40	100			
10. Öğretmenin çocuğun sosyal hayatından (okul ortamı)memnun olması	O.Ö Veli	-	-	60	17.1	101	28.8	189	54	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	-	-	27	54	23	46	50	100			
	İ.O.1.S.V.	13	3.2	137	34.2	220	55	30	7.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	32	80	8	20	40	100			
11. Çocuğun ders programında n memnun olması	O.Ö Veli	46	13.1	51	14.5	220	62.8	33	9.4	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	5	10	21	42	24	48	50	100			
	İ.O.1.S.V.	33	8.2	117	29.2	196	49	54	13.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	10	25	15	37.5	15	37.5	40	100			

Tablo 4.1'in devamı

Sorular	Gruplar	Hiç önemli değil		Bazen önemli		Önemli		Çok önemli		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
12. Ailelerin çocuğun tüm gün okula gitmesinden mutlu olmaları	O.Ö Veli	14	4	74	21.1	217	62	45	12.8	350	100	2.6	.00	9
	O.Ö. Öğrt.	9	18	15	30	24	48	2	4	50	100			
	İ.O.1.S.Ve lisi	11	2.7	201	50.2	143	35.7	45	11.2	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	5	12.5	4	10	23	57.5	8	20	40	100			
13. Çocuğun okulda yapılan çalışmaları ailesine göstermesi	O.Ö Veli	-	-	51	145	192	54.8	107	30.5	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	9	18	15	30	26	52	50	100			
	İ.O.1.S.V.	-	-	97	24.2	188	47	115	28.7	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	2	5	16	40	22	55	40	100			
14. Öğretmenin çocuğun ders başarısından memnun olması	O.Ö Veli	12	3.4	93	26.5	102	29.1	143	40.8	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	3	6	20	40	27	54	50	100			
	İ.O.1.S.V.	-	-	4	1	172	43	224	56	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	26	65	14	35	40	100			
15. Ailelerin çocuğun ders başarısından memnun olması	O.Ö Veli	20	5.7	38	10.8	252	72	40	11.4	350	100	3.1	.00	9
	O.Ö. Öğrt.	-	-	6	12	24	48	20	40	50	100			
	İ.O.1.S.V.	7	1.7	35	8.7	181	45.2	177	44.2	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	22	55	18	45	40	100			
16. Çocuğun okula giderken ailesinden kolayca ayrılması	O.Ö Veli	-	-	35	10	132	37.7	183	52.2	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	3	6	32	64	15	30	50	100			
	İ.O.1.S.V.	20	5	41	10.2	225	56.2	114	28.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	4	10	14	35	22	55	40	100			
17. Çocuğun bazı kelimeleri yazması	O.Ö Veli	-	-	-	-	164	46.8	186	53.1	350	100	3	.00	9
	O.Ö. Öğrt.	39	78	7	14	4	8	-	-	50	100			
	İ.O.1.S.V.	31	7.7	50	12.5	233	58.2	86	21.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	24	60	3	7.5	5	12.5	8	20	40	100			

Tablo 4.1'in devamı

Sorular	Gruplar	Hiç önemli değil		Bazen önemli		Önemli		Çok önemli		Toplam		X	P	S d
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
18. Çocuğun öğretmeninin yüksek sesle konuşmasında an ya da bağırmasında korkması	O.Ö Veli	-	-	11	3.1	194	55.4	145	41.4	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	3	6	3	6	38	76	6	12	50	100			
	İ.O.1.S.V.	-	-	17	4.2	121	30.2	262	65.5	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	6	15	14	35	20	50	40	100			
19. Çocuğun uyandığında okul kıyafetini giymek istemesi	O.Ö Veli	19	5.4	91	26	205	58.5	35	10	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	5	10	20	40	25	50	50	100			
	İ.O.1.S.V.	-	-	65	16.25	111	27.7	224	56	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	2	5	18	45	20	50	40	100			
20. Çocuğun sınıfta nerde yer alacağını bilmesi	O.Ö Veli	30	8.5	145	41.4	152	43.4	23	6.5	350	100	***		
	O.Ö. Öğrt.	-	-	3	6	14	28	33	66	50	100			
	İ.O.1.S.Ve lisi	-	-	-	-	51	12.7	349	87.2	400	100			
	İ.O.1.S. Öğrt.	-	-	-	-	12	30	28	70	40	100			

*** Ki kare testi sonucu değeri, 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aşan maddeler.

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin okul hazırbulunuşluğu ile ilgili davranışlara önem verme durumundaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için ki kare testi yapılmış ve betimsel değerler Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.1'de okulöncesi ve ilköğretim 1. sınıf veli ve öğretmenlerinin okul olgunluğu ile doğrudan ilgili davranışları önem sırasına koydukları görülmektedir.

Tabloya baktığımızda, ilk davranışın “çocuğun okula giderken istekli olması olduğunu” görmekteyiz. Bu davranışa verilen cevaplara baktığımızda; okul öncesi velilerinin %32'sinin “önemli”, %23.2'sinin “çok önemli”, okul öncesi öğretmenlerinin %78'inin “çok önemli”, 1. sınıf velilerinin %48.2'sinin “çok önemli”, 1. sınıf öğretmenlerinin ise %75'inin “çok önemli” bulunduğu görülmektedir. Yine tabloya baktığımızda öğretmenlerin hepsinin bu davranışı önemli bulduğu görülürken velilerde ise dağılım çeşitlenmektedir. Dört grubunda

bu davranış ile ilgili olarak farklı düşünceleri olduğunu söylememiz mümkündür. Okulöncesi velilerinin dağılımlarında farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumun okulöncesi dönemde devam zorunluluğu yokmuş gibi algılanması sonucu ortaya çıkmıştır diyebiliriz. Devam sorununun olmaması velilerin çocuklar isteksizse okula çocuklarını göndermeme gibi davranışlar gösterdiği zaman zaman görülmektedir. İlköğretim 1. sınıf velileri ise, bu davranışı önemli gördükleri ve bu durumun öneminin farkında olduklarını görmekteyiz.

İkinci davranışa, yani “çocuğun okul hakkında olumsuz düşüncelerinin olması” na baktığımızda ise, okulöncesi velileri bu davranışı %81.7 ile “çok önemli”, okulöncesi öğretmenleri ise %48 ile “önemli” bulurken; ilköğretim 1. sınıf velileri %47’si “çok önemli”, öğretmenleri ise %55 ile “çok önemli” bulmuşlardır. Öğretmenlerin “hiç önemli değil” seçeneğini işaretlemediği göze çarpmaktadır. Çocukların okul hakkında olumlu düşüncelerinin olması, okula başlarken sorunsuz bir evre geçirmelerine yararlı olabilir. Bu durumda hem öğretmenlere, hem de velilere önemli sorumluluklar düşmektedir diyebiliriz.

Üçüncü davranış olan “çocuğun 20’ye kadar sayıları tanıması” davranışına baktığımızda, okulöncesi velilerinin %55.4’lük kesiminin bu davranışı “önemli” bulduğu görülürken, okulöncesi öğretmenlerinin de %54’ünün “önemli” gördüğü bir davranış olmuştur. İlköğretim 1. sınıf velilerine baktığımızda, velilerin %48.5 ile “çok önemli” gördükleri bulunmuştur. İlkokul 1. sınıf öğretmenleri de bu davranışı %50 çoğunlukla “önemli” bulmuştur. İstatiksel olarak P değeri .00 bulunmuş ve dağılımda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Velilerin ve öğretmenlerin farklı düşünmeleri, okulöncesi ve ilköğretim 1. sınıftaki çocukların bilişsel gelişim olarak fark göstermeleri, öğretmenlerin velilerin beklentilerinin de farklı olduğundan kaynaklanmış olabilir diyebiliriz.

Matematik, kavram gelişimine yönelik olup, çocukların her gün yaşadıkları somut deneyimlerle yakından ilgilidir. Örüntüleme, sınıflama, gözlemlleme, sıralama, çizgi çizme, ölçme, kıyaslama gibi konular çocukların gelecekte matematiği anlayarak öğrenmelerine yardım ederek onların kavramları anlamalarını sağlar. Araştırmalar sayma konusunda çok fazla deneyimi olan çocukların rakamları daha kolay öğrendiklerini göstermiştir (Akman, Yükselen ve

Uyanık, 2000). İlk matematik becerilerinin olduğu bu dönemde velilerin ve öğretmenlerin bu davranışı önemli gördüklerini söyleyebiliriz.

“Çocuğun okul arkadaşlarının olması” davranışına Tablo 4.1’de baktığımızda ise, okulöncesi velileri %61,42 ile “çok önemli” bulurken, öğretmenlerde %52 çoğunlukla “çok önemli” bulmuşlardır. İlköğretim 1. sınıf velilerinin %43.5’i davranışı “önemli” bulmuştur. İlköğretim 1. sınıf öğretmenleri ise davranışı %50 oranında “çok önemli” olarak bulmuştur. Çocuğun okul içinde arkadaşlarının olması, sosyal olgunluğu açısından önemli bir durumdur. Bu durumu velilerin ve öğretmenlerin yarısının önemli gördüğünü söyleyebiliriz.

Tablo 4.1.’e baktığımızda beşinci davranış olan “çocuğun bazı kelimeleri okuyabilmesi” maddesinin ise dağılımı şöyle görülmektedir: Okulöncesi velileri %43.5 ile “önemli” bulurken, öğretmenleri ise %64 ile “hiç önemli” değil işaretleyerek, önemsiz bulmuşlardır. Aynı duruma ilköğretim 1. sınıf velilerine baktığımızda, %42’si “bazen önemli” bulurken, öğretmenleri ise %65 gibi çoğunlukla “hiç önemli değil” diyerek, önemsiz bulmuşlardır. İstatiksel olarak ($P = .00$) anlamlı farklılık olarak çıkmıştır. Ailelerin çocuklarının okul başarısının okuma-yazma ile bütünleştirmeleri bu durumun nedeni olabilir.

Altıncı madde olan “çocuğun yeni okul ortamından memnun olması” davranışında ise okulöncesi velileri %49.4 ile “önemli” bulurken, öğretmenleri %70 gibi bir çoğunlukla “çok önemli” bulmuşlardır. 1. sınıf velilerine baktığımızda %33 ile “çok önemli” bulurken dağılımlarının kendi içlerinde birbirine benzediğini de görmekteyiz. 1. sınıf öğretmenleri ise %80 gibi bir çoğunlukla bu davranışı çok önemli bulduklarını belirtmişlerdir. Çocuğun okul ortamından memnun olması okul olgunluğu açısından olumlu bir davranıştır. Bu davranışı velilerin farklı önem derecelerine göre sıraladığını görmekteyiz. aynı durum öğretmenler için geçerli değildir. Öğretmenler bu durumu önemli görmektedir. Genel olarak, öğretmenlerin bu davranışın öneminin farkında olduğunu söyleyebiliriz.

Yedinci madde olan “ailenin çocuğun okul ortamından memnun olması” davranışı ise okul öncesi öğretmenleri (%76) ve velileri (%80.2) tarafından “çok önemli” görülürken, 1. sınıf velileri %62,75 ile “çok önemli”, öğretmenleri ise

%60 oranında “çok önemli” bulmuşlardır. Çoğunluğun davranışı önemli bulunduğunu söylememiz mümkündür. Veliler ve öğretmenlerin bu davranışı önemli gördükleri görülmektedir. Çocuğun okul ortamı; hem aileler, hem de öğretmen için önemli bir durumdur diyebiliriz. Bu durumun nedeni, her kesim tarafından okul ortamının önemli olduğunun bilinmesi olabilir.

Sekizinci madde olan “çocuğun okulu ödül olarak görmesi” davranışına baktığımızda ise, okulöncesi velilerinin %47.1’i bu davranışı “bazen önemli” bulmuş, okulöncesi öğretmenleri ise %36 ile “çok önemli” görmüştür, ancak diğer önem derecelerinde de yakın değerler çıkmıştır. 1. sınıf velilerine baktığımızda, %50.75’ide okulöncesi velileri gibi bu davranışı “bazen önemli” bulmuş, öğretmenleri ise %55 çoğunlukla “önemli” bulmuştur. Davranışın anlamlı farklılığına bakıldığında değerin $P = .00$ olduğu görülmektedir yani davranışın görüşleri arasında anlamlı farklılık vardır. Okul, çocuklar için bazı durumlarda ödül, bazı durumlarda ceza olarak görülebilmektedir. Bu durumun nedenleri ayrı bir tartışma konusu olmaktadır ancak, “çocuğun okulu ödül olarak görmesi” davranışına baktığımız zaman görüşlerin bu nedenlerden dolayı farklılaşmış olma ihtimali de vardır diyebiliriz.

Dokuzuncu davranış olan “çocuğun alışılmış okul düzenine uyması” na baktığımızda ise, okulöncesi velilerinin (%62.5) ve öğretmenlerinin (%56) bu davranışı “önemli” bulunduğu görülmektedir. Bu durum 1. sınıf velileri (%46) ve öğretmenlerinde de (%50) “önemli” olarak kaydedilirken, diğer önem derecelerine de yakın dağılımlar görülmektedir. Öğretmenlerin bu durumu okulöncesi ve 1. sınıfa başlamada önemli gördüklerini söyleyebiliriz. Okulöncesi eğitim almış çocukların yeni okul düzenine adapte olmaları daha kolay olabilmektedir. Uyum süreci öğretmenler tarafından önemli görülürken, velilerde bu durum farklı olmaktadır diyebiliriz. Velilerin bu durumda öğretmenden ve okuldan çocuğun okula alışmasını beklmeleri ve bu nedenden dolayı farklı görüşte olduklarını söyleyebiliriz.

Onuncu davranış olan “öğretmenin çocuğun sosyal hayatından memnun olması” davranışına baktığımızda ise okulöncesi velilerinin çoğunluğu (%54) bu davranışı “çok önemli”, öğretmenleri ise %54 ile “önemli” görmüşlerdir. 1. sınıf velilerine baktığımızda %55’i “önemli” bulurken %34.2’si “bazen önemli”

bulmuştur. 1. sınıf öğretmenlerinin ise büyük bir kısmı (%80) bu davranışı “önemli” görürken geriye kalan kısmı ise (%20) “çok önemli” bulmuştur. Öğretmenlerin çoğunlukla bu davranışı önemli bulduğunu görmekteyiz. Öğretmenlerin bu dönemde çocukların sosyal becerilerine çok önem verdiklerini söyleyebiliriz.

“Çocuğun ders programından memnun olması” davranışına baktığımızda; okulöncesi velilerinin %62.8 gibi bir çoğunlukla davranışı “önemli” bulduğu, öğretmenlerinin ise %48 ve %42 ile “çok önemli” ve “önemli” bulduğu görülürken, 1. sınıf velilerinin %49’u “önemli” ve %29.2’si “bazen önemli” görmüş, öğretmenleri ise %37.5’er dilimlerle “önemli” ve “çok önemli” görmüştür. Öğretmenlerin bu davranışı okul olgunluğu açısından önemli gördüklerini ancak, velilerin görüşlerinde farklılıklar olduğunu söyleyebiliriz. Bu durum, okuldaki akademik işleyişi, öğretmenlerin sorunsuz olarak tamamlayabilme düşüncelerinden oluşmuş olabilir.

On ikinci davranış olan “ailelerin çocuğun tüm gün okula gitmesinden memnun olması” maddesi ise okulöncesi velilerinin %62’sinin “önemli” bulması ve öğretmenlerin %48’inin de “önemli” bulması ile sonuçlanmıştır. Ancak velilerin %21.1’i “bazen önemli” bulurken öğretmenlerin %30’u da “bazen önemli” bulmuştur. 1. sınıf velilerine baktığımızda ise %50,25’inin “bazen önemli” bulduğu, %35.7’sininde “önemli” bulduğu bir davranış olmuştur. 1. sınıf öğretmenleri %57.5 gibi bir çoğunlukla bu davranışı önemli bulmuştur. P değerine baktığımızda ise değerin .00 olduğunu görüyoruz. Bu durumda istatistiksel olarak görüşler arası anlamlı bir farklılık olduğunu söylememiz mümkün.

Çocukların tam gün ya da yarım gün okula gitmeleri hakkında yapılan bir çalışmada tam gün ve yarım gün eğitim veren okul öncesi eğitim kurumlarına giden 5–6 yaş çocuklarının, devam ettikleri programların eğitim sürelerinin sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkileri ele alınmış ve tam günlük eğitim programına devam eden çocukların yarım günlük eğitim programına devam eden çocuklardan, sosyal ve duygusal yönden daha gelişmiş oldukları tespit edilmiştir (Özgülük, 2006). Ailelerin bu bakımdan çocuklarını herhangi bir eğitim kurumuna tam gün bırakırken memnun olmaları önemli bir davranıştır diyebiliriz. Ancak aileler kadar öğretmenlerinde bu konuda farklı görüşler ortaya koyduğunu

görmekteyiz. Bu durum, davranışın çocuk açısından sosyal bir beceri olarak görülmemesinden kaynaklanabilir. Çocukların rahat ve güvenilir bir ortamda evden ayrılık korkusu yaşamadan kalabilmeleri, okul olgunluğu açısından önemli bir davranıştır.

“Çocuğun okulda yapılan çalışmaları ailesine göstermesi” davranışına baktığımızda okulöncesi velilerinin %54.8 ile “önemli”, öğretmenlerinin %52 ile “çok önemli” gördüğü; 1. sınıf velilerinin %47’si “önemli”, %28.7’si “çok önemli” görürken, öğretmenlerin %55’i “çok önemli” ve %40’ı “önemli” bulduğu görülmektedir. Velilerin özellikle okulöncesi dönemde okulda yapılan çalışmaları görmek istemesi ve bu durumun ilk okuma-yazmanın başlangıcı olarak bilinen 1. sınıfta da devam etmesi, bu davranışı önemli kılmış olabilir. Öğretmenler tarafından bakıldığında ise, öğretmenlerin çocukların velilere yaptıklarını göstermesi, okul-aile iletişimini güçlendireceği düşüncesinden kaynaklanmış olabilir.

“Öğretmenin çocuğun ders başarısından memnun olması” davranışına baktığımızda ise; okulöncesi velilerinin %40.8’i “çok önemli”, %29.1’i “önemli”, %26.5’i “bazen önemli”, %3.4’ü ise “hiç önemli” görmemektedir. Okulöncesi öğretmenleri ise %52 ile davranışı “çok önemli” görmektedir. 1. sınıf velileri de %56 ile bu davranışı “çok önemli” bulurken, öğretmenleri ise %65 ile “önemli” bulmuştur. Bu durumun da hem öğretmenler hem de veliler tarafından toplumda önemli görülmesinden kaynaklanabilir. Okulöncesi velilerinin farklı görüşler öne sürmesi ise okulöncesi dönemde okul başarısı sorununun, veliler tarafından görülmemesinden dolayı olmuş olabilir.

On dördüncü davranışa paralel konulan on beşinci davranışa baktığımızda (ailelerin çocuğun ders başarısından memnun olması), okulöncesi velilerinin %72’si “önemli” bulurken, öğretmenlerinin %48’i “önemli” bulmuştur. 1. sınıf velilerine baktığımızda ise %45.25’i “önemli”, %44.25’i “çok önemli” bulurken, öğretmenlerin %55’i “önemli” ve %45’i “çok önemli” bulmuştur. Öğretmenlerin bu davranışı önemli bulmaları, akademik olarak okuldaki çalışmalarda sorun yaşamak istememeleri ve aile ile iletişimin önemli gördükleri için olabilir. Aileler ise bu davranışı net olarak ilköğretime hazırlıkla bağdaştıramamış olabilirler.

“Çocuğun okula giderken ailesinden kolayca ayrılması” davranışına baktığımızda okulöncesi velilerinin (%52.2) bu davranışı “çok önemli” buldukları görülürken, okulöncesi öğretmenlerinin %64’ünün “önemli” bulduğu görülmektedir. 1. sınıf velilerine baktığımızda ise, %56.2’si bu davranışı “önemli” bulmuştur. 1. sınıf öğretmenlerinin %55’i, çocuğun okula giderken ailesinden kolayca ayrılması davranışını “çok önemli” bulmuştur. Dağılımın istatistiksel olarak P değerine baktığımızda ise .00 anlamlı farklılık olduğunu görüyoruz. Daha önceki ailelerin çocuğun tüm gün okula gitmesinden mutlu olmaları davranışıyla bu davranışın bağlantılı olduğunu görmekteyiz. Ancak durumda az da olsa farklılıklar olmaktadır. Aileler bu davranışı çoğunlukla önemli görmüşlerdir. Bu durumda okulda tam ya da yarım gün kalmaktan çok, evden kolayca ayrılma davranışının önemli olmasından kaynaklanabilir.

Çok tartışılan ve gündemde olan “çocuğun bazı kelimeleri yazması” davranışına baktığımızda, okulöncesi velilerinin %46.8’inin önemli , %53.1’inin ise çok önemli bulduğu görülmektedir. Okulöncesi velilerinin hepsinin bu davranışı önemli buldukları söylenebilir. Öğretmenlere baktığımızda ise bu değerlerin ters yönde olduğu görülmektedir. Okulöncesi öğretmenlerinin %78’i bu davranışı hiç önemli bulmamaktadır. Bu davranışın 1. sınıf velilerinde geniş bir dağılım yaptığı görülürken %58.2’sinin davranışı “önemli” bulduğu da görülmektedir. 1. sınıf öğretmenlerinin de çoğunluğu, okulöncesi öğretmenleri gibi bu davranışı önemsiz (%60-“hiç önemli değil”) bulunmuştur. Dağılımın P değeri .00 ile anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır. Çocuğun bazı kelimeleri yazması ya da okuması (5. madde) okulöncesi dönemde basit ve taklit ağırlıklı olarak meydana gelebilir. Ancak velilerin bu duruma çok önem verdikleri söylenebilir.

“Çocuğun öğretmeninin yüksek sesle konuşmasından ya da bağırmasından korkması” davranışına baktığımızda ise, okulöncesi velilerinin %55.4’ü “önemli”, %41.4’ü de “çok önemli” bulmuştur. Okulöncesi öğretmenlerinin ise %76’sı davranışın “önemli” olduğu kanısındadır. 1. sınıf velilerinin %65.5’i bu durumun çok önemli olduğunu işaretlemişlerdir. 1. sınıf öğretmenlerine baktığımızda ise ½’si davranışı “çok önemli” görmüştür. Öğretmenlerin bu davranışı sınıf içi çabaları ve otorite olarak görmelerinden kaynaklanmış olabilir. Aileler ise

çocuklarının sınıf içi disipline alışmaları ve çocuklarının öğretmenin hareketlerinden etkilenmelerini okul olgunluğu açısından önemli gördüklerini söyleyebiliriz.

Tablo 4.2.1.1’de On dokuzuncu davranış olan “çocuğun uyandığında okul kıyafetini giymek istemesi” davranışına baktığımızda okulöncesi velilerinin %58.5’i bu davranışı “önemli” bulurken, %5.4’ü önemsiz bulmuştur. Öğretmenlerin ise %40’ı “önemli”, ½’si de “çok önemli” görmektedir. 1. sınıf velilerinde de durum çok farklılaşmamaktadır. Velilerin %56’sı çocuğun uyandığında okul kıyafetini giymek istemesi davranışını “çok önemli”, %27.7’side “önemli” görmektedir. 1. sınıf öğretmenleri ise %45 ile “önemli”, %50 ile “çok önemli” görmektedir. Okula sorunsuz bir şekilde gitmek isteyen çocukların okul kıyafetini giymede problem davranışlar gösterme olasılığı azdır. Bu duruma paralel öğretmen ve velilerin bu davranışı önemli gördüklerini söyleyebiliriz.

Bu tablodaki son davranış olan “çocuğun sınıfta nerde yer alacağını bilmesi” davranışına baktığımızda okulöncesi velilerinin %43.4’ünün “önemli” bulduğu, ancak %41.4’ünün de “bazen önemli” bulduğu görülmektedir. Okulöncesi öğretmenleri ise %66 oranında bu davranışı çok önemli olarak görmüştür. 1. sınıf velilerine baktığımızda ise %87.2 gibi büyük bir çoğunluk bu davranışı “çok önemli” bulmuştur. 1. sınıf öğretmenleri de, velileri ile hemen hemen aynı görüşü paylaşmıştır. Çocuğun uyandığında okul kıyafetini giymek istemesi davranışı, öğretmenlerin %70’i tarafından çok önemli olarak görülmüştür. Çocukların sosyal ve duygusal olarak bu dönemde sınıf içi davranışları önemlidir. Okulöncesi velilerinin bu davranışı diğer gruplara oranla farklı görmelerinin sebebi, çocukların okulöncesi dönemde daha serbest olmaları ve gelişimlerini okulöncesi eğitim kurumlarında öğretmenleri ile birlikte sınıf kavramını öğrenmelerinden kaynaklanabilir. Öğretmenler ve 1. sınıf velileri ise çocukların sınıf içindeki kurallara uymalarının önemli olduğu bilincindedir diyebiliriz.

4.2 İkinci Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Velileri ve Öğretmenlerinin İlköğretime Başlamada Etkili Olan İfadelere Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular)

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin ilköğretime başlamada etkili olan ifadelere verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için ki kare testi yapılmış ve betimsel değerler Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2’de ilköğretime başlamada etkili olan ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadelerin okul olgunluğu ile ilişkisine verilen yanıtlar şu şekildedir.

Birinci ifade olan “çocuğun ismini yazabilmesi” okulöncesi velilerinin %60’ı tarafından etkisiz görülürken, okulöncesi öğretmenleri tarafından %52 oranında etkili görülmüştür. İlköğretim 1. sınıf velilerine baktığımızda ise velilerin %50.3’ü etkili olarak tanımlarken, %49.7’si etkisiz olarak tanımlamıştır. Görüşler hemen hemen birbirine yakındır. 1. sınıf öğretmenleri ise %55 çoğunlukla , “hayır” ifadesini yani etkili değildir cevabını vermişlerdir. Anasınıfı ve 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin “çocuğun ismini yazabilmesi” ifadesine verdikleri yanıtlar sonucunda anlamlı farklılık göstermektedirler ($P \leq .05$). Bu dönemdeki çocukların bir çoğu kendileri isteyerek isimlerini taklit ederek ya da ebeveynlerinden yardım alarak yazabilmektedirler. Bu noktada okul olgunluğu açısından isim yazabilme becerisi düşünüldüğünde görüşlerin birbirine yakın olduğunu görüyoruz. Öğretmen ve velilerin bu noktada davranışı, ilköğretime hazırlıkta etkili ya da etkisiz olarak tam tanımlayamadıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 4.2 Velilerin ve Öğretmenlerinin İlköğretime Başlamada Etkili Olan İfadelere Verdikleri Cevapların Ki Kare Testi Sonuçları

Sorular	Gruplar	Evet		Hayır		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%			
1.Çocuğun ismini yazabilmesi.	Okul öncesi veli	140	40	210	60	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	26	52	24	48	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	201	50.3	199	49.7	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	18	45	22	55	40	100			
2.Çocuğun düğmelerini ilikle bilmesi	Okul öncesi veli	190	54.3	160	45.7	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	278	69.5	122	30.5	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	34	85	6	15	40	100			
3.Çocuğun konuşmalarının anlaşılabilirliği.	Okul öncesi veli	244	69.7	106	30.28	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	365	91.2	35	8.75	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			
4.Çocuğun farklı insanlarla ilişki kurabilmesi.	Okul öncesi veli	314	89.7	36	10.2	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	47	94	3	6	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	290	72.5	110	27.5	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			
5.Çocuğun problemlere çözüm bulabilmesi.	Okul öncesi veli	325	92.8	25	7.1	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	44	88	6	12	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	312	78	88	22	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	36	90	4	10	40	100			

Tablo 4.2'nin devamı

Sorular	Gruplar	Evet		Hayır		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%			
6.Çocuğ n başladığı iş bitirmek için çaba harcamas ı.	Okul öncesi veli	313	89.4	37	10.5	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	48	96	2	4	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	314	78.5	86	21.5	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	38	95	2	5	40	100			
7.Çocuğ n duygu ve düşüncele rini ifade etme yollarını bilmesi	Okul öncesi veli	287	82	63	18	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	345	86.2	55	13.7	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	36	90	4	10	40	100			
8.Çocuğ n başkaları nı dinlemesi.	Okul öncesi veli	305	87.1	45	12.9	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	383	95.7	17	4.2	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	39	97.5	1	2.5	40	100			
9.Çocuğ n kuralları anlaması, kabul etmesi ve yerine getirmesi.	Okul öncesi veli	340	97.1	10	2.9	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	400	100	-	-	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			
10.Çocuğ un paylaşma, yardımlaş ma, bekleme gibi olumlu sosyal ilişkileri kurabilme si.	Okul öncesi veli	322	92	28	8	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	397	99.2	3	0.8	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	39	97.5	1	2.5	40	100			

Tablo 4.2'nin devamı

Sorular	Gruplar	Evet		Hayır		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%			
11.Çocuğ un nesneleri, resimleri görsel olarak eşleştirebi lmesi.	Okul öncesi veli	308	88	42	12	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	48	96	2	4	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	363	90.7	37	9.2	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	39	97.5	1	2.5	40	100			
12.Çocuğ un sayıları tanınması.	Okul öncesi veli	293	83.8	57	16.2	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	48	96	2	4	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	311	77.7	89	22.2	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	30	75	10	25	40	100			
13.Çocuğ un temel fiziksel gereksini mleri bağımsız olarak karşılaya bilmesi.	Okul öncesi veli	261	74.6	89	25.4	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	352	88	48	12	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	37	92.5	3	7.5	40	100			
14.Çocuğ un sorumlul uk alması ve sorumlul uklarını yerine getirmesi.	Okul öncesi veli	272	77.7	78	22.3	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	310	77.5	90	22.5	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	37	92.5	3	7.5	40	100			
15.Kız çocukları erkek çocukları na göre akademik ve fiziksel olarak daha ileride olması.	Okul öncesi veli	79	22.5	271	77.5	350	100	1,49	.00	3
	Okulöncesi Öğretmeni	42	84	8	16	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	276	69	124	31	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	26	65	14	35	40	100			

Tablo 4.2'nin devamı

Sorular	Gruplar	Evet		Hayır		Toplam		X	P	Sd						
		f	%	f	%	f	%									
16.Çoc uğun kalemı uygun bir şekilde tutabilmesi.	Okul öncesi veli	340	97.1	10	2.9	350	100	***								
	Okulöncesi Öğretmeni	49	98	1	2	50	100									
	İlköğretim 1. sınıf veli	400	100	-	-	400	100									
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	35	87.5	5	12.5	40	100									
17.Çoc uğun çoğunlukla resim ya da yazılarında karalama yapması.	Okul öncesi veli	261	74.6	89	25.4	350	100	1,27	.83	3						
	Okulöncesi Öğretmeni	35	70	15	30	50	100									
	İlköğretim 1. sınıf veli	288	72	112	28	400	100									
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	29	72.5	11	27.5	40	100									
18.Çoc uğun dikkat süresi.	Okul öncesi veli	309	88.3	41	11.7	350	100	***								
	Okulöncesi Öğretmeni	46	92	4	8	50	100									
	İlköğretim 1. sınıf veli	362	90.5	38	9.5	400	100									
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100									
19.Çoc uğun yaşı(ta kıvım yaşı).	Okul öncesi veli	338	96.6	12	3.4	350	100				***					
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100									
	İlköğretim 1. sınıf veli	386	96.5	14	3.5	400	100									
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100									
20.Çoc uğun fiziksel olgunlu ğa ulaşabilmesi.	Okul öncesi veli	336	96	14	4	350	100							***		
	Okulöncesi Öğretmeni	47	94	3	6	50	100									
	İlköğretim 1. sınıf veli	358	89.5	42	10.5	400	100									
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100									

Tablo 4.2'nin devamı

Sorular	Gruplar	Evet		Hayır		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%			
21.Çocuğun zihinsel olgunluğa ulaşabilmesi.	Okul öncesi veli	335	95.7	15	4.3	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	400	100	-	-	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			
22.Okul korkusu olması.	Okul öncesi veli	307	87.7	43	12.3	350	100	1,15	.00	3
	Okulöncesi Öğretmeni	33	66	17	34	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	335	83.7	65	16.2	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	31	77.5	9	22.5	40	100			
23.Okul ortamı.	Okul öncesi veli	285	81.5	65	18.5	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	45	90	5	10	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	368	92	32	8	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			
24.Öğretmen bir etkendir.	Okul öncesi veli	299	85.4	51	14.6	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	50	100	-	-	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	302	75.5	98	24.5	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	39	97.5	1	2.5	40	100			
25.Çocuğun okulöncesi eğitim alıp almaması.	Okul öncesi veli	345	98.5	5	1.5	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	45	90	5	10	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	368	92	32	8	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			
26.Anne babanın çocuğunun eğitimini takip etmesi.	Okul öncesi veli	333	95.1	17	4.9	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	47	94	3	6	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	354	88.5	46	11.5	400	100			
	İlköğretim 1	40	100	-	-	40	100			

Tablo 4.2'nin devamı

Sorular	Gruplar	Evet		Hayır		Toplam		X	P	Sd
		f	%	f	%	f	%			
27.Çocuğun bazı harfleri yazması ve okuması.	Okul öncesi veli	250	71.4	100	28.6	350	100	1,28	.00	3
	Okulöncesi Öğretmeni	13	26	37	74	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	320	80	80	20	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	20	50	20	50	40	100			
28.Çocuğun renkleri ayırt etmesi.	Okul öncesi veli	350	100	-	-	350	100	***		
	Okulöncesi Öğretmeni	42	84	8	16	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	400	100	-	-	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	19	48.8	20	51.2	40	100			
29.Öğretmen-veli iletişimi.	Okul öncesi veli	334	95.4	16	4.6	350	100			
	Okulöncesi Öğretmeni	46	92	4	8	50	100			
	İlköğretim 1. sınıf veli	389	97.2	11	2.7	400	100			
	İlköğretim 1. sınıf öğretmeni	40	100	-	-	40	100			

*** Ki kare testi sonucu değeri, 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aşan maddeler.

İkinci ifade olan “çocuğun düğmelerini ilikleyebilmesi” ifadesine baktığımızda ise okulöncesi velilerinin %54.3'ü bu ifadenin ilköğretime hazırlıkta etkisinin olmayacağını belirtmiştir. Okulöncesi öğretmenlerinin tamamı (%100) ise bu ifadenin önemli bir davranış olduğunu belirtmişlerdir. Aynı duruma ilköğretim 1. sınıf velilerine bakarsak, velilerin %70'ine yakın bir kesmi bu davranışı etkili bulmuştur. 1. sınıf öğretmenlerinin de %85'lik büyük kısmı ifadeyi etkili bulmuşlardır. Bu durumda velilerin bu davranış için farklı görüşleri olabileceğini söylememiz mümkündür. Özbakım becerilerinden biri olan bu davranış, okulöncesi öğretmenlerinin özbakım becerileriyle daha çok iç içe olmalarından dolayı etkili gördüklerini söyleyebiliriz.

Üçüncü davranış olan “çocuğun konuşmalarının anlaşılabilirliği” ifadesine bakarsak, okulöncesi velilerinin %70’ine yakın bir kısmı bu davranışın etkili olduğunu belirtirken, öğretmenlerin tamamı bu davranışın okul olgunluğu açısından etkin olduğunu belirtmişlerdir. Aynı davranışın 1. sınıf velileri tarafından %91.2 gibi büyük bir çoğunlukla “evet” etkilidir ifadesini işaretledikleri görülmektedir. 1. sınıf öğretmenleri de tamamı davranışın etkili olduğunu savunmuşlardır. Öğretmenlerin hepsi çocukların konuşmalarının anlaşılır olması gerektiğini savunmaktadır diyebiliriz. Bu durumun, öğretmenlerin çocukların okula konuşmalarında sorun olmadan gelmelerini beklemesi, velilerin ise çocuklarının ilköğretime gittiğinde konuşmalarını düzeltmesini beklemelerinden kaynaklanabilir.

“Çocuğun farklı insanlarla ilişki kurabilmesi” davranışına baktığımızda, okulöncesi velilerinin %90’nına yakın bir kısmı “evet” bu ifade okul olgunluğu açısından etkilidir, ibaresini kullanmıştır. Okulöncesi öğretmenlerinin ise %94’lük büyük bir kısmı da bu durumu onaylamış ve davranışın etkili olduğunu belirtmişlerdir. 1. sınıf velilerine baktığımızda %72’lik bir çoğunlukla davranışın etkili olduğunu vurgularken, 1. sınıf öğretmenlerinin tamamı “Çocuğun farklı insanlarla ilişki kurabilmesi” davranışını etkili görmüşlerdir. Çoğunluğun davranışı etkili bulmasına rağmen, azınlık olan kısım bu davranışın okul olgunluğuna etki edemeyeceğini belirtmişlerdir. Bu durum, çocukların iletişim becerilerinin okula başladıktan sonra gelişebileceği düşüncesinden kaynaklanmış olabilir.

Tablo 4.2’ye bakmaya devam ettiğimizde beşinci davranış olan “çocuğun problemlere çözüm bulabilmesi” davranışına okulöncesi velilerinin %92,8’i “evet” diyerek davranışı etkili bulmuştur. Bu durumu sırasıyla okulöncesi öğretmenleri %88, 1. sınıf velileri %78, 1. sınıf öğretmenleri ise %90 gibi bir çoğunlukla izlemiş ve etkili bulmuşlardır. Ancak geri kalan yüzdelik kesimdeki görüşlerinde “hayır” seçeneğini işaretlemeleri davranışı etkisiz gördükleri anlamına geldiği için P değeri .00 ile anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($P \leq .05$). Bu durumda grupların çocukların ilköğretime başladıklarında problem çözme becerilerinin gelişebileceği düşüncesinden kaynaklanmış olabilir.

Altıncı madde olan “çocuğun başladığı işi bitirmek için çaba harcaması” davranışına baktığımızda ise bütün grupların yüzdelik çoğunluklarının davranışın etkili olduğunu onayladığını görmekteyiz. Grupların ilköğretime hazırlık için bu davranışı etkili bulması, ilköğretim yaşantısı esnasında akademik sürecin başarılı olmasını ve çocukların, öğrenme süreçlerinde çaba göstermelerinin gerekliliğinden kaynaklanmış olabilir.

Yedinci davranış olan “çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etme yollarını bilmesi” ifadesine baktığımızda ise sırasıyla okulöncesi velilerinin %82, öğretmenlerinin tamamının, 1. sınıf velilerinin %87’ye yakın kısmının, 1. sınıf öğretmenlerinin %90’ının davranışı etkili bulduğu görülmektedir. Büyük çoğunluk davranışın etkili olduğu görüşündedir diyebiliriz. Bu dönemdeki duygusal gelişimin, gruplar tarafından önemli görüldüğü sonucuna varabiliriz. Çocuğun kendini ifade etmesi okul başarısı için önemli bir unsurdur diyebiliriz.

“Çocuğun başkalarını dinlemesi” davranışına baktığımızda ise grupların büyük çoğunluğuna yakın bir kısmının davranışı etkili bulduğunu görmekteyiz. Ancak, okulöncesi öğretmenlerinin dışındaki gruplarda etkili olmadığı görüşü de yer almaktadır. Bu durum, davranışın okul yaşantısında düzenlenebileceği görüşünden kaynaklanabilir.

Dokuzuncu madde olan “çocuğun kuralları anlaması, kabul etmesi ve yerine getirmesi” maddesi ise tüm gruplar tarafından etkili olarak kabul edilmiştir. Ailelerin ve öğretmenlerin, çocukların gerek sosyal yaşantıda gerek okul içinde kuralları benimsemesini önemli görmeleri, bu davranışın akademik hayatı da etkileyeceği düşüncesinden kaynaklanmış olabilir. Kurallara uyan çocukların daha düzenli biçimde akademik hayata alışmaları ve kabul etmeleri açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

“Çocuğun paylaşma, yardımlaşma, bekleme gibi olumlu sosyal ilişkiler kurabilmesi” maddesine baktığımızda ise yine diğerleri gibi tüm grupların çoğunlukla bu davranışı etkili olarak tanımladıklarını görmekteyiz. Grupların çoğunluğu anlamlı bir şekilde bu maddeyi “evet” diyerek onaylamışlardır.

Bir çalışmada, okulöncesi eğitim kurumları dışında çocuğun sosyal ve kültürel çevresinin de onun ilköğretime hazır oluşunu etkilediği yapılan araştırmanın bulguları ile bir kere daha ortaya konmuştur (Oktay ve Unutkan, 2006). Sosyal becerilerin okul olgunluğu açısından hem veliler, hem de öğretmenler tarafından önemli görüldüğünü söyleyebiliriz.

On birinci ifade olan “Çocuğun nesneleri, resimleri görsel olarak eşleştirebilmesi” maddesinin yine gruplar tarafından büyük çoğunlukla okul olgunluğunu etkilediği seçeneğini, işaretlediği görülmektedir. Bilişsel becerilerin veliler ve öğretmenler tarafından bu dönemde etkili olarak görülmesinin nedeni formal okul yaşantısı içinde bir çok akademik çalışmanın bilişsel alanla doğrudan ilgili olmasından kaynaklanmış olabilir.

Okul öncesi çocukların sayı kavramını kazanması; birbirine benzeyen nesneleri sınıflara ve gruplara ayırma, yani ‘sınıflandırma becerisi’; nesnelerin farklılıkları arasında bir düzenleme yapma, yani ‘sıralama becerisi’; sayısal eşitliği ifade eden ‘birebir eşleştirme’ kavramını anlama ve sayılacak nesnelerin uzaysal düzenlemeleri, yani dağılışları nasıl olursa olsun miktarın hep aynı kalacağını anlatan ‘sayı korunumunu’ kazanmaları ile yakından ilgilidir (Arnas, 2002). Matematik kavramlarının gelişimi bu dönemde belli bir gelişme gösterirken yaş olgunlaşmasına bağlı olarak sayı kavramının kazanılması 5-8 yaş arasında hız kazanmaktadır. Dolayısıyla bu dönemdeki matematik becerilerinin kazanımı okul olgunluğunu yakından etkilemektedir diyebiliriz. Öğretmenlerin, özellikle de velilerin bu kavramları okul olgunluğu açısından önemli bulduğunu söylememiz mümkündür.

Tablo 4.2’ye tekrar baktığımızda on ikinci madde olan “Çocuğun sayıları tanıması” ifadesinde benzer dağılımın olduğunu görmekteyiz. Evet ve hayır yüzdelerinin kendi içlerinde birbirine benzemeleri anlamlı farklılığı .05 olarak belirlenmiştir.

Erken çocukluktaki bir çok matematik becerisi, yaşamın her yerinde kullanılan matematik kavramlarının, çocuğun ev yaşamı ile doğrudan ilişkili olmaktadır. Formal okula başlamadan önceki dönemde kazandığı her matematik becerisi çocuğun okuma olgunluğuna temel oluşturacaktır. Yapılan araştırmalarda

ev içindeki ve çevresindeki matematik yaşantılarının (eşleştirme, sınıflama, doğal sayıların çokluk ve denklik algısı, ölçme, uzaysal yapı, geometrik şekiller, alan-mekan-uzay, sayı kavramları) oluşturduğu deneyimlerin doğru transferler ile yapıldığı takdirde ilköğretim yaşantısı boyunca çocukların matematik becerilerinde sorun yaşamadığını ortaya koymuştur (Bobis, 2002). Tüm grupların matematiksel becerileri ilköğretime hazırlıkta etkili olarak görmeleri, çocukların ilköğretim yaşamlarında matematik becerilerine çok fazla ihtiyaç duyacakları duygusundan kaynaklanmış olabilir.

On üçüncü ifade olan “Çocuğun temel fiziksel gereksinimleri bağımsız olarak karşılayabilmesi” ifadesinde ise okulöncesi öğretmenlerinin tamamı ifadenin etkili olduğu görüşünde iken, diğer grupların az da olsa farklı görüşte olduğunu görmekteyiz. Bu grupta da, okulöncesi öğretmenlerinin öz bakım çalışmalarıyla iç içe olmalarından dolayı, hepsinin bu davranışı etkili gördüğünü söylememiz mümkün olabilir.

On dördüncü ifade olan “Çocuğun sorumluluk alması ve sorumluluklarını yerine getirmesi” ifadesine baktığımızda ise okulöncesi öğretmenlerinin tamamının (%100) bu ifadeye katıldığını görmekteyiz. Diğer gruplara baktığımızda ise özellikle velilerin %23’e yakın bir dilimle bu davranışı, okul olgunluğu açısından etkili bulmadıklarını görmekteyiz. Bu durumun nedeni velilerin, çocukların okul yaşantısında sorumluluk almayı öğrenebilecekleri düşüncesinden kaynaklanmış olabilir.

Yine tabloya baktığımızda, on beşinci madde olan “Kız çocukları erkek çocuklarına göre akademik ve fiziksel olarak daha ileride olması” ifadesinin gruplar arası farklılığa yol açtığını net olarak görmekteyiz. Okulöncesi velileri bu ifadeyi %77.5 oranında etkisiz bulurken, okulöncesi öğretmenleri ise %84 çoğunlukla ters yönde etkili bulmuşlardır. 1. sınıf veli ve öğretmenlerinde ise davranışın okul olgunluğunu etkili yönde (1. sınıf velisi %69, 1. sınıf öğretmeni %65) olmak üzere anlamlı derecede ($P = .00$) farklılaştığını görmekteyiz.

Unutkan (2003) yaptığı doktora çalışmasında Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonunu yaparken, cinsiyet değişkeni, öz bakım becerileri, fiziksel gelişim ve gelişim formu, ses çalışmaları

bazında kız çocuklarının erkek çocuklardan anlamlı olarak farklı olduğunu belirtmiştir. Bu farklılığın görülmesinde öğretmenlerin daha iyi gözlemci olduğunu söyleyebiliriz. 1. sınıf velilerinin de okulöncesi velilerine oranla bu farklılığın farkında olduklarını da söylememiz mümkündür. Ayrıca Fantuzzo , Bulotsky-Shearer, McDermott, McWayne, Perlman, Frye (2007) Amerika’da düşük sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların okul olgunlukları ile ilgili yaptığı araştırmada düşük sosyo-ekonomik düzeydeki erkek çocukların kız çocuklarına göre beden kontrolü sorunu, erken matematik becerilerinde eksiklik, sınıf içi davranış sorunları ve düzenli açığa vurma ve yıkıcı davranışlarda bulunma gibi problem davranışlar saptamışlardır (Fantuzzo ve Ark. , 2007).

On altıncı madde olan, “Çocuğun kalemi uygun bir şekilde tutabilmesi” ifadesine geldiğimizde, grupların hepsi büyük çoğunluklarla (okulöncesi velileri %97, okulöncesi öğretmenleri %98, 1. sınıf velilerinin tamamı, 1. sınıf öğretmenlerinin %87.5’i) davranışın ilköğretime hazırlıkta etken olacağını belirtmişlerdir. Nitel verilere baktığımızda bu durumun ortaya çıkması normaldir diyebiliriz. Velilerin çoğunlukla okulöncesi eğitimde küçük kas becerilerine önem verdiği görüşmeler sonucu ortaya çıkmıştır. Aynı durumun 1. sınıf başında da beklendiğini görüşmeler sonucu görmekteyiz. Okuma-yazma döneminin yaklaşması ve başlaması bu davranışı etkili kılmıştır diyebiliriz.

On yedinci madde olan “Çocuğun çoğunlukla resim ya da yazılarında karalama yapması” ifadesinde ise P değerinin .83 alması ile anlamlı bir farklılığın olmadığını görmekteyiz. Görüşler arası benzerlikler bu duruma yol açmıştır. Yüzdelik dilimlerin gruplar arasında benzer özellik gösterdiğini de görmekteyiz. bu davranışın %30 civarında etkili görülmemesinin nedeni resim ve yazılarda karalama yapmanın hem bilişsel hem de fiziksel olarak öneminin bilinmemesinden kaynaklanmış olabilir.

On sekizinci ifade olan “Çocuğun dikkat süresi” hemen hemen tüm veli ve öğretmenler tarafından etkili olarak tanımlanmıştır. Yılmaz (2003) yaptığı araştırmasında, çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri ile dikkat süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, kız çocuklarının küçük kas motor ve sosyal gelişimlerinin erkek çocuklara göre daha ileride olduğu tespit etmiştir (Yılmaz, 2003). Dikkat süresinin genel örneklem grubu tarafından okul olgunluğu ile ilgili

olarak önemli gördüğünü ve öğretmen ve velilerin bu durumun farkında olduğunu söylememiz mümkündür.

On dokuzuncu ifade olan “Çocuğun yaşı (takvim yaşı)” dikkat süresi ifadesinde olduğu gibi hemen hemen tüm veliler (okulöncesi velileri %97, 1. sınıf velileri %97) ve tüm öğretmenler tarafından okul olgunluğu için bir etken olarak görülmektedir.

Tüm grupların takvim yaşını ilköğretime hazırlık aşamasında önemli bir etken olarak gördüğünü söyleyebiliriz. Ancak yapılan bir çalışmada, okul olgunluğunun genel olarak kazanılması bakımından bakıldığında, yaş değişkeni açısından 6 yaş grubu çocukların en yüksek, 5 yaş grubu çocukların ise en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Çocukların yaşları ilerledikçe (5-6) aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Ülkemizde ilköğretime başlama kriteri olan yaş da önemli bir değişken olarak görülmektedir. Ancak bireysel farklılıkların olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. 6 yaşında olmasa bile ölçümler sonucunda hazır olduğu kanaatine varılan çocuğun ilköğretime geçmesinde bir sakınca yoktur (Oktay ve Unutkan, 2006 s.350).

Yirminci madde olan “Çocuğun fiziksel olgunluğa ulaşabilmesi” ifadesine baktığımızda ise yüzdeler olarak görüşler arası büyük farklılıklar görülmemektedir. Grupların büyük çoğunluğu, çocuğun fiziksel olgunluğa ulaşabilmesinin okul olgunluğu açısından etkili olduğu görüşündedir. Bu durumun nitel verilerde görüşme sonucunda desteklendiğini görmekteyiz. velilerin büyük kısmı çocukların fiziksel gelişiminin, okul olgunluğu açısından öncelikli olarak görmektedirler. Bu durumda okul olgunluğu için fiziksel olgunluğun önemli bir kriter olarak görüldüğünü söyleyebiliriz.

Yirmi birinci madde olan “Çocuğun zihinsel olgunluğa ulaşabilmesi” ifadesinde ise okulöncesi velilerinin %95.7’si “evet” derken, okulöncesi öğretmenleri, 1. sınıf öğretmenleri ve velilerinin tamamı “evet” ibaresini işaretlemiştir. Bu maddenin nitel verilerdeki görüşme sonuçlarıyla birebir uyuştuğunu da görmekteyiz.

Zihinsel gelişimin bu dönemde önemli bir yeri olduğunu ebeveynler tarafından kabul edildiğini söyleyebiliriz. Okul olgunluğu açısından kritik sayılan bu dönemde çıkabilecek sorunların önüne geçilmesi için profesyonel bir çalışma yapılması gerekebilir. Okul öncesi ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden öğrencilerde özel öğrenme güçlüğüne yönelik yapılan çalışmaya göre, ebeveynlerin ve öğretmenlerin doldurduğu öğrenme güçlüğü belirti listesinde, okul öncesi çocukların %23.5'i, ilkokul birinci sınıf çocukların %33.1'i riskli olarak belirlenmiştir (Demir, 2005). Bu duruma göre bu dönemde velilerin ve öğretmenlerin çok dikkatli olmaları gerektiğini söylememiz mümkündür.

Yirmi ikinci maddeye baktığımızda ise “çocuğun okul korkusu olması” ifadesini görmekteyiz. Bu ifadede görüşler birbirine benzemektedir. Gruplar içindeki büyük çoğunluk okul olgunluğu açısından ifadeyi onaylamışlardır. Bununla birlikte ki kare sonuçlarına göre ($P = .00$) anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.çocuklarda okul korkusunun olması okula başlamada etkindir diyebiliriz.

“Okul ortamı”nın okul olgunluğu açısından etkili olup olmadığı ifadesine baktığımızda ise sırayla okulöncesi velilerinin %81.5'i, öğretmenlerinin %90'ı, 1. sınıf velilerinin %92'si ve öğretmenlerinin tamamı ifadeyi okul olgunluğu açısından etkili bulmuşlardır. Okul ortamı çocukların okul olgunluklarını sağlamaları için büyük etkindir diyebiliriz. Ortamın durumunun çocukların okula uyum sağlamaları açısından etkili olduğunu bilmekteyiz. Öğretmenlerin de bu açıdan okulların açıldığı ilk hafta oryantasyon çalışmaları yaptıklarını görüşmeler sonucu görmekteyiz.

Tablo 4.2'ye baktığımızda yirmi dördüncü ifade olan “Öğretmen bir etkindir” ifadesini görmekteyiz. Bu ifayı öğretmenlerin etkili bulduklarını görmekteyiz. velilerin ise ortalama %20'lik bir düzeyle etkili görmedikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin okul olgunluğu açısından kendilerini önemli bir etken olarak gördüklerini söyleyebiliriz.

Yirmi beşinci ifadeye geldiğimizde ise “Çocuğun okulöncesi eğitim alıp almaması.” ifadesini görüyoruz. Okulöncesi eğitimin öneminin tartışılmaz olduğu

bu günlerde tüm grupların aynı görüşü paylaştığını ve büyük çoğunlukla okul olgunluğuna okul öncesi eğitimin etkili olduğu görüşü görülmektedir.

Esaspehlivan (2006) yaptığı çalışmada, 78 aylık çocukların okula hazır bulunuşlukları 68 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarından .01 düzeyinde anlamlı fark göstermiştir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumuna gitmiş çocukların gitmemiş olanlara göre okula hazır oluş düzeyleri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu duruma göre okulöncesi eğitim alan çocukların okul olgunluğu açısından daha avantajlı olduğunu söyleyebiliriz. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin de bu durumun farkında olduğunu ekleyebiliriz.

“Anne babanın çocuğunun eğitimini takip etmesi” ifadesi olan yirmi altıncı maddeye geldiğimizde de görüşlerin çoğunlukla ifadeyi etkili olarak bulduklarını görmekteyiz. Anne babanın, çocuğun eğitimini takip etmesi sadece okul olgunluğu ile kıyaslanacak bir olgu değildir. Bu nedenle veliler başta olmak üzere öğretmenlerin ailenin desteğini istediğinin de söyleyebiliriz.

Yirmi yedinci madde olan “Çocuğun bazı harfleri yazması ve okuması” na geldiğimizde anlamlı bir farklılık ($P = .00$) olduğunu görmekteyiz. Dikkat çeken nokta ise okuma-yazma, bazı harfleri yazma ve okumanın karıştırılmış bir durum olabileceğidir. Bu duruma göre okulöncesi velilerinin %72’ye yakın bir kısmı bu durumun okul olgunluğuna etkili olduğunu belirtirken, öğretmenlerinde %74’ü bu durumun etkili olmadığını belirtmişlerdir. Aynı durumun 1 sınıf velilerine baktığımızda onların da %80’i ifadenin okul olgunluğuna etkili olduğunu belirtirken, öğretmenler yarı yarıya görüşleri paylaşmışlardır. İfadeler arası farklılık olduğu kesindir.

Yirmi sekizinci madde olan “Çocuğun renkleri ayırt etmesi” ifadesi okulöncesi ve ilkokul 1. sınıf velilerinin hepsi, okulöncesi öğretmenlerinin ise %84’ü tarafından okul olgunluğuna etken olarak görülürken, 1. sınıf öğretmenlerinin %51,2’si tarafından etken olarak görülmemektedir. Bu durumun farklı boyutları olduğunu söyleyebiliriz. 1. sınıf öğretmenlerinin bu durumun telafi edilebileceğini düşünmeleri bunun nedeni olabilir. Velilerin ise nitel verilerde olduğu gibi, bilişsel beceri olarak renklerin ayırt edilmesini önemli bir etken olarak görmeleri sonucu ortaya çıkmıştır diyebiliriz.

Son madde olan “öğretmen-veli iletişimi” ifadesinin etkinliği durumuna baktığımızda, grupların hepsinde yüzdelik olarak büyük çoğunluk ifadeyi okul olgunluğu açısından etken olarak görmektedir. Bu durumda hem velilerin hem de öğretmenlerin iletişim içinde olmaları gerektiğini söyleyebiliriz.

4.3. Nitel Amaçlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde veli ve öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçlarına yer verilmiştir. Örneklemde yer alan 10 okulöncesi velisi, 10 okulöncesi öğretmeni, 10 1. sınıf velisi ve 10 1. sınıf öğretmeni kişi olmak üzere toplam 40 kişiyle görüşme yapılmıştır. Görüşme sorularında velileri daha iyi tanımlamak ve görüşmeyi rahatlatmak için giriş soruları sorulmuş ve cevaplar alınmıştır.

Okulöncesi velilerinin çocuklarının 7’si 2001(mart-nisan-mayıs-haziran-temmuz), 3’ü ise 2000 (aralık-kasım) doğumlu çocuklardır. Bu duruma paralel 1. sınıf velilerinin çocuklarının 8’i 2000 (ocak-şubat-nisan-haziran-eylül) doğumlu, 2’si de 1999 (temmuz) doğumlu çocuklardır. Çocukların okula başlama yaşları takvim yaşı baz alınarak bakıldığında 72 ayını doldurmuş olan çocukların ilköğretim 1. sınıfa başlamaları gerekmektedir. Ancak bu verilere bakıldığında hem ilkokul 1. sınıf çocuklarından, hem de okulöncesi çocuklarından bu kriteri göz önüne alınmadığını da görmekteyiz.

1. sınıf velilerine **“Çocuğunuz 1. sınıfa başlamadan önce her hangi bir eğitim kurumuna devam etti mi?”** sorusu sorulmuş ve 8 çocuğun anasınıfına gittiği cevabı alınmıştır (**İ.O.V.4:** Çocuğum 1 yıl okulöncesi eğitim aldı). 2 çocuk ise herhangi bir eğitim kurumuna daha önce gitmemiştir. Daha sonra, okulöncesi eğitim alan çocukların velilerine çocuklarının haftada kaç gün ve kaç saat eğitim aldıkları sorusu yöneltilmiştir. 8 çocuğun hepsi haftada 5 gün okula devam etmiştir. Bu çocukların yarım gün eğitim veren bir okulöncesi eğitim kurumuna gittikleri belirlenmiştir (**İ.O.V.7.** 5 saat devam etti. Yarım gün yani).

“Çocuğunuz okula gitmeden önce kim tarafından ne kadar süre bakıldı?” sorusu hem okulöncesi velilerine hem de 1. sınıf velilerine sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 4.3.1’de görülmektedir.

Tablo 4.3.1. Çocukların Okula Başlamadan Önce Kim Tarafından Bakıldığına İlişkin Görüşler

Okula gitmeden önceki çocuğun bakıldığı durum	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Anne-baba	8	6
Büyükanne-büyük baba	-	-
Bakıcı	1	3
Kreş	1	1

Tablo 4.3.1’de görüldüğü gibi çocukların çoğunluğu (okulöncesi 8 çocuk, 1.sınıfa giden 6 çocuk) evde anne-baba tarafından bakılmıştır. Alternatif olarak ise çocukların bakıcı veya kreşe gönderildikleri görülmektedir.

Giriş soruları olarak her iki gruba da **“Çocuğunuz hangi renklerin isimlerini biliyor?”** sorusu da sorulmuş ve her iki grubun velileri tarafından “hepsini biliyor-tüm renkleri biliyor-ana ve ara renkleri biliyor” gibi cevaplar alınmıştır.

Bu soruya paralel velilere **“Çocuğunuz alfabedeki harfleri ne kadar tanır?”** sorusu sorulmuş ve okulöncesi velileriyle ilköğretim 1. sınıf velilerinin verdikleri cevaplar değişmiştir. Okulöncesi velilerinin hepsi çocuklarının isimlerindeki harfleri tanıdığını belirtirken, çevrelerinde önemli gördükleri şeylerin (çizgi film kahramanları, anne-baba-arkadaş isimleri, sevdikleri yiyecek-içecek isimleri, sınıflarının isimleri v.b.) de isimlerindeki harfleri tanıyabildiklerini belirtmişlerdir. Örneğin: **“O.ö.v.6.** çocuğum ismini tanıyor ve her yere yazmaktan zevk alıyor. Benim ve eşimin de isminin içindeki harfleri az-çok biliyor. Spidermani çok sevdiği için hem yazıyor hem okuyor. Oyuncaklarını da tanıyor. Geçen sene de ismini yazabiliyordu ancak bazı harfleri ters ya da eğri büğrüydü. Şimdi bunu düzeltti. Ben ona yardımcı olmaya çalışıyorum kendimce.” gibi görüşler sunmuşlardır. Buradan ebeveynlerin çocuklara harf yazmayı, hatta yazı yazmayı öğretmeye çabaladığını da anlamaktayız. 1. sınıf velilerinin hepsi ise bu soruyu **“İ.O.V.3.** çocuğum alfabedeki harflerin hepsini tanıyor.” gibi cevaplar

vermişlerdir. Görüşmeler dönemin 2. yarısının başında yapıldığı için cevapların böyle olması doğal bir durumdur diyebiliriz.

Bu soruların devamında da “*Çocuğunuz sayıları kaç kadar bilir?*” sorusu sorulmuş ve cevaplar aşağıda Tablo 4.2.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.2. Velilerin, Çocuklarının Rakamları Bilme Düzeyleri Hakkında Verdikleri Cevaplar

Çocuğunuz sayıları kaç kadar bilir?	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
10’a kadar bilir	2	-
20’ye kadar bilir	4	-
100’e kadar bilir	3	8
100-200 arası bilir	1	2

Tablo 4.3.2.’de okulöncesine giden çocukların 10-200 arası rakamları tanıdığını görmekteyiz. 1. sınıf çocukları ise bir üst düzeye gelip 100 ve üstü rakamları tanımakta, saymakta ve bilmektedir. Örneğin : “**İ.O.V.4.** çocuğum 100’e kadar sayar ve tanır toplama ve çıkarma yapar bu rakamlarla.” gibi görüşlerini de belirtmişlerdir.

Daha sonra “*Evde çocuğunuzla hikaye kitabı okur musunuz?*” sorusu sorulmuş ve tüm velilerden evet cevabı gelmesi üzerine “ *Ne kadar sıklıkla okursunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Sorunun cevabı Tablo 4.3.3’de daha net bir şekilde görülmektedir.

Tablo 4.3.3. Velilerin, Çocuklarına Hikaye Okuma Sıklıkları Hakkında Verdikleri Cevaplar

Ne kadar sıklıkla okursunuz?	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Her gün okurum	3	3
Haftada 3-4 kez okurum	3	2
Haftada 2-3 kez okurum	3	3
Haftada 1 kez okurum	1	-
O okur ben dinlerim	-	2

Tablo 4.3.3’de Velilerin, çocuklarına hikaye okuma sıklıkları hakkında verdikleri cevaplar görülmektedir. Frekanslar kendi içlerinde değişse de, genel durumda, 1. sınıf velilerinin verdikleri cevaplarda “o okur ben dinlerim” kodu ortaya çıkmıştır. “**İ.O.V.6.** bu aralar o okuyor ben dinliyorum, geçen yıl ben okurdum doğal olarak, okumayı öğrenince durum değişti. Üstelik çok hevesli, hep okumak istiyor.” Gibi cevaplar vermişlerdir.

Ailelerin çocuklarına öykü, masal v.b. metinleri okuması çocukların ileriki okuma yazma deneyimlerinde başarılı olmalarını sağlayan etkenlerden biridir. Bu olayın sık sık ve farklı biçimlerde gerçekleşmesi (sesli okuma, bilinmeyen kavramların ortaya çıkması ve tartışılması, karakterler hakkında konuşulması ya da canlandırılması v.b.) okul olgunluğu özellikle de okuma olgunluğunun gelişimi açısından büyük öneme sahiptir diyebiliriz.

Ne kadar sıklıkla okursunuz? sorusunun ardından “**Evde çocuğunuzun yaklaşık kaç kitabı var?**” sorusu yöneltilmiştir. Soruya velilerin hepsi farklı yanıtlar vermişlerdir. Ama ortaya çıkan yanıt şudur ki; çocukların ders kitapları dışında en az 10 adet kitapları olduğu yönündedir.

Daha sonra “**Çocuğunuz hikaye kitabının hangi özelliklerine dikkat eder?**” sorusu sorulmuş ve yanıtlar Tablo 4.3.4.’de verilmiştir.

Tablo 4.3.4. Velilerin, Çocuklarına Hikaye Kitabı Okurken Çocukların Kitabın Hangi Özelliklerine Dikkat Ettiklerine Dair Görüşleri

Çocuğunuz hikaye kitabının hangi özelliklerine dikkat eder?	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Dikkat etmez	-	1
Resimlerine	5	5
Yazılarına	1	3
Karakterlere	4	3
Konusuna	2	2

Tablo 4.3.4’de Velilerin, çocuklarına hikaye kitabı okurken çocukların kitabın hangi özelliklerine dikkat ettiklerine dair görüşleri görülmektedir. Veliler çocuklarının en çok hikaye kitaplarında resimlere dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Sırasıyla kitabın karakterleri konusu ve yazıları gelmektedir. Kuşkusuz okuma-yazmayı yeni öğrenen çocuklar kitabın yazılarına dikkat edeceklerdir. Örneğin, “**İ.O.V.3.** ..resimli olmasına dikkat eder. Yazılar onu sıkıyor. Anlaşılır yazılı olanları tercih ediyor...”, “**İ.O.V.9.** resimlerine ve yazılarına çok dikkat eder. Yazılarını okur, hoşuna gideni defalarca okur.”

Daha sonra “**Çocuğunuz hikaye kitabıyla neler yapar?**” sorusu sorulmuştur. Okulöncesi velilerinin hepsi çocuklarının kitabın resimlerine ve renklerine baktığını belirtmişlerdir. Üç veli ise çocuğunun kitabı okuduktan sonra okuyormuş gibi yapıp kitabı kendisinin anlattığını söylemişlerdir. “**O.Ö.V.3.** kitabı ben okurum önce, sonra o resimlerine bakarak aynen kendi okurmuş gibi yapar. Sevdiği kitabı defalarca okur.”. 1. sınıf velilerinin hepsi ise çocuklarının hikaye kitaplarını okuduklarını ve anlattıklarını aktarmıştır. Örneğin, “**İ.O.V.5.** ...okur ve okuduktan sonra evde bulduğu kişiye anlatır.” İçlerinden bir veli ise ilginç bir noktayı görmüştür, “**İ.O.V.7** ...karakter analizi ve kitap yorumu yapar...” diyerek çocuğunun bir ileri düzeyde olduğunu aktarmıştır.

Kitaplar ve okuma çocukların; okudukları bir yazıyı anlaması, üzerinde düşünmesi, eleştirmesi, uygulamaya koyması, olumlu davranışlar edinmesi,

değerlerini ve dünya görüşünü geliştirmesi, sanat zevkini edinmesini, olayları analiz ederek ,sentez yaparak değerlendirmesini, kısaca beyin teknolojisini geliştirmesi olarak düşünülmelidir. Bu amaçları gerçekleştirmek, yani çocuğun geleceğine ve geleceğin çocuğuna yön vermek için, kitap seçimine dikkat edilmeli ve çocuğun okuma ilgisine dönük kitaplar seçilmelidir (Güneş, 2004 s.12).

Ayrıca Çelenk (2003) yaptığı araştırmasında şu sonuçları elde etmiştir; ilkokuma ve yazma öğretiminde, okul öncesi dönemde, zengin okuma-yazma araç-gereçleri ortamında yetişerek okuma-yazma deneyimi kazanan, okuma-yazma geleneği olan aile ortamından gelen, ailesinde öykü ve masal dinleyen, görsel ve dilsel algıyı geliştirici resim çizme ve tamamlama kitaplarıyla çalışan ve büyük resimli kitaplarla tahmini okuma etkinliklerinde bulunan çocukların daha başarılı olduklarını göstermiştir. Türkçe ilkokuma-yazma öğretiminde “kuluçka dönemi” olarak kavramsallaştırılabilecek bu dönem, geniş ölçüde çocuk okula başladığında uygulanan ilkokuma-yazma öğretimine hazırlık döneminin yerini almaya başlayacağını belirtmiştir (Çelenk, 2003).

Amerika’da yapılan bir çalışmada, ailelerin çocukları kitaplar ve görsel yazılı materyallerle erken yaşlarda tanıştırdıklarında; okuma-yazma ve dil becerilerinde, alfabeyi çabuk kavramada, mektup ve yazılı materyallerdeki kelimeleri çabuk tanımlamada, pasajları kavramada ve resim sözlüğünün hafızalarında çok çabuk geliştiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca her yönden donanımlı bir ev çevresine sahip çocukların, erken okur yazarlık ve dil edinimlerinin olduğu gözlenmiştir (Hee-Son, 2006 s.105-143).

Çocukların zihinsel, sosyal ve duygusal olgunluklarının gelişmesine kitapların her yönüyle hitap ettiğini söylememiz mümkündür. Ancak ebeveynlerin bu durumdan daha fazla haberdar olmaları gerektiğini söyleyebiliriz.

“Çocuğunuz evde, günde ne kadar süre TV/VCD(film,çizgi film) seyrediyor?” sorusu sorularak çocukların evde ne kadar sürelerinin televizyon başında geçtiği görülmeye çalışılmıştır. Tablo 4.3.5’de çocukların günde evde kaç saat televizyon başında kaldıklarının frekans değerleri görülmektedir.

Tablo 4.3.5. Velilerin Çocuklarının Günde Kaç Saat TV. İzlediklerine Dair Görüşleri

Saat	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
1 saat	2	2
1-2 saat	4	5
3 saat	3	2
4 saat	1	1

Tablo 4.3.5’de görüldüğü gibi, okulöncesi velilerinin 4’ü çocuklarının günde 1-2 saat tv. seyrettiğini belirtirken, 3’ü 3 saat, 2’si 1 saat, ve 1’i 4 saat tv. İzlediğini aktarmıştır. 1. sınıf velilerine baktığımızda ise velilerin ½’si çocuklarının günde 1-2 saat, 2’si 1 saat, 2’si 3 saat ve 1’i 4 saat tv. İzlediğini söylemişlerdir. Çocukların tam gün okula gittikleri düşünülürse televizyon izleme saatlerinin fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Televizyon izleme alışkanlığını daha da ayırtılamak için sorulan “**Hangi programları izliyor?**” sorusu sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır. “**İ.O.V.2.** çizgi film seyrediyor (winx club) genellikle. Kızlara yönelik olan tüm çocuk programlarına bakar aslında.”, “**O.Ö.V.1.** belgesel, çizgi film, eğitim cd’leri izliyor.”, “**O.Ö.V.8.** normal olarak çizgi filmler ve çocuk programlarını izliyor. Öğretmeninden temin ettiğimiz eğitim cd’lerini de izliyor bazen.” gibi yanıtlar vererek hem okulöncesi hem de 1. sınıf velileri, çocuklarının kendilerine yönelik programlar izlediklerini aktarmışlardır.

Televizyon izleme davranışının nasıl olduğunu ise “**Tek başına mı yoksa beraber mi izliyorsunuz?**” sorusuyla pekiştirilmiştir. Okulöncesi velilerinin 4’ü çocuklarının televizyon başında yalnız vakit geçirdiğini belirtirken, 6’sı yanında birileri (anne-baba-kardeş v.b.) varken televizyon izlediklerini aktarmışlardır. Bu durum 1. sınıf velilerinde de hemen hemen aynı cevaplarla devam etmiştir. Ebeveynlerden 5’i çocuklarının yalnız, diğer 4’ü yanında biriyle, 1’i ise duruma göre değiştiğini çocuğunun bazen yalnız bazende beraber televizyon izlediklerini

söylemişlerdir (**İ.O.V.2.** bazen beraber bazen yalnız başına izler. Duruma ve bizim müsait oluşumuza göre değişiyor.)

Okul olgunluğu açısından özellikle de okuma olgunluğu açısından yazılı ve görsel medyanın çok büyük bir etken olduğu bilinmektedir. Ancak görüldüğü gibi televizyonun çok bilinçli bir kullanım alanının olmadığını da görmekteyiz. Ebeveynlerin bu konu hakkında bilgi yetersizliği olduğunu söyleyebiliriz. Televizyon başında bilinçli geçen zamanın okul olgunluğu açısından yararlı olabileceği az da olsa bilinmelidir. Serhatlıoğlu (2006) Elazığ’da yaptığı araştırmada, çocukların zihin ve dil gelişimi becerilerini kazanma düzeyleri ve televizyon programlarının bu becerileri kazandırmadaki etkileme düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlemiştir. Beceriler tamamen/ çoğunlukla kazanılmışken, televizyonun bu becerileri kazandırmada kısmen/az etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Çocukların çoğunluğunun hafta içi 1-2 saat, hafta sonu ise 3-4 saat televizyon izlediği, evde televizyon izleme süresini anne- babanın birlikte belirlediği, ve program tercihinin çocuklar tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Ayrıca televizyon izleme saatlerinin ise, 10.00- 12.00 saatleri arası ve 18.00-21.00 saatleri arasında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra çocukların, televizyonda çocuk programlarını tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin çoğunluğunun, çocukların televizyonda ne izlediklerine pek fazla karışmadıkları ve onları bu konuda yönlendirmedikleri sonucu da ortaya konulmuştur (Serhatlıoğlu, 2006). Görüldüğü gibi ebeveynlerin genel olarak görüşleri benzer olmaktadır diyebiliriz.

Velilere tüm bu sorulardan sonra “**Çocuğunuz okula başlarken/ devam ederken ne gibi olaylar yaşadı?**” sorusu yöneltilmiştir. Bu durumun ferakans dağılımını aşağıda Tablo 4.3.6’da görülmektedir.

Tablo 4.3.6 Velilerin, Çocuklarının Okula Başlarken Yaşadıkları Olaylar Hakkındaki Görüşleri

Çocuklarının okula başlarken yaşadıkları olaylar	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Okul korkusu	3	2
Anne-babadan ayrılmak istememe	8	2
Başarısız olma	3	3
Hiçbir sorun yaşamadı	-	4

Tablo 4.3.6’da velilerin, çocuklarının okula başlarken yaşadıkları olaylar hakkındaki görüşlerini görmekteyiz. Ortaya çıkan sonuçlara göre dört ana kod ortaya çıkmıştır. Okul korkusu yaşama, anne babadan ayrılmak istememe, başarısız olma, hiçbir sorun yaşamadı gibi kodlar ortaya çıkmıştır. Dikkat çeken nokta 1. sınıf velilerinin 4’ünün çocuğum hiçbir sorun yaşamadı demesidir. Bu velilerin çocuklarının daha önce okulöncesi eğitim almış çocuklar olması sorun yaşamamalarına yol açmış olabilir. Okulöncesi velileri ise okula başlama esnasında sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir. Örneğin, “ **O.Ö.V.7**...çocuğum ilk günler benden ayrılmak istemedi tam 2 hafta sürdü bu durum, durum ortadan kalktığında bu sefer başarısız olma duygusu başladı. Öğretmenimiz sayesinde zor da olsa alıştı okula...”.

4.3.1 Üçüncü Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlık kapsamında öğretmen ile iletişim ile ilgili görüşleri)

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlık kapsamında öğretmenlerin iletişim ile ilgili görüşlerini almak için önce **“Çocuğunuz öğretmeninden ne kadar sıklıkta bahsediyor? Nasıl bahsediyor?”** sorusu sorulmuştur. Okulöncesi velilerinin tümü çocuklarının her gün öğretmeni ve okul ile ilgili konuştuklarını söylemişlerdir. Örneğin, **“O.Ö.V.6.** çocuğum öğretmeninden her gün bahseder. Eğer yeni bir durum olduysa da bunu sürekli anlatır. Hoşuna giden etkinlikleri anlatır.”, **“O.Ö.V.2.** öğretmenin o gün kimlere kızdığını anlatır. Kendisinin doğru hareketleri yaptığını söyler.” gibi cümlelerle çocuklarının hemen her gün öğretmeninden bahsettiklerini ortaya koymuşlardır.

İlköğretim 1. sınıf velilerinin ise 6’sı çocuğunun her gün öğretmeninden bahsettiğini söylerken, 4’ü çocuklarının sıklıkla öğretmeninden bahsettiğini aşağıdaki gibi açıklamışlardır:

“İ.O.V.1. Her gün bahsediyor. Öğretmenini çok seviyor ve o gün içinde yaptıklarını anlatıyor.”, **“İ.O.V.9** Sık sık bahseder. Öğretmenini sevdiğini söyler.”, **“İ.O.V.5.** Hemen her gün bahsediyor. Öğretmenin çok bilgili olduğunu ve neler öğrettiğini anlatıyor.”

Görüldüğü gibi çocukların okulda yaptıklarının, eve aktarılmasında bir sorun olmadığını söyleyebiliriz. Okul-aile işbirliğinin temellerinin atıldığı bu dönemde, çocuğun okuldan ve öğretmeninden bahsetmesi okul olgunluğu açısından önemli bir davranıştır diyebiliriz.

İletişimin diğer boyutu olan öğretmenin veli ile görüşmesi hakkında velilere şu soru sorulmuştur **“Çocuğunuz okula başladığından beri, öğretmeni sözlü ya da yazılı çocuğunuz hakkında nelerden bahsediyor? Neler söylüyor?”** bu sorunu ardından ortaya çıkan tablo şu şekilde şekillenmiştir.

Tablo 4.3.1.1. Çocuklarının Durumları Hakkında Öğretmenin Nelerden Bahsettiğine Dair Velilerin Görüşleri

Görüşler	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Sessiz-sakin	3	2
Uyumlu	5	2
Akıllı-zeki	3	3
Başarılı	5	4
Uyumsuz	3	2
Algılama sorunu yaşıyor	-	1
Öğretmen bir şeyden bahsetmedi	-	1

Tablo 4.3.1.1.'de çocuklarının durumları hakkında öğretmenin nelerden bahsettiğine dair velilerin görüşlerini görmekteyiz. Tabloya baktığımız zaman ortaya çıkan öğretmenlerin velilere verdiği mesajların genel kodlarını görüyoruz. Bu kodlar; sessiz-sakin, uyumlu, akıllı-zeki, başarılı, uyumsuz, algılama sorunu yaşıyor ve öğretmenin çocuğu hakkında bir şeyden bahsetmediğine dair görüşler olarak sıralanmıştır.

Okulöncesi velilerinin görüşlerine örnek verirsek, aşağıdaki gibi olmuştur:

O.Ö.V.2. “Çocuğumun öğretmeni, Ayfer’in uyumlu, akıllı, dikkatli ve saygılı olduğunu görüştüğümüz her zaman söylüyor.” **O.Ö.V.5.** “...algılamasının çok iyi olduğunu buna paralel verileni aldığını iletti şimdiye kadar.” **O.Ö.V.9** “sözlü olarak başarılı olduğunu söylüyor, yazılı olarak çocuğumdan bahsetmedi şimdiye kadar ancak eve kısa notlarla yapılacaklar hakkında bilgilendirme yaptı öğretmenimiz.”

1. sınıf velileri ise şu şekilde görüşlerini belirtmişlerdir:

İ.O.V.1. “sessiz bir çocuk olduğunu ama zamanla bu sorunun çözülebileceği hakkında konuşuyoruz. Derslerinde başarılı bir çocuk olduğunu hep tekrarlıyor.”

İ.O.V.3. “sınıf içindeki genel durumundan bahsediyor. Yazılı bir şey göndermedi. Toplantılarda konuştuk.” **İ.O.V.6.** “...dersi dinlemediğini ve bu nedenle algılama sorunlarını yaşadığını söylüyor. Bu konuda çok sorun yaşıyoruz. Aslında çok zeki bir çocuk oğlum. Okumayı çok çabuk sökmesine rağmen sorunluyuz maalesef...”

Bu gibi görüşler belirten veliler, öğretmenlerin genel olarak çocukların sınıf içi durumları hakkında bireysel konuştukları yönündedir. Çocukların bu kritik dönemde öğretmenleri tarafından bu şekilde anlatılmaları gelişimsel olarak doğal bir durumdur diyebiliriz.

4.3.2. Dördüncü Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlık aşamasında evde yaptıkları çalışmalara dair görüşleri)

Okulöncesi ve ilköğretim 1. sınıf velilerinin çocukların ilköğretime hazırlık aşamasında evde yaptıkları çalışmalara dair görüşleri Tablo 4.3.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.2. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Velilerinin İlköğretime Hazırlık Aşamasında Evde Yaptıkları Çalışmalara Dair Görüşleri

Evde yapılan çalışmalar	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Boyama yapma-resim çizme	8	4
Yazı yazmayı gösterme	2	1
Ödev yapma	6	3
Kavram kitaplarından çalışma	1	1
Okulöncesi eğitim alması yeterli	2	4

Tablo 4.3.2’de görüldüğü gibi velilerin evde yaptıkları etkinlikleri kodlarken çok fazla çeşitlenmediğini görmekteyiz. Yapılanlar genelde küçük kas gelişimini

ve bilişsel becerileri destekleyici etkinlikler olmaktadır. Yapılan çalışmalar genelde boyama yapma-resim çizme, yazı yazmayı gösterme, ödev yapma, kavram kitaplarından çalışma olarak yer alırken ilginç bir sonuçta ortaya çıkmaktadır. Okulöncesi velilerinin 2'si, 1. sınıf velilerinde 4'ü çocuklarının okulöncesi eğitim almalarının yeterli olduğunu aktarmıştır. Bu noktada velilerin sadece okulla yetindiklerini söyleyebiliriz. Görüşler ise aşağıdaki gibi şekillenmiştir:

İ.O.V.2. "...evde kalem kağıt çalışmaları yaptık. Öğretmenimizin (anasınıfı) eve gönderdiği ödevleri birlikte yaptık." **İ.O.V.4.** "Hazırlık sınıfın gitti. Bu yeterli oldu bence." **O.Ö.V.7** "kalem tutma yeteneği üzerinde çok duruyoruz. Renkleri tanınması için bol bol resim yaptırdık ama şimdi gayet iyi, okulunda etkisi oldu tabi." **İ.O.V.9** "okulöncesi eğitim aldı, evde öğretmenin dediğini yaptık. Yeterli oldu sanırım." **O.Ö.V.1.** "...kalemle egzersizler yaptırıyorum, evde kitaplarımız var. Boya kitapları falan. Onlarla çalışıyoruz..." **İ.O.V.6.** "...yazı yazmayı gösterdim. Okumayı okula başlamadan öğrenmiş sayılırdı..."

Wright ve arkadaşlarının (2000) Amerika'da yaptığı bir araştırmaya göre, okul olgunluğu bakımından risk taşıyan düşük gelirli çocukların, okulöncesi kurum yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Öğretmenler okula başlamadan önce evde yapılan çalışmaların ve ev aktivitelerinin uzmanların desteği ile artırılması gerektiğini savunmuşlardır. Ailelerin yarısından fazlasının çocuğunu çok nadir olarak kütüphaneye ya da sosyal bir ortama götürdüğünü ve ev ortamında çocukların okul olgunluk becerilerini öğrenmede seri sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (Wright ve ark., 2000). Bu durumda velilerin çocuklarını ev ortamında zihinsel ve fiziksel (küçük kas becerileri) olgunluk açısından desteklediklerini, ev dışı ortamları, sosyal ve duygusal olgunluk alanlarını okul olgunluğu açısından görmediklerini söyleyebiliriz.

Okula başlamadan yazı yazmayı öğrenmenin doğru ya da yanlış olduğu okulöncesi ve 1. sınıf öğretmenleri tarafından tartışılırken, velilerin bu durumu çocukları için bir kazanç olarak görüp, yazı yazmayı göstermesi okul olgunluğu açısından problem bir davranıştır diyebiliriz. Duren (2006) Amerika'da farklı etnik ailelerle yaptığı araştırmasında, ailelerin erken okuryazarlıkla ilgili görüşlerini almıştır. Bu araştırmaya göre aileler okul olgunluğu açısından okuma

ya da yazmanın çok büyük bir etken olduğu görüşündedir. Ayrıca ailelerin okuryazarlıkla ilgili inançları bu kazanımın erken yaşlarda başlaması gerektiği üzerindedir. Bu duruma göre genel yaklaşımın aileler bakımından erkenden okuma-yazma becerisinin kazanılması üzerindedir diyebiliriz.

4.3.3. Beşinci Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin, çocukların ilköğretime başlaması için sahip olmaları gereken özellikler hakkındaki görüşleri)

Ebeveynlere evde yaptıkları etkinliklerin neler olduğu sorusu yöneltildikten sonra, paralel bir soru olarak “*Sizce bir çocuğun, ilköğretime başlaması için ne gibi özellikleri olmalı?*” sorusu sorulmuştur. Bu sorunun yanıtları Tablo 4.3.3.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.3.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Velilerinin, Çocukların İlköğretime Başlaması İçin Sahip Olmaları Gereken Özellikler Hakkındaki Görüşleri

İlköğretime başlamak için gerekli özellikler	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Takvim yaşı	6	4
Bilişsel becerilerinin gelişmiş olması	4	3
Küçük kas becerilerinin gelişmiş olması	6	5
Büyük kas becerilerinin gelişmiş olması	5	4
Sosyal-duygusal gelişiminin iyi olması	2	4

Yukarıda Tablo 4.3.3.1.'de görüldüğü gibi velilerin okul olgunluğu için kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterler literatüre uygun olarak kodlandığı için bu şekilde görülmektedir.

Takvim yaşı her iki veli grubu içinde önemli bir unsur olmaktadır. Veliler yaş olgunluğu kazanmış çocukların ilköğretime daha iyi bir şekilde başladığı kanısındadır. Örnek vermek gerekirse, “**İ.O.V.2.** ...yaşının uygun olması şart. Erken giden çocuklarda sorunlar oluyormuş. Kalem tutabilmeside çok önemli bir durum.”, “**O.Ö.V.4.** Yaşının tutması çok önemli bir unsur. Hazırlık sınıfına gitmeli bence. Bunun çok yararını görüyoruz.” gibi açıklamalar yapmışlardır.

Bilişsel becerilerinin gelişmiş olması kodunu ortaya çıkaran cümleler şu şekilde yer almıştır: “**O.Ö.V.6.** sayıları, renkleri bilmeli. Bu alanda bir sorun yaşamamalı bence. Matematik becerileri gelişsin ki okuma-yazmadan sonra başarılı olabilsin...”, “**İ.O.V.10.** Sayıları bilmeli, sayabilmeli, yazabilmeli, en azından toplama çıkarma yapabilmeli; renleri, şekilleri kesinlikle bilmeli, düzgün konuşabilmeli ki kendini ifade etsin...”

Fiziksel olgunluk için gerekli olan fiziksel gelişim iki ayrı kodlamayla ayrılmıştır. Bunun sebebi yazı yazma için gerekli olan kalem tutma becerisinin üstünde çok durulmasıdır. Örnek vermek gerekirse, “**İ.O.V.5.** kalem tutmasını bilmeli. Nerde ne yapacağından haberdar olmalı. Büyüklerine saygı duymalı, söz istemeyi bilmeli.”, “**O.Ö.V.7** kalem tutmayı bilmeli, renkleri, sayıları tanımalı bence. Bu özelliklerin olması çok önemli.”. “**İ.O.V.9** Fiziksel gelişimi iyi olmalı.boyu ve kilosu oranlı olmalı yani çok minyon olmamalı.çünkü kendini koruyamaz, ezilir, başedemez...”.

Ebeveynlerin çocuklarının okula başlama sırasında fiziksel olarak küçük görünme korkusu yaşadıkları söylenebilir. Okul olgunluğu konusunda en çok fiziksel ve bilişsel gelişime önem verdikleri çıkan frekanslarda açıkça görülmektedir. McBryde ve arkadaşlarının (2004) Avustralya’da yaptığı çalışmada öğretmenler ve aileler kronolojik yaşı okul olgunluna çok büyük etmen olduğu söylemişlerdir. Ayrıca takvim yaşının artması ile birlikte görüntü adaptasyonunun ve sosyal becerilerin iyi yönde geliştiğini savunmuşlardır (McBryde, 2004). Bu durumda bu geçiş dönemi içinde; ailelerin, gelişimsel

olarak her yönüyle çocuklarını iyi tanımaları ve yönlendirmeleri gerektiğini söyleyebiliriz.

Diğer ortaya çıkan sosyal-duygusal gelişiminin gelişmiş olması kriterini veliler aşağıdaki gibi açıklamışlardır:

İ.O.V.5. Nerde ne yapacağından haberdar olmalı. Büyüklerine saygı duymalı, söz istemeyi bilmeli,. **İ.O.V.8** kendine güven duymalı en başta... **O.Ö.V.1...**Toplum içinde konuşmayı bilmeli...

Çocukların kendilerini toplum içinde bir şekilde ifade etmeleri veliler için önemli bir unsurdur diyebiliriz. Ancak kodlamaların yapıldığı alanların çok geniş içerikleri olduğunu düşünürsek, velilerin çocuklarının okul olgunluklarının bir çok alanında farkındalıklarının olmadığını da söyleyebiliriz. Kim ve arkadaşlarının 1993’de Amerika’da yaptıkları bir ankette, ebeveynlerin sosyal ve akademik becerilere daha fazla önem verdiği ortaya çıkmıştır (Kim, ve ark. 2005). Elde edilen sonuçlara göre bu çalışmada da durumun farklı olduğunu söyleyemeyiz.

4.3.4. Altıncı Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmenden beklentileri hakkındaki görüşleri)

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmenden beklentileri hakkındaki görüşlerini belirlemek için **“İlköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmenden beklentileriniz neler/neler oldu?”** sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplar gerekli kodlamalar yapılarak Tablo 4.3.4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.4.1.’de velilerin ilköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmenden beklentilerine dair görüşlerinin kodlanmış hallerini görmekteyiz. Bu bölümde çocuğu daha önce okulöncesi eğitim almamış olan iki 1. sınıf velisi cevap vermemişlerdir. Okulöncesi velilerinde olduğu kadar 1. sınıf velilerinin de fiziksel gelişime yani küçük kas becerilerinin gelişmiş olmasına önem verdikleri yine görülmektedir. 1. sınıf velilerinden gelen öğretmenden beklentim yoktu ifadeside dikkat çekicidir. Velilerin genel görüşler şu şekilde olmuştur:

Tablo 4.3.4.1. Velilerin İlköğretime Hazırlıkta Okuldan/Öğretmenden Beklentilerine Dair Görüşleri

Velilerin ilköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmenden beklentileri	Okulöncesi Velileri	1. sınıf velileri
	Frekans	Frekans
Okulu sevdirmeye	2	2
Bilişsel becerilerinin geliştirmesi	4	3
Küçük kas becerilerini geliştirmesi	6	5
Sosyal-duygusal gelişimine önem vermesi	2	3
Beklentim yok(tu)	-	2

İ.O.V.1. “Çocuğumu okula alıştırmayı ve sevdirmeydi en önemli olan ve bunu başardı.” **İ.O.V.2.** “Çocuğu sindirmemesi çok önemliydi benim için, çocuğumu aşağılamaması ve bağırması gerekir. Çocuğa negatif etkiler vermesin yeter.” **O.Ö.V.1.** “Çocuğun sosyalleşmesini bekledik ve oldu. Kendini büyükleri önünde güzel ifade etsin istedik. Ayrıca kitaplarla el becerileride geliştirdi.” **İ.O.V.6.** “Öğretmenimizden çok memnunduk. Beklentimiz olmadı. O yeterince güzel ilgilendi. El becerileri çok gelişti.” **O.Ö.V.6** “Çocuğuma özgüvenini kazandırmasını, derse adapte olmasını, kendini ifade edebilme yeteneklerinin gelişmesini bekledim.” **O.Ö.V.2** “...sayıları ve renkleri öğretmesini bekledim. Yazı yeteneği gelişsin istedim.”

Velilerin fiziksel ve bilişsel becerilerin kazanılmasına önem verdiklerini görmekteyiz. Bu durumda velilerin ilköğretime hazırlık aşamasında çocukların gelişim alanlarını bütün olarak görmediklerini söyleyebiliriz. Bu durumun nedeni çocukların toplum içinde, fiziksel ve bilişsel olarak gelişmiş olmasının önemli olarak görülmesinden kaynaklanabilir.

4.3.5 Yedinci Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin velilerle iletişim ile (görüşme, toplantı) ilişkili görüşleri)

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin velilerle iletişim ile (görüşme, toplantı) ilişkili görüşlerini almak için “***Ne kadar sıklıkta veli toplantısı yapıyorsunuz? Neden?***” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar Tablo 4.3.5.1’de kodlamalar halinde verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4.3.5.1. Öğretmenlerin Veli Toplantısı Yapma Sıklığı

Toplantı yapma sıklığı	Okulöncesi Öğretmenleri	1. sınıf Öğretmenleri
	Frekans	Frekans
Ayda bir	1	2
İki ayda bir	3	3
Dönemde bir	1	1
Dönemde iki	5	4
Görüşme yaparım (ihtiyaç duyunca) birebir	4	5

Tablo 4.3.5.1.’de öğretmenlerin veli toplantısı yapma sıklığını görmekteyiz. Dikkat çeken nokta toplantı yapma özelliği dışında ihtiyaç duyulan konularda birebir görüşmelerin yapılmasıdır. Hemen hemen öğretmenlerin yarısı görüşmelere önem verdiklerini çeşitli ifadelerle belirtmişlerdir. Örnek vermek gerekirse, “**SÖ2.** ayda bir mutlaka toplantı yaparım, gerekirse veli ile birebir görüşürüm. Çünkü bu çocuklar için çok önemli bir yıl. Eğitim hayatına yeni adım atıyorlar ve kritik bir dönem. Veli ile irtibatta olmak çok önemli.”.

En çok tercih edilen toplantı yapma sıklığı dönemde iki ve ayda iki kez yapılan toplantılar olmaktadır. Öğretmenlerin bu kritik dönemin farkında olduklarını da verdikleri cevaplarda görmekteyiz. Buna rağmen ayda bir toplantı

yapan öğretmen sayısı her iki grup için de az olmaktadır (okulöncesi öğretmeni 1 kişi, sınıf öğretmeni 2 kişi). Görüşler kısaca şu şekildedir:

OÖ7. yılda 4 kez toplantı yapıyorum. Her dönemde 2 kez. **OÖ10.** renkli bir durum olduğunda toplantı yapıyorum. Genellikle bu 2 ayda bir oluyor. **SÖ5.** birinci dönem ayda bir, ikinci dönem iki ayda bir yapıyorum. Birinci dönem ayda bir yapmamın nedeni öğrencinin okul ortamına uyumunda veli desteğini sağlamak, araç gereç kullanımını aile ile paylaşmak, okuma yazma öğretiminde görülen aksaklıkları gözden geçirmek.

Toplantı yapma sıklıklarından sonra öğretmenlere **“neden toplantı yapıyorsunuz?”** Sorusu sorulduğunda alınan cevaplar Tablo 4.3.5.2.’de sıralanmıştır.

Tablo 4.3.5.2.’de öğretmenlerin veli toplantısı yapma nedenlerini görmekteyiz. bu nedenler genellenerek üç gruba ayrılmıştır. Öncelikli toplantı nedeni olarak çocukların sınıf için durumlarından bahsetmek gelmektedir. Örnek vermek gerekirse: **“O.Ö.8.** çocukların sınıf içindeki genel durumlarından bahsediyorum, velilerde bunu istiyor her zaman zaten. Sınıf içi problem durumları aktarıyorum, çözüm yolu arıyoruz hep beraber...”. Bunu sırasıyla; ihtiyaç, gereksinimlerden haberdar etmek(maddi-manevi) (**SÖ1.** araç gereç kullanımını aile ile paylaşmak,..., **O.Ö.3.** ...Çocukların durumlarını iletmem ve sınıf içi ihtiyaçlar gündemde olunca yapılıyor.) ve ana-baba eğitimi (**OÖ4.**Çocukların içinde bulundukları durum kritik bir döneme denk geldiği için yapıyorum. velilere bu kritik dönem hakkında bilgi veriyorum..., **SÖ6**Çünkü veli toplantısı anne-babanın çocuğa nasıl yaklaşması konusunda bilgi vericidir. Okula yeni başlayan çocuğun ailesi tarafından bilgilendirilmesinde fayda görüyorum.) vermek takip etmektedir.

Tablo 4.3.5.2. Öğretmenlerin Veli Toplantısı Yapma Nedenleri

Toplantı yapma nedenleri	Okulöncesi Öğretmenleri	1. sınıf Öğretmenleri
	Frekans	Frekans
Çocukların sınıf içi durumlarından bahsetmek	8	10
İhtiyaç, gereksinimlerden haberdar etmek(maddi-manevi)	6	3
Ana-baba eğitimi vermek	6	5

Neden toplantı yapıyorsunuz sorusunun ardından ise “***Bu toplantılarda hangi konulardan bahsediyorsunuz?***” Sorusu sorulduğunda alınan cevaplar Tablo 4.3.5.3.’de sıralanmıştır.

Tablo 4.3.5.3’e baktığımızda, genel görünümün toplantı yapma amaçlarıyla uyduğuna görmekteyiz. buna paralel öğretmenlerin bir çoğu (okulöncesi 3, 1. sınıf 5 öğretmen) okul içi sağlık koşullarında toplantı konusu olduğunu vurgulamıştır. Örneğin bu görüşler aşağıdaki gibi dile getirilmiştir:

Tablo 4.3.5.3. Öğretmenlerin Veli toplantı Konularına Dair Görüşleri

Toplantı konuları	Okulöncesi Öğretmenleri	1. sınıf Öğretmenleri
	Frekans	Frekans
Sınıf içi genel durum	10	10
Sınıf içi ihtiyaç ve gereksinim	5	4
Ana-baba eğitimi	4	6
Sağlık koşulları	3	5

SÖ4. veli ile bu kritik dönemde işbirliği yapmaya yönelik konuşuyorum. Sağlık koşullarında çok önemli benim için. Olumsuz bir durum omaması için çalışmalar yapıyorum. Velileri çocukların içinde bulunduğu durum hakkında aydınlatıyorum. **SÖ10.** ...veli toplantılarında evde çocuğa nasıl yaklaşılacağı, çocuğun okula nasıl hazırlanacağı, giyim-kuşam gibi konularda gündem oluşturularak konuşulur. Velilerin soruları cevaplanır. **OÖ2.** ...öğrencilerin genel gelişim özellikleri ve genel durumları hakkında konuşuyoruz **OÖ8.** ...çocukların gelişimleri, evde yapılan çalışmaların nasıl gittiği, kılık kıyafetle ilgili konularda konuşuyorum. Ayrıca her toplantıda velilerden gelen sorular doğrultusunda konu anlatıyorum.

Öğretmenlere “*Toplantılar dışında velilerle ne sıklıkta görüşüyorsunuz?*” sorusu yöneltilgi zaman okulöncesi öğretmenlerinin 8’i hemen her gün görüşüyorum yanıtını verirken, 2’si gerektiği zaman görüşüyorum yanıtını vermiştir. Bu durum 1. sınıf öğretmenlerinde çok farklı değildir. 1. sınıf öğretmenlerinin 7’si her gün görüşüyorum derken, 3’ü görüşme gerektiren durumlarda görüşüğünü belirtmişlerdir. Görüşleri ise şu şekilde yer almıştır:

OÖ6. ...hemen her gün görüşüyorum. Duruma bağlı olarak değişiyor. Velide isteyebiliyor. **OÖ9.** ...çocuklarını okula getirdiklerinde otomatik olarak görüşüyorum. Biz diğer öğretmenlere göre daha avantajlıyız veliyi her gün görebilme şansımız var. **SÖ1.** önemli gördüğüm önemli ve önemsiz her davranışta çocuğun velisiyle görüşürüm. Bu duruma bağlı olarak değişiyor. İstedğim zaman görüşme yapıyorum tabi bu sık sık oluyor. **SÖ2.** ...gerekirse her gün görüşüyorum...

Veli toplantıları çocukların okul olgunluğu ile direk ilgili olmasa bile, yapılanlar toplantıların bu alanla ilgili olduğunu görmekteyiz. Başarılı bir öğretim için okulun tek başına örgüt çabası yeterli değildir. Öğrenciler günün diğer önemli bir bölümünü ailelerinin yanında onlardan etkilenerek ve desteklenerek geçirmektedirler. Bu etki ve destek olumlu yönde icra edilmişse, öğrencinin okuldaki başarısına yansımaktır. Okulunda girdileri olan öğrencilerin olumlu destek ve etki ile okula girmeleri okulun iş başarısını artıracığı gibi onu etkili de kılacaktır. Keleş 2006’da yapmış olduğu, İlköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma dereceleri hakkındaki çalışmada öğretmen görüşlerini

almıştır. Bu duruma göre velilerin okula gelme amaçları şunlar olmuştur: çocuğun başarı durumunu öğrenmek, çocuğu için izin almak okulda yapılan faaliyet ve kutlamaları izlemek, çocuğun derslerdeki başarısını artırmak, çocuğun evdeki durumu hakkında öğretmenine bilgi vermek olmuştur. Ayrıca öğretmenlerin görev yaptıkları okulun velilerine ilişkin görüşleri velilerin kendilerinden bekleneni ortaya koymadıklarını göstermiştir. Velilere ilişkin sorulara öğretmenlerin verdikleri yanıtların genel oralaması da düşük çıkmıştır (Keleş, 2006).

4.3.6. Sekizinci Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık aşamasında yaptıkları çalışmalar ile ilgili görüşleri)

Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık aşamasında yaptıkları çalışmalar ile ilgili görüşlerini almak için her iki gruba da farklı sorular yöneltilmiştir. Okulöncesi öğretmenlerine ***“Okulöncesinde, çocukları ilköğretime hazırlamak için hangi çalışmaları yapıyorsunuz?”*** sorusu yöneltilmiştir. 1. sınıf öğretmenlerine ise ***“Okul başladığı ilk günlerde ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz? Neden?”*** sorusu sorulmuştur.

Okulöncesi öğretmenlerinin hepsi gün içinde yapılan etkinlikleri baz aldıklarını belirtmişlerdir. Bu etkinlikler şu şekilde Tablo 4.3.6.1’de yer almıştır.

Tablo 4.3.6.1. Okulöncesi Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık İçin Yaptıkları Çalışmalara Dair Görüşleri

Yapılan çalışmalar	Okulöncesi Öğretmenleri
	Frekans
Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları	10
Ana dil etkinlikleri	8
Sanat etkinliği	5
Fen-doğa çalışmaları	3
Eve ödev verme	3

Tablo 4.3.6.1.'de okulöncesi öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık için yaptıkları çalışmalara dair görüşlerini görmekteyiz. Yapılan çalışmalar gün içinde yapılan etkinliklerdir diyebiliriz. Ancak okulöncesi eğitim müfredatında yer almamasına rağmen okulöncesi öğretmenlerinin eve ödev verdikleri görülmüştür. Bu ödevler her ne kadar kavram çalışmaları (okuma-yazmaya hazırlık çalışması) olsa da, ev ödevi olarak ayrı bir yere alınmıştır. Görüldüğü gibi tüm öğretmenler ilköğretime hazırlığın okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları olarak görüldüğü kanısındadır diyebiliriz. Ancak okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının da sadece bilişsel ve küçük kasları geliştirici boyutuna önem verildiği verilen cevaplar sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu yanıtlara şu aşağıdaki gibi örnek vermemiz mümkündür:

OÖ5. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları yapıyorum...sayılar,renkler, çeşitli kavramlar oluyor, matematiksel işlemlere bile geçtim bu dönemde toplama yı basit olarak yapmaya çalışıyoruz...**OÖ8.** ... kavram kitaplarıyla çalışıyoruz, kalem kağıt etkinlikleri yani, eve bol bol ödev de veriyorum.

Diğer çarpıcı bir noktada gün içi yapılan etkinliklerinin tümünün okul olgunluğuna temel oluşturduğu halde, öğretmenlerin sadece dört etkinliği ilköğretime hazırlıkta kullandıklarıdır.

1.sınıf öğretmenlerine sorulan soru sonucu çıkan görüşler ise Tablo 4.3.6.2’de şu şekilde yer almıştır.

Tablo 4.3.6.2. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık İçin Yaptıkları Çalışmalara Dair Görüşleri

Yapılan çalışmalar	Okulöncesi Öğretmenleri
	Frekans
Oryantasyon çalışmaları	10
Bireysel tanıma çalışmaları	5
Veli görüşmeleri	4

Tablo 4.2.2.6.2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin hepsi okulun ilk günlerinde oryantasyon çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin $\frac{1}{2}$ ’si ise çocukları daha yakından tanımak amacıyla bireysel tanıma çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir. Görüşler şu şekilde yer almıştır:

SÖ4. Okulun bölümlerini tanıtıyorum beraber geziyoruz. Çocukların heyecanını yatıştırıcı çalışmalar yapıyorum. Çünkü çocuklar birbirlerini tanımıyorlar ve belli korkuları oluyor. Hem çevreye hemde okula karşı. Bunu yenmeye çalışıyoruz. **SÖ5.** Öğrenciyi tanımaya yönelik çalışıyorum. Sosyal ekonomik durumu hakkında bilgi sahibi oluyorum. Geldiği ortam koşullarına bakıyorum. **SÖ9.** Çocuklara okulu sevdirecek, okulu tanıtacak etkinlikler yapıyorum. Resim, müzik, masal, fıkra, gibi çocukları neşelendirecek çalışmalara yer veriyorum. Bu çalışmalarda çocukların okula istekli olarak gelmelerini hedefliyorum.

Görüldüğü gibi 1. sınıf öğretmenleri çocukların okula daha hızlı adapte olmaları için çalışmalar yapmaktadır. 2006-2007 eğitim öğretim yılı başında Türkiye’de ilk kez, 1. sınıf öğrencilerinin okula 1 hafta erken başlayıp, çeşitli

oryantasyon çalışmaları yapılması öğretmenlerin görüşünü etkilemiştir diyebiliriz. Bu çalışmanın etkili olduğu ise görülmektedir.

4.3.7. Dokuzuncu Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin okula yeni başlayan çocuklar hakkındaki görüşleri)

Tablo 4.3.7.1’de görüldüğü gibi okula yeni başlayan çocukların okulöncesi ve ilköğretim 1.sınıf boyutları görülmektedir.

Ortak düşen nokta ise her iki aşamanın başında öğretmenlerin dikkat ettikleri noktaların benzer olmasıdır. Öğretmenler görüşlerini bildirirken, okul olgunluğu kavramından hiç bahsetmeseler bile açık ve seçici kodlama sonucu genel olgunluk alanlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Bu duruma göre fiziksel olgunluk 1. sınıf öğretmenleri için önemli bir yere sahiptir. Görüşler esnasında fiziksel olarak çocukların daha gelişmiş, yaşça olgunlaşmış olmalarından bahsedilmiştir. El-göz –işitsel koordinasyondan hiçbir öğretmen bahsetmemiştir.

Zihinsel olgunluk kavramı ise öğretmenler tarafından, çalışmalarda genel başarı durumu olarak belirtilmiştir. Sosyal-duygusal olgunlukta her iki öğretmen grubu tarafından sınıfa uyum sağlama, adaptasyon sorunu yaşamama, arkadaş edinme, bağlanma problemi yaşamama, ruhsal sorunlarının olmaması gibi davranışlar olarak nitelendirilmiştir. Bu görüşleri şu şekilde görmekteyiz:

OÖ4. ...algılama, dikkat süreleri çok önemli. Belli bir yaşa geldikleri için bu durumun uzaması gerekiyor. İlkokula başlayacaklar sonuçta. **OÖ7.** Sınıfa uyum sağlayıp sağlamamasına, anne-babadan ayrılmasına, yapılan çalışmalarda başarılı olup olmadığına bakıyorum. **SÖ1.** Kendini ifade edebiliyor mu? Fiziki durumu müsait mi? Sınıfa adapte olabiliyor mu? Okul kurallarına uyuyor mu? Bunlara bakıyorum. **SÖ3.** Yaşını tamamlamış olmasına, konuşmasında sorun olup olmadığına yani fiziksel ve ruhsal sorunlar olup olmadığına dikkat ediyorum. Sorunlara göre yaklaşımımı ve yöntemimi belirliyorum.

Denton, West ve Walston, (2003) yapılan özel analizler sonucu okul olgunluğu kapsamında çocukların okulöncesi dönemde elde edilen okuma becerilerinin ilköğretim yaşantısının ilk iki yılında sınıf içi deneyimler ve

okumayı öğrenme konusunda büyük kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca okulöncesi dönemde kazanılan sözcük bilgisi ve konuşma becerisinin, ilköğretimde katlanarak daha etkili biçimde arttığını da çıkan sonuçlar göstermiştir (Denton, West, Walston, 2003).

Tablo 4.3.7.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Öğretmenlerinin Okula Yeni Başlayan Çocuklar Hakkındaki Görüşleri

Çocukların hangi özelliklerine dikkat ediyorsunuz?	Okulöncesi öğretmenleri	1. sınıf öğretmenleri
	Frekans	Frekans
Fiziksel olgunluk	6	10
Sosyal-duygusal olgunluk	6	7
Zihinsel olgunluk	5	4

Pehlivan (2006) yaptığı çalışmasında, görüşme yaptığı öğretmenlerle okulöncesi eğitim kurumlarının etkisini ele almıştır. Bu duruma göre, okulöncesi eğitim alan çocukların okulöncesi eğitim almayan çocuklara göre okula daha hazır oldukları ortaya çıkmıştır. Bu duruma bakarsak okul olgunluğunu kazanma esnasında okulöncesi eğitim almanın çok önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Meisels (1998), 1993’de Amerika Birleşik Devletleri’nde sınıf öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada öğretmenlerin çocukların okul olgunluklarında en çok nelere dikkat ettiklerine bakmış ve ilk üç sıra; fiziksel gelişim ve sağlık, iletişim becerileri ve sosyal gelişim, sınıf içi çocukların yeni durumlara adapte olup olmamaları olarak sıralanmıştır. Dikkat çeken nokta ise akademik becerilere ilk üç sırada önem vermemişlerdir. Bu sıranın benzediğini söylememiz mümkündür. Yine Kültürel özellikler her ne kadar değişse bile gelişim özelliklerinin her kültürde aynı olduğunu görmekteyiz. Öğretmenlerin daha çok fiziksel gelişim ve sosyal-duygusal gelişime baktıklarını (okul olgunluğu açısından) söyleyebiliriz.

Ayrıca Magnuson, Ruhm ve Waldfogel (2005) yaptığı bir araştırmada, okul hazırlığı ve performansının okulöncesi dönemi nasıl geliştirdiği araştırılmıştır. Bu

çalışmaya göre okulöncesi programlarının hızla değişerek çağımıza ayak uydurduğunu, böylece çocukların akademik becerileri başarılı bir biçimde kazandıklarını ancak programların çocukların davranış sorunlarında etkili olmadığını ve bu sorunların okulöncesinden ilköğretime geçişte de devam ettiğini tespit edilmiştir (Magnuson, Ruhm, Waldfogel, 2005). Bu tespiti göre sosyal ve duygusal olgunluk alanlarının geliştirilmesinin bir kez daha önemi ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin okul içindeki sosyal becerileri, ailelerinde okul dışındaki sosyal becerileri geliştirmeleri okul olgunluğu açısından büyük kazanç olacaktır diyebiliriz.

4.3.8. Onuncu Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin okul olgunluğunu kazanamamış çocuklar hakkındaki görüşleri)

“Okullar yeni açıldı ve bir öğrenciniz okula başlamaya hazır değil (okul olgunluğunu elde etmemiş). Bu durumda neler yaparsınız? Nedenleriyle açıklar mısınız?” sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Bu yanıtlar kodlanarak Tablo 4.3.8.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.8.1. Anasınıfı ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Çocukların Öğretmenlerinin Okul Olgunluğunu Kazanamamış Çocuklar Hakkındaki Görüşleri

Okul olgunluğunu kazanamamış öğrencinizi ne yaparsınız?	Okulöncesi öğretmenleri	1. sınıf öğretmenleri
	Frekans	Frekans
Veli ile görüşürüm	9	10
Okul idaresine haber veririm	8	5
Alan uzmanıyla görüşürüm	4	7
Zamanla kazanır	1	-

Tablo’da görüldüğü gibi öğretmenlerin hemen hepsi veli ile görüşme yapmanın doğru olacağını belirttikleri gibi okul idaresine haber verme, bir uzmana danışma gibi davranışları yapacaklarını belirtirken 1 okulöncesi öğretmeni çocuğun okul olgunluğunu zamanla kazanacağını belirtmiştir.

Görüşler aşağıdaki gibidir:

SÖ5. velisiyle konuyu paylaşıyorum. Rehber öğretmenden destek alırım. Tecrübeli öğretmenlerin görüşlerini alırım. Çünkü bu konuyla tek başına başa çıkamam. **SÖ2.** önce veliyle görüşürüm. Çünkü çocuk akranları içinde geri kalmıştır. Başarısız olur. Buna paralel güven duygusunu yitirir. Bu nedenle hemen okuldan alınmasını ya da desteklenmesi gerekiyorsa gerekli uzmanlara danışılmasını tavsiye ederim. Yoksa çocukta kişilik gelişimi bozukluğu olabilir. Değişik yollara başvurulabilir bu durumda. **OÖ8.** Hemen ailesiyle görüşürüm. Okul yönetiminide haberdar ederim. Okuldaki rehberlik öğretmeniyle durumu tartışır ve çözüm üretmeye çalışırım. Çocukta gelişim sorunu ya da ruhsal sorunlar olabilir. Bunun nedenini bulup kaynaştırma mı olmalı yoksa okula hiç başlamamalı mı bunu araştırırım. **OÖ10.** Sınıfa hemen adapte olamayacaktır

tabii ki. Zamana bırakırım, mutlaka sınıf düzeyine uyum sağlayacaktır. Hemen panik yapmam ancak zamanla uyum sağlayamazsa o zaman velisine söylerim.

Avusturalya’da yapılan bir çalışmada, aileler ve öğretmenler çocuklarının okul olgunluğu ile karşılaştıkları problemler karşısında alan uzmanına ya da terapistlerine mutlaka danıştıklarını belirtmişlerdir. Uzman yardımı ile çocukları hakkında doğru kararı verip çocuklarını topluma yeniden kazandırmaları gerektiği görüşü hakimdir (McBryde ve ark., 2004). Öğretmenler tarafından uzmanlardan ya da terapistlerden yardım alınması bilincinin oluştuğunu söyleyebiliriz.

4.3.9. On birinci Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin okuma-yazma becerisinin, çocukların erkenden kazanıp kazanmamasına ilişkin görüşleri)

İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerine *“İlköğretim birinci sınıfa başlayan çocuklardan ortalama kaç çocuk okuma-yazmayı öğrenmiş olarak geliyor?”* sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin 8’i çok nadir yanıtını verirken, 2’si de hiç rastlamadım yanıtını vermiştir. Örnek vermek gerekirse:

SÖ2. çok nadir. Ben hiç karşılaşmadım. Çocuğun okuma yazmayı öğrenip gelmesine karşıyım. Çünkü öğrenilen yanlışlar olabilir ve bunları düzeltmek çok zordur. Heleki el yazısına geçtiğimiz bugünlerde. Ancak doğru olanı vermek ve temel olanı vermek her zaman tercih edilen olmalıdır.

İşte bu noktadan hareketle tüm öğretmenlere *“Çocukların okuma yazmayı bilerek okula gelmeleri sizce hangi olumlu ve olumsuz sonuçları ortaya çıkarıyor?”* sorusu sorularak, öğretmenlerin okuma-yazma becerisinin, çocukların erkenden kazanıp kazanmamasına ilişkin görüşlerine baktığımız zaman ise farklı görüşlerin ortaya çıktığını görmekteyiz. Okulöncesi öğretmenlerinin ½’si bu konuyu olumlu karşılar, diğer yarısı ise olumsuz karşılamaktadır.

OÖ4. 1. sınıf öğretmenleri bana okuma yazma öğretmememi söylüyorlar. Bunun ileride sakıncaları oluyormuş. Bencede haklılar. Zaten müfredatta böyle bir durum yok. Ancak velinin beklentisi olabiliyor. Özellikle eğitim durumu düşük veliler böyle bir beklenti içine giriyorlar. Bu da çocuk için zararlı. Toplantılarla ya da görüşmelerle veliye bu durumu izah ediyorum. **OÖ2.** okuma

yazmayı bilen çocuklar kendi isimlerini yazabiliyorlar. Hikaye okuyacağım zaman elimdeki hikayenin ismini ve içinde neler olduğunu söyleyebiliyorlar. Bence çocuğun okuma-yazma bilmesinde bir sorun yok. Güzel bir durum.

1. sınıf öğretmenlerine baktığımızda ise olumlu gören öğretmenlerin sayısı az olduğu gibi okuma-yazmayı erkenden öğrenerek gelen çocukların mutlaka sorunlar yaşayacaklarını belirtmişlerdir. 3 öğretmen hem olumlu, hem de olumsuz bakarken, 7 öğretmen bu durumun yararlı olmayacağını olumsuz nedenlerle açıklamışlardır.

SÖ1. aslında bence bu, hem benim hem de çocuk açısından zaman kaybını önler. Eğitim öğretimi olumlu yönde etkiler sanırım. Olumsuz olarakta yazım kurallarında hatalar yapabilmesi muhtemeldir. Bunu düzeltmek hayli zaman alır. **SÖ3.** çocuklar kendileri bakımından zaman kaybına uğruyorlar. Bu çocukların okuldan soğumalarına neden oluyor. Hatta okula isteksiz gelme, derste diğer akranlarını rahatsız etme gibi sonuçlar doğuruyor. Her şeyin bir zamanı var. İyi yönü yok bence. Öğrenilenin üstüne doğrusunu vermektende sorunlar çıkıyor

Bu durumun olumsuz yanlarından bahseden bir öğretmen de, değişik bir noktaya değinmiştir. Okulöncesi eğitim alan çocukların serbest bir eğitim aldıklarını belirten öğretmen, bu durumunda okuma-yazma sürecinde zorluklara neden olduğunu savunmuştur.

Yapılan bir çalışmaya göre 1. sınıf öğretmenlerine sorulan “*okulöncesi eğitim alan öğrencilerin edindikleri yanlış alışkanlıkların öğrenmeyi olumsuz etkilediği*” görüşüne öğretmenler il genelinde “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu davranış en fazla yaşanan sorun olarak ifade edilmiştir. Ünüvar’da (2002) yaptığı bir çalışmada, okulöncesinde yer alan programların ve etkinliklerin dik el yazısına hazırlık şeklinde düzenlenmiş olması bu sorunun nedeni olarak da ifade edilebilir, görüşünü belirtmiştir (Akt. Özsoy, 2006)

SÖ6. okumayı ya da yazmayı kurallarına uygun öğrenseler dahi ilk gelen öğrencilerde okuma yazma programı uygulanacağından, bilen öğrenci sıkılabilir. Bu çok sakıncalıdır. Bilen çocuk açısından. Hatta bazı anasınıfından gelen öğrenciler kuralsız oyun oynamaları, serbest davranışlar göstermeleri, serbest

beslenme problemleri göstermeleri, diğer çocukları olumsuz etkiliyor. Bu çocuklara sınıf içi kurallar öğretilmeli. İlk dönem bu sorunlarla geçiyor. Çocuklar okumaya daha geç geçiyorlar. Halbuki anasınıfından gelen öğrencilerin doğrudüzgün, akıllı, usluca yetişmesi gerekir.

Sulzby ve Teale (1991) yaptıkları araştırmada okuma-yazma konusunda şunları belirtmişlerdir. Anaokulunun görevi çocuğa okuma-yazma öğretmek değildir. Anaokulu programları ve öğretim etkinlikleri incelendiğinde de görülebileceği gibi; çizme, boyama, yırtma-yapıştırma ve plastik hamur yoğurma gibi el becerilerini geliştirici etkinliklerin yanında, dinleme, konuşma gibi dil etkinliklerinin öne çıktığı görülür. Kısaca, anaokulu çocuğa okuma-yazma öğretmez; ama, okuma-yazma öğrenmenin önkoşulunu oluşturan davranışların kazandırılmasında önemli bir işleve sahiptir. Bütün bu gelişmelerin ışığında, ABD’de okullardaki “okuma-yazmaya hazırlık” anlayışının “okuma-yazma öğrenmede kuluçka dönemi” (emergent literacy) anlayışına doğru kaydığı görülmektedir (Akt. Çelenk, 2003). Ayrıca Aşıcı (2006) yaptığı bir çalışmada, öğretmenlerin bölge farkı gözetmeksizin, okula yeni başlayan bütün çocukların ilkokuma yazmaya hazırlık eğitimi alması konusunda aynı fikri paylaştığını savunmuştur. Ayrıca yine aynı çalışmada şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: hazırlık eğitimi çocuğun okuma yazmaya hazır olana kadar sürmesi gerektiği, geçen bu sürenin eğitimde bir kayıp olmadığı aksine ilkokuma yazma öğretiminin ilerleyen aylarında böyle bir eğitim alan çocuğun çok hızlı gelişme gösterdiğidir. Ayrıca Aşıcı’nın çalışmasında ortaya çıkan bir sonuçta öğretmenlerin büyük bir kısmının hazırlık çalışmaları esnasında, okulöncesi eğitim almış öğrenciler, sınıfın birlik ve bütünlüğünü bozduğunu söylemişlerdir. Bu durumun çözümünü de öğretmenler okulöncesi eğitim almış çocuklarla, almamış çocukların ilkokuma yazmayı ayrı sınıflarda öğrenmesi şeklinde olmuştur (Aşıcı, 2006). Bu durumdan da anlaşılacağı gibi okulöncesi ve ilköğretim 1. sınıf eğitimcileri de aynı görüşü paylaşıyor diyebiliriz.

4.3.10. On İkinci Amaca İlişkin Bulgular (Anasınıfı öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık aşamasında velilerin beklentilerinin neler olduğuna dair görüşleri)

Okulöncesi öğretmenlerine yöneltilen soru sonucu genel veli istekleri Tablo 4.3.10.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.10.1. Anasınıfı Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık Aşamasında Velilerin Beklentilerinin Neler Olduğuna Dair Görüşleri

Velilerin öğretmenden istekleri	Okulöncesi öğretmenleri
	Frekans
Kavram çalışmaları yapılması	9
Ev ödevleri verilmesi	6
Yıl sonu gösterisinin yapılması	4

Görüldüğü gibi velilerin istekleri genel anlamda okul olgunluğu açısından çok yetersiz kalmaktadır. İstenilen kodların içeriğine bakarsak; kavram çalışmalarının yapılmasının içeriğinde, matematik etkinlikleri en önde yer almaktadır. Veliler öğretmenin öncelikle matematik etkinlikleri, ardından da çizgi çalışmaları yaptırmasını hatta yazı yazmaya geçmesini beklemektedirler. Ev ödevleri ayrı bir boyut gibi görülsede içerik bakımından öğretmenden istenenler aynı şeylerdir. Üstelik ev ödevlerinin okulöncesinde aile katılımı dışında yeri olmadığı düşünülürse durum değişik bir boyut almaktadır.

Örnek vermek gerekirse.

OÖ2. Velilerin şu sıradaki tek isteği balo, eğlence, yemek düzenlememi bekliyorlar... **OÖ5.** Çocuklarının matematik ile ilgili kavramlarda sorun yaşamaması için çalışmalar yapmamı ve ödev vermemi istiyorlar...

Velilerin öğretmenden beklentileri dolaylı da olsa amaç 6’da olduğu gibi örtüşmektedir. İlköğretime hazırlık kapsamında velilerin diğer bir istekleri ise

okul olgunluğu kavramının çok dolaylı bir sonucu olan, yıl sonu gösterisinin yapılmasıdır. Bu çok ilginç bir sonuçtur. Veliler amaç 6'da böyle bir sonuçtan bahsetmezken durum öğretmenler açısından ortaya çıkmaktadır. Yıl sonu gösterilerinin ve hazırlık aşamalarının çocuğu sosyal ve duygusal yönden geliştirdiği söylenebilir; ancak bu durumun ilköğretime hazırlık bakımından düşünülmesi, beklenti düzeyinin değişmesinden kaynaklanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın temel amacı olan, anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin okul hazırbulunuşluğu ile ilgili davranışlara önem verme durumundaki düşüncelerinin değişip değişmediğine ilişkin 20 maddeye ki kare testi uygulanmıştır. Veliler ve öğretmenlerin okul olgunluğu ile ilgili davranışlardaki görüşlerinin değiştiğini görülmüştür.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin ilköğretime başlamada etkili olan 29 ifadeye verdikleri cevaplara ilişkin bulgularda da her maddeye ki kare testi uygulanmıştır. “Çocuğun çoğunlukla resim ya da yazılarında karalama yapması” ($P=.83$), maddesinde dört grubun verdiği cevaplar arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Diğer maddelerin büyük kısmında görüşler arası farklı dağılımlar görülmüştür.
- Nitel bulgularda velilerin çocuklarına sık sık kitap okudukları ve çocukların bu kitaplarda en çok resimlere dikkat ettiği görülmüştür.
- Nitel bulgularda veliler çocuklarının günde ortalama 2 saat televizyon izlediklerini belirtirken, bu sürenin bilinçsiz ve kontrolsüz geçtiği görülmüştür. Çocukların en çok çocuk programları ve çizgi film izledikleri saptanmıştır.
- Çocukların okula başlarken en çok karşılaştıkları sorun anne-babadan ayrılmak istememe olmuştur. Bu durumun okulöncesi eğitim alan çocuklarda ilköğretime başlarken sorun yaşama durumlarında azaldığı hatta hiçbir sorun yaşanmadığı tespit edilmiştir.

- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlık kapsamında öğretmen ile iletişim ile ilgili görüşlerine bakıldığı zaman, çocukların hemen her gün okuldan ve öğretmeninden bahsettiği buna paralel öğretmenlerinde velilere çocukları hakkında başarılı, uyumlu, akıllı, sessiz-sakin, uyumsuz, algılama sorunu yaşıyor gibi temel becerilerini ilettiğini görmekteyiz. Okuldaki bu davranış biçimlerinin okul olgunluğunun sosyal-duygusal bir parçası olduğunu söyleyebiliriz.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlık aşamasında evde yaptıkları çalışmalar ise boyama yapma-resim çizme, yazı yazmayı gösterme, ödev yapma, kavram kitaplarından çalışma olarak yer almıştır. Bu durumda velilerin ilköğretime hazırlık aşamasında okul olgunluğu kavramını sadece zihinsel ve küçük kasları geliştirici fiziksel olgunluk çalışmaları olarak gördüklerini söyleyebiliriz.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin, çocukların ilköğretime başlaması için sahip olmaları gereken özellikler hakkındaki görüşlerine baktığımızda öncelikle takvim yaşı olmak üzere fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal olgunluk olarak öncelikli sıraladıklarını görmekteyiz.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velilerinin ilköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmeninden beklentilerinde ise en çok küçük kas becerilerinin geliştirilmesi ve yazı yazmaya başlama ya da hazırlanma olarak yer almaktadır.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin ortalama dönemde iki kere veli toplantısı yaptıkları gerektiğinde de bireysel görüştükleri sonucuna varılmıştır. Toplantı konuları ise çocukların sınıf içi genel durumlarından bahsetmek, sınıf içi ihtiyaç ve gereksinimlerden velileri haberdar etmek, çeşitli konularda ana-baba eğitimi vermektir. Sınıf içi genel gelişim durumunun ise okul olgunluğunun bir parçası olduğundan öğretmenler hiç bahsetmemişlerdir.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık aşamasında yaptıkları çalışmalar okulöncesi öğretmenlerinde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, 1. sınıf

öğretmenlerinde ise çocukları okula alıştırmayı planladıkları oryantasyon çalışmalarıdır. Okulöncesi öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık kavramını okul olgunluğunun tüm alanlarıyla görmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenlerinin okula yeni başlayan çocuklar hakkındaki düşünceleri, çocukların fiziksel olgunluğa ulaşmış olmaları gerektiği üzerindedir.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenleri okul olgunluğunu kazanamamış çocukların velileriyle iletişim kurularak bu sorunun üstesinden gelebileceklerini belirtmişlerdir. Alan uzmanına başvurmak ise en son aşama olarak görülmektedir.
- Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların öğretmenleri okuma-yazma becerisinin, çocukların erkenden kazanıp kazanmamasına ilişkin olarak farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Okulöncesi öğretmenlerinin yarısı bu duruma olumlu bakarken, ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri kesin bir dille bu durumun olumsuz sonuçlar doğurabileceğini belirtmişlerdir.
- Anasınıfı öğretmenleri ilköğretime hazırlık aşamasında velilerin en çok kavram çalışması yapılmasını, ev ödevleri verilmesini ve yıl sonu gösterisi yapılması gibi beklentileri olduğunu belirtmişlerdir. İlköğretime hazırlık ve okul olgunluğu becerilerinin veliler tarafından bütünsel olarak görülmediği sonucuna varılmıştır.

Kısaca özetlemek gerekirse, Velilerin okuma ve yazma kavramları üzerinde durdukları ve okuma olgunluğunun ilköğretime hazırlıkta yeterli olabileceği görüşü hakimdir diyebiliriz. Dockett ve Pery Avusturalya’da aileler ve öğretmenlerle yaptıkları çalışmada ilköğretime geçiş aşamasındaki çocukların ailelerinin ve eğitimcilerin arasında kaldığını ve hem sosyal hem de akademik olarak zorlandıklarını ortaya koymuşlardır. Kurumların ve ebeveynlerin tutarlı ve iletişimde olmasının bu dönemde çok önemli olduğunu belirtmişlerdir (Dockett ve Pery, 2004). Ayrıca Hojniski ve Missall yaptıkları araştırmada okul psikologlarının erken çocukluk döneminde özellikle okul olgunluğunu kazanmada ve okula geçişte önemli bir yere sahip olması gerektiği ve ailelerle öğretmenleri desteklemelerini savunmuşlardır. Yasal düzenlemelerle uzmanların denetiminde

bir çok sorunun üstesinden gelinebileceği ortaya konmuştur (Hojnoski ve Missall, 2006).

Sonuç olarak velilerin ve öğretmenlerin çocukların okul olgunluğu ve ilköğretime hazırlık kavramları hakkında görüş ayrılıkları olduğunu söyleyebiliriz.

Öneriler

Bu araştırma, okulöncesinden ilköğretim 1. sınıfa geçişte okul olgunluğu, aile ve öğretmen görüşleri açısından diğer araştırmalara örnek teşkil edecektir. Okul olgunluğu ve ilköğretime geçişte yaşanan sorunların giderilebilmesi için yapılacak araştırmalara ve uygulamalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.2.1.Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Sosyoekonomik düzey dikkate alınarak, yeni bir araştırma yapılabilir.
- Yapılan bu araştırmanın, Türkiye genelini kapsayacak ya da bölgeleri kapsayacak şekilde geniş bir biçimde ele alınması, daha yararlı sonuçlar verebilir.
- Özel okullar ve devlet okulları arasında böyle bir araştırma yapıp, karşılaştırılması yapılabilir.
- İdarecilerin de bu araştırma konusu hakkında görüşleri alınabilir.
- Ebeveynlerin eğitim durumu temel alınarak, yeni bir araştırma yapılabilir.

5.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Okulöncesi ve sınıf öğretmenlerine okul olgunluğu ve ilköğretime geçiş ile ilgili, hizmet içi eğitim kursları verilmeli ve bu geçiş döneminin önemi hakkında bilinçlenmeleri sağlanmalıdır.
- Okullarda gerekli oryantasyon çalışmaları çoğaltılmalı, yetkili kurumlar tarafından alan uzmanları okullarda görevlendirilmelidir.
- Okula geçiş aşamasında okulöncesi eğitim kurumları gerekli yönlendirmeleri yapmalı, gerekiyorsa tüm çocuklar okul olgunluğu testlerinden geçirilmelidir.
- Okullarda alan uzmanları ya da öğretmenler tarafından aileleri bu dönem hakkında bilinçlendirici toplantı ve görüşmeler yapılmalı, aile iletişimi aksatılmamalıdır.
- İlköğretime hazırlık bölümü müfredatta, öğretmenlerin sadece okuma-yazmaya hazırlık şeklinde yer almamalı, gerekli tüm etkinliklere yeterli zaman ayrılmalıdır.
- Okulöncesi eğitim zorunlu hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Acarlar, F. (1994), *Okulöncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı*, Editör: Prof. Dr. Şule Bilir. Ya-Pa Yayınları, İstanbul. s. 176-180.
- Akman, Yükselen, Uyanık (2000), *Okul Öncesinde Matematik Etkinlikleri*, Epsilon Yayınları, Eylül 2000. İstanbul. s. 5-10.
- Aktan Kerem, E. (2001), “Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Okuma Gelişimi ve Okumaya Hazırlık Programının Etkisinin Değerlendirilmesi”. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Ardıç, A. (2006), *Öğretime Hazır Oluşluk Kavramı, Değerlendirilmesi ve Değerlendirme Yaklaşımları*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi’nde yapılan sunum, Ankara, 2006.
- Arnas, Y. A. (2002), Okulöncesi Dönemde Çocuklarda Sayı Kavramının Kazanılması, *Çocuk Çocuk Dergisi*, Kök Yay. Mayıs 2002. s.14-17.
- Aşıcı, M. (2006), İlkokuma Yazmaya Hazırlıkla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, *1. Uluslar arası Okul Öncesi Eğitim Kongresi (Bildiri*, Bildiri Kitabı (Yayıma Hazırlayanlar Oya Ramazan, Kadriye Efe, Gülçin Güven) 2. Cilt. Ya-Pa Yayınları. İstanbul. s. 266-276.
- Atıcı, M. (2004), “İlköğretim Öğrencilerinin Davranış Problemleriyle Başetme Konusunda Öğretmen-Psikolojik Danışman İşbirliğine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. Cilt:3, Sayı:23. (s.55-64).
- Balat Uyanık, G. (2003), “Altı Yaş Grubu Korunmaya Muhtaç ve Ailesinin Yanında Kalan Çocukların Okula Hazır Bulunuşluk İle İlgili Temel Kavram Bilgilerinin Karşılaştırılması”, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı, Ankara.
- Balcı, A. (2004), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: PegemA Yayıncılık, 4. Baskı.

- Bekman, S. (2000), *Eşit Fırsat. Anne-Çocuk Eğitim Programı'nın Değerlendirilmesi*, AÇEV Yayınları-12. İstanbul. s.11-13.
- Bilir, A. (2005), "İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri ve İlk okuma Yazma Öğretimi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Yıl:2005, Cilt:38, Sayı:1, (s.87-100).
- Bobis, J. (2002), *Is School Ready for My Child?* Australian Primary Mathematics Classroom, October 2002, Vol. 7, Issue 4, P 4, Sp 26 w.
- CAN, Gürhan, Editör (2001), *Gelişim ve Öğrenme*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 712.
- Child Trends. (2001), "*School Readiness: Helping Communities Get Children Ready for School and Schools Ready for Children*", Research Brief. Washington, D.C.: Child Trends. www.childtrends.org adresinden 11.04.2006 tarihinde alınmıştır.
- Copple, Carol and the Goal 1 Early Childhood Assessments Resource Group, eds. (1997), *Getting a Good Start in School – A Document Based on Reconsidering Children's Early Development and Learning*, National Education Goals Panel, Goal 1 Technical Planning Group on Readiness for School. Washington, D.C.: U. S. Government Printing Office. www.negp.gov/Reports/good-sta.htm adresinden 04.04.2006 tarihinde alınmıştır.
- Çataloluk, C. (1994), "Farklı sosyo - ekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen çocukların okul olgunluğu açısından karşılaştırılması", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelenk, S. (2003), "İlkokuma-Yazma Öğretiminde Kuluçka Dönemi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, cilt: 36, sayı: 1-2.
- Çıkrıkçı, S. (1999), "Ankara İl Merkezindeki Resmi Banka Anaokullarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Okul Olgunluğu İle Aile Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

- Demir, B. (2005), “Okulöncesi ve İlköğretim 1. Sınıfa Devam Eden Öğrencilerde Özel Öğrenme Güçlüğü’nün Belirlenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Zihinsel Engelliler Bilim Dalı, İstanbul.
- Denton, K., West, J., Walston, J. (2003), *Reading-Young Children’s Achievement and Classroom Experiences*, Findings from The Condition of Education 2003, National Center for Education Statistics.
- Dere, H. ve Poyraz, H. (2001), “Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri, Anı yayınları, Ankara. s. 160-187.
- Docckett, S. ve Perry, B. (2003), *The transition to school What’s Important?*, Educational Leadership April 2003, Vol.60, Issue 7, p.30,4 p.
- Doğuş Okullar Grubu Rehberlik Servisi (2006), “İlk Olgunluk Deneyimi; Okul Olgunluğu”, *Çoluk Çocuk Dergisi* 2006/6, Sayı:61 (s.10-11).
- Duren, A. (2006), *An Investigation Of Parents’ and Children’s Beliefs Of Early Literacy Acquisition From a Cross-Culturel Perspective*, Florida International Universty, A Dissertation Submittet İn Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Doctor Of Education. Miami, Florida.
- DYG, Inc. (2000), “*What Grown-ups Understand About Child Development: A National Benchmark Survey*”, Survey commissioned by Civitas, Zero to Three, and Brio.
- Esaspehlivan, M. (2006), “Okulöncesi Eğitim Kurumuna Gitmiş ve Gitmemiş 78 ve 68 Aylık Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarının Karşılaştırılması”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Fantuzzo, J. , Bulotsky-Shearer, R. , McDermott, P. , McWayne, C. , Perlman, S. , Frye, D. (2007), *Investigation of Dimensions of Social-Emotional Classroom Behavior and School Readiness for Low-Income Urban Preschool Childeren*, School Psychology Rewiew. Volume 36, No:1, pp. 44-62.
- Gaag, J.V.D. (2006), *İnsani Kalkınmanın Ekonomisi (7 Çok Geç!)*, AÇEV İstanbul Sunusu, İstanbul, Şubat 2006.

- Güneş, F. (2004), Çocuklarda Okuma İlgisi ve Kitap Seçimi, *Çoluk Çocuk Dergisi* 2004/3, Sayı:36, (s.12-13).
- Haktanır, G. (2002), *Okulöncesinden İlkokula Geçiş Etkileyen Bazı Faktörler*, OMEP Avrupa Bölge Toplantısında Sunulan Bildiri, 25-27 Nisan 2002 Gothenburg/Sweden.
- Hee-Son, S. (2006), *Getting Children Ready for Kindergarten: The Nature and Impact of Changes in The Home Learning Environment on The Growth of Early Literacy and Language Skills*, A dissertation of the Requirements for The Degree of Doctor of Philosophy (education) in The University of Michigan.
- Hojnaski, R.L. and Missall, K.N. (2006), *Addressing School Readiness: Expanding School Psychology in Early Education*, School Psychology Review, 2006, Volume 35, No. 4, pp.602-614.
- Kagan, Sharon Lynn, Evelyn Moore, and Sue Bredekamp, eds. (1995), *Reconsidering Children's Early Development and Learning: Toward Common Views and Vocabulary*, National Education Goals Panel, Goal 1 Technical Planning Group on Readiness for School. Washington, D.C.: U. S. Government Printing Office, www.negp.gov/reports/child-ea.htm adresinden 11. 04. 2006 tarihinde alınmıştır.
- Kandır, A. (2003), *Gelişimde 3-6 Yaş "Çocuğum Büyüyor"*, Morpa Kültür Yayınları, 1. Baskı. İstanbul.
- Katz, L. (1991), "Readiness: Children and Schools", <http://ceep.crc.uiuc.edu/index.htm> sitesinden 24.05.2006 tarihinde alınmıştır.
- Kaptan,S. (1998), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karasar, N. (2004), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 13. Baskı.
- Keleş, B. (2006), "İlköğretim Okullarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Dereceleri Hakkında Öğretmen Görüşleri" (Çorum İli Örneği),*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Ankara.

- Kim, J. , Murdock, T. , Choi, D. (2005), “*Investigation of parents' beliefs about readiness for kindergarten: An examination of National Household Education Survey*” , Educational Research Quarterly, Vol. 29.2, No.3-17.
- Magnuson, K.A. , Ruhm, C. , Waldfogel, J. (2005), *Does Prekindergarten Improve School Preparation and Performance?*, Economics of Education Review 26 (2007) 33–51.
- McAllister, C.L., Patrick C. ,Wilson B L., and Jennifer, BA. (2005), “*Come and Take a Walk*”: *Listening to Early Head Start Parents on School-Readiness as a Matter of Child, Family, and Community Health*, April 2005, Vol 95, No. 4 American Journal of Public Health 617-625.
- McBryde, C. , Ziviani, J. , Cuskelly, M. (2004), “*School readiness and factors that influence decision making*”, Occupational Therapy International, 11(4), 193-208.
- Meisels, S.J. (1998), *Assesing Readiness*, CIERA Reports, Nowember1, 3-002. www.ciera.org adresinden 30.05.2007 tarihinde alınmıştır.
- M.E.B. (2002), *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*, Kılavuz Kitap, Meb Yayınevi. 2002.
- M.E.B. (2006), *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*, Kılavuz Kitap, Editör, Prof.Dr. Tanju Gürkan ve Prof. Dr. Gelengül Haktanır, Meb Yayınevi. 2006.
- Metin, N. (2001), “*0-6 Yaş Çocuğunun Gelişimsel Özellikleri*”, <http://www.suvak.org.tr/pdf/aileokulu/3%2006%20Yas%20Grubunda%20Gelisimsel%20Ozellikler%20ve%20Izlem.pdf> adresinden 05.04.2007 tarihinde alınmıştır.
- National Education Goals Panel. (1997), *Special Early Childhood Report*, Washington, D.C.: U. S. Government Printing Office, www.negp.gov/publications adresinden 11.04.2006 tarihinde alınmıştır.
- Oktay, A. (1982), *Okulöncesi Dönemde Öğrenme ve Okumaya Hazırlıklı Olmak*, Eğitim ve Bilim Dergisi, 39-1982. s.11-18.
- Oktay, A. (2000), *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, İstanbul: Epsilon Yayınları, 2. Baskı.

- Okday, A. (2001), *Ana-Baba Okulu*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 9. Basım. (s. 39-50).
- Okday, A. (2003), “Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitiminin Dünü, Bugünü, Geleceği”, OMEP World Council and Conference’de Sunulan Bildiri, 5-11 Ekim Kuşadası/Türkiye.
- Okday, A. (2005), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Yayıma Hazırlayan Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç), 21. Yüzyıla Girerken Dünyada Yaşanan Değişimler ve Erken Çocukluk Eğitimi*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005. s. 18-30.
- Okday A. Ve Unutkan Ö. P. (2005), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Yayıma Hazırlayan Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç), İlköğretime Hazır Oluş ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005. s. 145-155.
- Okday A. Ve Unutkan Ö. P. (2006), *Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu*, 1. Uluslar arası Okul Öncesi Eğitim Kongresi (Bildiri), Bildiri Kitabı (Yayıma Hazırlayanlar Oya Ramazan, Kadriye Efe, Gülçin Güven) 1. Cilt, Ya-Pa Yayınları, İstanbul. s. 336-352.
- Ömeroğlu, E. , Can Yaşar, M. (2004), “Ağaç Yaşken Eğiliyor, Okul Öncesi Eğitim”, *Görüş Dergisi TUSİAD Yayınları*, Haziran 2004 (s. 74-80).
- Özbek, A. (2003), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı Olarak Karşılaştırılması”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Öğretmenliği Programı, Eskişehir.
- Özdemir Kılıç, G. (2004), “Ailesiyle Birlikte Yaşayan ve Çocuk Yuvasında Kalan Çocukların Görsel Algılama Davranışı ile Okul Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Özgülük, G. (2006), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Tam ve Yarım Günlük Eğitim Programlarına Göre 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişiminin İncelenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.

- Özsoy, U. (2006), “Ses Temelli Cümle YöntemiyleOkumaYazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler (Eskişehir İli Örneği)”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Eskişehir.
- Pehlivan, D. (2006), “Okulöncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin İlkokuma Yazmaya Geçiş Sürecinin, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma)”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Adana.
- Pianta, R.C. & Kraft-Sayre, M.E. (2003), *Successful Kindergarten Transition: Your Guide to Connecting Children, Families & Schools*, Baltimore: Paul H. Brookes Publishing.
- Senemoğlu, N. (2005), *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya*, Gazi Yayınları, 12. Baskı. Ankara.
- Serhatlıoğlu, B. (2006), “Televizyon Programlarının Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 yaş Grubu Çocuklarının Zihin ve Dil Gelişimini Etkileme Biçimlerine Yönelik Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Belirlenmesi (Elazığ İli Örneği)”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Sevinç, M. (2005), Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Yayıma Hazırlayan Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç), ‘*Dil Gelişimi ve İlköğretime Hazırlık.&Okul Öncesi Dönemde Okuma Yazma Kavramlarının Gelişimi*’, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005 (s. 169-183).
- Sharp, C. (1998), “*Age Of Starting School and The Early Years Curriculum*”, Paper prepared for the NFER’s Annual Conference One Great George Street Conference Centre, London, Tuesday, 6th. October 1998.
- Sucuoğlu, B. ve Kauiss, M.V.D. (1994), “*Ağır Öğrenen Çocuklar için Düzenlenen Eğitim Programı CHANEY – KEPHART – EBERSOLE’ ın yöntemi*”, YA-PA 8. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.
- Unutkan, Ö. P. (2003), “Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu”, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.

- Yavuzer, H. (1999), “*Ana-Baba ve Çocuk*”, İstanbul: Remzi Kitabevi, 12. Basım.
- Yavuzer, H. (2000-1), “*Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk 6 Yıl*”, İstanbul: Remzi Kitabevi, 11. Basım.
- Yavuzer, H. (2000-2), “*Çocuk Psikolojisi*”, İstanbul: Remzi Kitabevi, 19. Basım.
- Yazıcı, Z. (2002), “Okul Öncesi Eğitiminin Okul Olgunluğu Üzerine Etkisinin İncelenmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı.155-156.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004), “*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*”, Seçkin yay. 4. basım, Ankara.
- Yılmaz, Y. (2003), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Grubu Çocukları İçin Okul Olgunluğu Kontrol Listesi Geliştirilmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yörükoğlu, A. (1993), “*Çocuk Ruh Sağlığı*”, Özgür Yayıncılık, 18. Baskı, İstanbul.
- Yüksel, G. (2003), “İlköğretim Öğrencilerinin Gelişim Alanları, Gelişim Alanlarının İşaretçisi Olan İhtiyaçlar ve Geliştirilmesi Gereken Beceriler: Bu Süreçte Rehber Öğretmenin İşlevleri: Kurumsal Bir İnceleme”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:159, Yaz-2003. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/gyuksel.htm> adresinden 02.02.2007 tarihinde alınmıştır.
- Winton, P. (1996), *National Research Center on Early Development and Learning Begins Work by Building Partnerships. Early Childhood Research Working Group - Fall 1996*, National Research Center on Early Development and Learning. <http://www.ed.gov/offices/OERI/ECI/newsletters/96fall/early2.htm> adresinden 08.08.2006 tarihinde alınmıştır.
- Wright, C. , Diener, M. and Kay, S.C. (2000), *School Readiness of Low-Income Children at Risk For School Failure*, *Journal of Children & Poverty*. 6(2), 99-117.

EK 1**VELİ FORMU**

Merhaba, Çukurova Üniversitesi Okulöncesi Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşlerini inceliyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak eğitim etkinliklerinin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Yapılan bu çalışmadaki anket araştırmasında gizlilik esaslarına uygun olarak saklanacaktır. Bu bilgileri araştırmacı dışında herhangi bir kimsenin görmesine izin verilmeyecektir. Anket Kişisel Bilgi Formu ve kolayca cevaplayacağınız 2 ayrı bölümden oluşmaktadır. Lütfen bölümleri dikkatli okuyunuz ve cevaplayınız. Tüm sorulara içtenlikle cevap vereceğinizi umuyorum. Anket en fazla 15 dakikanızı alacaktır. Anket bitiminde sınıf öğretmenine teslim ediniz. Teşekkürler...”

Okulöncesi Öğretmeni Büşra ÜLKÜ**Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı
Bölüm 1****Kişisel Bilgi Formu**

Aşağıdaki soruları ailenizi göz önünde bulundurarak cevaplayınız.

1. Yaşınız :
2. Cinsiyetiniz : () Kız () Erkek
3. Ailedeki çocuk sayısı ve yaşları :
4. Anne ile baba : () Birlikte () Boşandı () Ayrı Yaşıyorlar
5. Anne Baba
Sağ () Ölü () Sağ () Ölü ()
Öz () Üvey () Öz () Üvey ()
6. Babanın öğrenim durumu :
() a. Hiçbir okul mezunu değil
() b. İlkokul mezunu
() c. Ortaokul
() d. Lise mezunu
() e. Yüksekokul mezunu
() f. Lisans (üniversite)
() g. Master/Doktora
7. Annenin öğrenim durumu :
() a. Hiçbir okul mezunu değil
() b. İlkokul mezunu
() c. Ortaokul
() d. Lise mezunu
() e. Yüksekokul mezunu
() f. Lisans (üniversite)
() g. Master/Doktora
8. Babanın mesleği :
() a. İşçi (toprak, sanayi v.b)
() b. Çiftçi (kendi toprağında)
() c. Memur
() d. Esnaf/ Tüccar
() e. Serbest Meslek (doktor, avukat v.b)
() f. Başka (belirtiniz)
9. Annenin mesleği :

- ☐ a. Ev hanımı
- ☐ b. Çiftçi (kendi toprağında)
- ☐ c. Memur
- ☐ d. Esnaf/ Tüccar
- ☐ e. Serbest Meslek (doktor, avukat v.b)
- ☐ f. Başka (belirtiniz)

10. Ailedeki birey sayısı (anne baba dahil):

- ☐ a. 8- daha fazla kişi
- ☐ b. 6-7 kişi
- ☐ c. 4-5 kişi
- ☐ d. 3 kişi

11. Ailenizin ortalama aylık geliri :

- ☐ a. 350 Ytl'den az
- ☐ b. 351-500 Ytl.
- ☐ c. 501-650 Ytl.
- ☐ d. 651-800 Ytl.
- ☐ e. 801-950 Ytl.
- ☐ f. 950 Ytl. Üstü
- ☐ g. Başka (belirtiniz).....

Bölüm 2.

Bir veli olarak aşağıda belirtilen davranışların bir çocuğun okul olgunluğu (okul hazırbulunuşluğu) ile ilişkisini belirtiniz. Bunun için davranışları **hiç önemli değil/bazen önemli /önemli/çok önemli** sırasına göre işaretleyiniz.

Davranışlar	Hiç önemli değil	Bazen önemli	Önemli	Çok önemli
1. Çocuğun okula giderken istekli olması				
2. Çocuğun okul hakkında olumsuz düşüncelerinin olması				
3. Çocuğun 20'ye kadar sayıları tanıması				
4. Çocuğun okul arkadaşlarının olması				
5. Çocuğun bazı kelimeleri okuyabilmesi				
6. Çocuğun yeni okul ortamı memnun olması				
7. Ailenin çocuğun okul ortamı memnun olması				
8. Çocuğun okulu ödül olarak görmesi				
9. Çocuğun alışılmış okul düzenine uyması				
10. Öğretmenin çocuğun sosyal hayatından (okul ortamı) memnun olması				
11. Çocuğun ders programından (okuldaki akademik program) memnun olması				
12. Ailelerin çocuğun tüm gün okula gitmesinden mutlu olmaları				
13. Çocuğun okulda yapılan çalışmaları ailesine göstermesi				
14. Öğretmenin çocuğun ders başarısından memnun olması				
15. Ailelerin çocuğun ders başarısından memnun olması				
16. Çocuğun okula giderken ailesinden kolayca ayrılması				
17. Çocuğun bazı kelimeleri yazması				
18. Çocuğun öğretmenin yüksek sesle konuşmasından ya da bağırmasından korkması				
19. Çocuğun uyandığında okul kıyafetini giymek istemesi				
20. Çocuğun sınıfta nerde yer alacağını bilmesi (nerede ne yapması gerektiğini bilmesi, sınıf kurallarına uyması)				

Aşağıda çeşitli ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeleri çocuğunuzun/çocukların için ilköğretime başlamada *etkili olup olmadığını* “**evet**”, “**hayır**” olarak işaretleyiniz.

Okul olgunluğu açısından	1. Evet	2. Hayır
1. Çocuğun ismini yazabilmesi.		
2. Çocuğun düğmelerini ilikleyebilmesi.		
3. Çocuğun konuşmalarının anlaşılabilirliği.		
4. Çocuğun farklı insanlarla ilişki kurabilmesi.		
5. Çocuğun problemlere çözüm bulabilmesi.		
6. Çocuğun başladığı işi bitirmek için çaba harcaması.		
7. Çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etme yollarını bilmesi.		
8. Çocuğun başkalarını dinlemesi.		
9. Çocuğun kuralları anlaması, kabul etmesi ve yerine getirmesi.		
10. Çocuğun paylaşma, yardımlaşma, bekleme gibi olumlu sosyal ilişkileri kurabilmesi.		
11. Çocuğun nesneleri, resimleri görsel olarak eşleştirebilmesi.		
12. Çocuğun sayıları tanıması.		
13. Çocuğun temel fiziksel gereksinimleri bağımsız olarak karşılayabilmesi.		
14. Çocuğun sorumluluk alması ve sorumluluklarını yerine getirmesi.		
15. Kız çocukları erkek çocuklarına göre akademik ve fiziksel olarak daha ileride olması.		
16. Çocuğun kalemi uygun bir şekilde tutabilmesi.		
17. Çocuğun çoğunlukla resim ya da yazılarında karalama yapması.		
18. Çocuğun dikkat süresi.		
19. Çocuğun yaşı(takvim yaşı).		
20. Çocuğun fiziksel olgunluğa ulaşabilmesi.		
21. Çocuğun zihinsel olgunluğa ulaşabilmesi.		
22. Okul korkusu olması.		
23. Okul ortamı.		
24. Öğretmen bir etkendir.		
25. Çocuğun okulöncesi eğitim alıp almaması.		
26. Anne babanın çocuğunun eğitimini takip etmesi.		
27. Çocuğun bazı harfleri yazması ve okuması.		
28. Çocuğun renkleri ayırt etmesi.		
29. Öğretmen –veli iletişimi.		

EK 2 :**ÖĞRETMEN FORMU**

Merhaba, Çukurova Üniversitesi Okulöncesi Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşlerini inceliyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak eğitim etkinliklerinin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Yapılan bu çalışmadaki anket araştırması gizlilik esaslarına uygun olarak saklanacaktır. Bu bilgileri araştırmacı dışında herhangi bir kimsenin görmesine izin verilmeyecektir. Anket Kişisel Bilgi Formu ve kolayca cevaplayacağınız 2 bölümlü skaladan oluşmaktadır. Lütfen bölümleri dikkatli okuyunuz ve cevaplayınız. Tüm sorulara içtenlikle cevap vereceğinizi umuyorum. Anket en fazla 15 dakikanızı alacaktır. Teşekkürler...

Bölüm 1**Kişisel Bilgi Formu**

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

12. Yaşınız :
13. Cinsiyetiniz : () Kız () Erkek
14. Eğitim Durumunuz :
 - () a. Lise
 - () b. Eğitim Enstitüsü
 - () c. Ön Lisans
 - () d. Lisans
 - () e. Yüksek Lisans/Doktora
15. Kaç yıllık öğretmensiniz?
16. Branşınız ?
17. Şu an görev yaptığınız okulun ve şube/sınıf ismi nedir?

Bölüm 2.

Bir okulöncesi /sınıf öğretmeni olarak aşağıda belirtilen davranışların bir çocuğun okul olgunluğu (okul hazırlanmışlığı) ile ilişkisini belirtiniz. Bunun için davranışları **hiç önemli değil/bazen önemli /önemli/çok önemli** sırasına göre işaretleyiniz.

Davranışlar	Hiç önemli değil	Bazen önemli	Önemli	Çok önemli
1. Çocuğun okula giderken istekli olması				
2. Çocuğun okul hakkında olumsuz düşüncelerinin olması				
3. Çocuğun 20'ye kadar sayıları tanıması				
4. Çocuğun okul arkadaşlarının olması				
5. Çocuğun bazı kelimeleri okuyabilmesi				
6. Çocuğun yeni okul ortamından memnun olması				
7. Ailenin çocuğun yeni okul ortamından memnun olması				
8. Çocuğun okulu ödül olarak görmesi				
9. Çocuğun alışılmış okul düzenine uyması				
10. Öğretmenin çocuğun okuldaki sosyal hayatından(okul ortamı)memnun olması				
11. Çocuğun ders programından (okuldaki akademik programdan) memnun olması				
12. Ailelerin çocuğun tüm gün okula gitmesinden mutlu olmaları				
13. Çocuğun okulda yapılan çalışmalarını ailesine göstermesi				
14. Öğretmenin çocuğun ders (akademik) başarısından memnun olması				
15. Ailelerin çocuğun ders (akademik) başarısından memnun olması				
16. Çocuğun ailesinden kolayca ayrılması				
17. Çocuğun bazı kelimeleri yazması				
18. Çocuğun öğretmenin yüksek sesle konuşmasından ya da bağırmasından korkması				
19. Çocuğun uyandığında okul kıyafetini giymek istemesi				
20. Çocuğun sınıfta nerde yer alacağını bilmesi (nerede ne yapması gerektiğini bilmesi, sınıf kurallarına uyması)				

Aşağıda çeşitli ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeleri bir çocuğun okul olgunluğu için önemli olduğunu düşünüyorsanız “**evet**”, önemli olmadığını düşünüyorsanız “**hayır**” bölümünü işaretleyiniz.

Okul olgunluğu açısından	1. Evet	2. Hayır
1.Çocuğun ismini yazabilmesi.		
2.Çocuğun düğmelerini ilikleyebilmesi.		
3.Çocuğun kalemi uygun bir şekilde tutabilmesi.		
4.Çocuğun çoğunlukla resim ya da yazılarında karalama yapması.		
5. Çocuğun dikkat süresi.		
6.Çocuğun konuşmalarının anlaşılabilirliği.		
7.Çocuğun yaşı(takvim yaşı).		
8.Çocuğun fiziksel olgunluğa ulaşabilmesi.		
9. Çocuğun zihinsel olgunluğa ulaşabilmesi.		
10. Okul korkusu olması.		
11. Okul ortamı.		
12. Öğretmen bir etkindir.		
13. Çocuğun okulöncesi eğitim alıp almaması.		
14. Anne babanın çocuğunun eğitimini takip etmesi.		
15. Çocuğun farklı insanlarla ilişki kurabilmesi.		
16. Çocuğun problemlere çözüm bulabilmesi.		
17. Çocuğun başladığı işi bitirmek için çaba harcaması.		
18. Çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etme yollarını bilmesi.		
19. Çocuğun başkalarını dinlemesi.		
20. Çocuğun kuralları anlaması, kabul etmesi ve yerine getirmesi.		
21. Çocuğun paylaşma, yardımlaşma, bekleme gibi olumlu sosyal ilişkileri kurabilmesi.		
22. Çocuğun bazı harfleri yazması ve okuması.		
23. Çocuğun renkleri ayırt etmesi.		
24. Çocuğun nesneleri, resimleri görsel olarak eşleştirebilmesi.		
25. Çocuğun sayıları tanıması.		
26. Çocuğun temel fiziksel gereksinimleri bağımsız olarak karşılayabilmesi.		
28. Çocuğun sorumluluk alması ve sorumluluklarını yerine getirmesi.		
29.Öğretmen –veli iletişimi.		
30. Kız çocukları erkek çocuklarına göre akademik ve fiziksel olarak daha ileridedir.		

EK 3:

Okul.....

Tarih ve Saat.....

Görüşmecisi.....

Merhaba benim adım Ü.Büşra Ülkü ve Yüreğir Mehmetçik Anaokulu'nda görevliyim. Çukurova Üniversitesi Okulöncesi Anabilim Dalında yüksek lisans yapmaktayım. Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşlerini inceliyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak eğitim etkinliklerinin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacı dışında herhangi birinin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğümüz bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağız. Bu görüşmenin yaklaşık 30 dakika alacağını tahmin ediyorum.

Veli görüşme formu

1. Çocuğunuzun doğum tarihini:/...../.....
2. Çocuğunuz okula gidiyor mu? Evet() Hayır()
3. Çocuğunuz devam ettiği okulun adını-sınıfını ve kaç yıl/ay devam ettiğini söyler misiniz?
4. Çocuğunuz eğer 0-6 yaş arasında bir okula devam ettiyse,
 - a. Haftada kaç gün devam etti?
 - b. Günde kaç saat devam etti ?
5. Çocuğunuz okula gitmeden önce kim tarafından ne kadar süre bakıldı?
 1. Anne
 2. Baba
 3. Büyükanne-Büyükbaba
 4. Diğer
- 6.Çocuğunuz hangi renklerin isimlerini biliyor?
- 7.Çocuğunuz alfabedeki harfleri ne kadar tanır?
- 8.Çocuğunuz sayıları kaç kadar bilir?
- 9.Evde çocuğunuzla hikaye kitabı okur musunuz? Evet() Hayır()
 - a. Ne kadar sıklıkla okursunuz?
 - b. Evde çocuğunuzun yaklaşık kaç kitabı var?
 - c. Çocuğunuz hikaye kitabının hangi özelliklerine dikkat eder?
 - d. Çocuğunuz hikaye kitabıyla neler yapar?

10.Çocuğunuz evde, günde ne kadar süre TV/VCD(film,çizgi film) seyrediyor?

- a. Hangi programları izliyor?
- b. Tek başına mı yoksa beraber mi izliyorsunuz?

11. Çocuğunuz okula devam ederken aşağıdaki olaylardan hangisini/hangilerini yaşadı?

- a. okul korkusu
- b. anne-babadan ayrılmak istememe
- c. başarısız olma
- d. arkadaşlarını kıskanma
- e. diğer

12. Çocuğunuz öğretmeninden ne kadar sıklıkta bahsediyor? Nasıl bahsediyor?

13. Çocuğunuz okula başladığından beri, öğretmeni sözlü ya da yazılı çocuğunuz hakkında nelerden bahsediyor? Neler söylüyor?

14. Çocuğunuzula ilköğretime hazırlık aşamasında evde ne gibi çalışmalar yaptınız/yapıyorsunuz?

15. Sizce bir çocuğun, ilköğretime başlaması için ne gibi özellikleri olmalı?

16. İlköğretime hazırlıkta okuldan/öğretmenden beklentileriniz neler/neler oldu?

EK 4:

Okul.....

Tarih ve Saat.....

Görüşmecisi.....

Merhaba benim adım Ü.Büşra Ülkü ve Yüreğir Mehmetçik Anaokulu'nda görevliyim. Çukurova Üniversitesi Okulöncesi Anabilim Dalında yüksek lisans yapmaktayım. Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunlukları hakkındaki görüşlerini inceliyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak eğitim etkinliklerinin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacı dışında herhangi birinin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğümüz bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağız. Bu görüşmenin yaklaşık 30 dakika alacağını tahmin ediyorum.

Görüşme Soruları (Okulöncesi Öğretmeni için)

1. Ne kadar sıklıkta veli toplantısı yapıyorsunuz? Neden?
2. Bu toplantılarda hangi konulardan bahsediyorsunuz?
3. Toplantılar dışında velilerle ne sıklıkta görüşüyorsunuz?
4. Okulöncesinde, çocukları ilköğretime hazırlamak için hangi çalışmaları yapıyorsunuz?(anasınıfı öğretmeni olarak)
5. Okula yeni başlayan çocuklarda hangi özelliklere dikkat ediyorsunuz? Neden?
6. Okulların kapanmasına yakın(ilköğretime geçiş olacağı için) ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz? Neden?
7. Veliler, ilköğretime başlayacak çocukları için sizden ne gibi isteklerde bulunuyorlar?
8. Çocukların okuma yazmayı bilmelerinin sizce olumlu ya da olumsuz etkileri olur mu?

Görüşme Soruları (Sınıf Öğretmeni için)

1. Ne kadar sıklıkta veli toplantısı yapıyorsunuz? Neden?
2. Bu toplantılarda hangi konulardan bahsediyorsunuz?
3. Toplantılar dışında velilerle ne sıklıkta görüşüyorsunuz?
4. Okula yeni başlayan çocuklarda hangi özelliklere dikkat ediyorsunuz? Neden?
5. Okul başladığı ilk günlerde ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz? Neden?
6. Okullar yeni açıldı ve bir öğrenciniz okula başlamaya hazır değil (okul olgunluğunu elde etmemiş). Bu durumda neler yaparsınız? Nedenleriyle açıklar mısınız?
7. İlköğretim birinci sınıfa başlayan çocuklardan ortalama kaç çocuk okuma-yazmayı öğrenmiş olarak geliyor?
8. Çocukların okuma yazmayı bilerek okula gelmeleri sizce hangi olumlu ve olumsuz sonuçları ortaya çıkarıyor?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ülkü Büşra ÜLKÜ
Doğum Yeri ve Yılı: Eskişehir, 1983
Medeni Durumu : Bekar
e-posta : busraulku@hotmail.com

Öğrenim Durumu:

2004-2007 Yüksek Lisans: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı.

2000-2004 Lisans: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı.

1997-2000 Lise: Eskişehir Atatürk Lisesi, Bursa Kız Lisesi.

1994-1997 Ortaokul: Ankara-Polatlı Cumhuriyet Ortaokulu, Muş-Malazgirt Alparslan İlköğretim Okulu.

1989-1994 İlkokul: Ankara-Polatlı Atatürk İlkokulu.

İş Deneyimi:

2006-Halen Devam Ediyor: Adana-Yüreğir Mehmetçik Anaokulu, Okulöncesi Öğretmeni.

2005-2006: Hatay-Erzin Kız Meslek Lisesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni.

2004-2005: Hatay-Altınözü Merkez Anaokulu, Okulöncesi Öğretmeni.

